

Euroopan parlamentti
Sisäasioiden pääosasto
Rakenne- ja koheesiopolitiikan osasto

CULT-valiokunnan (kulttuuri ja koulutus) tutkimus

Eurooppalainen monikielisyysstrategia: hyödyt ja kustannukset.

(saatavilla englanniksi [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU\(2016\)573460_FI.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU(2016)573460_FI.pdf))

Sisäasioiden pääosasto
Politiikkayksikkö B: Rakenne- ja koheesiopolitiikka
Kulttuuri ja koulutus

CULT-valiokunnan tutkimus – Monikielisyyttä koskeva eurooppalainen strategia: hyödyt ja kustannukset.

Euroopan parlamentin kulttuuri- ja koulutusvaliokunta pyysi tätä asiakirjaa.

Tekijä(t):

Michele Gazzola, kielten ja taloustieteen tutkimusryhmä (REAL), Humboldt-Universität zu Berlinin ja etnisen tutkimuksen laitos, Ljubljana, Slovenia.

Vastuullinen hallintovirkamies:

Parlamentaarinen tutkimusvirkamies: Miklós Györffi

Hanke- ja julkaisuapu: Jeanette Bell

Politiikkayksikkö B: Rakenne- ja koheesiopolitiikka Euroopan parlamentti

B-1047 Bryssel

Sähköposti: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Kieliversiot: alkuperäinen FI

Tietoja päätoimittajasta:

Jos haluat ottaa yhteyttä politiikkaosastoon tai tilata sen kuukausittaisen uutiskirjeen, kirjoita osoitteeseen:

poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Käsikirjoitus valmistui lokakuussa 2016. © Euroopan unioni, 2016

Alkuperäinen tulostusversio: ISBN 978–92–823–9557–8 doi: 10.2861/437739 QA-02–16–689-FI-C

Alkuperäinen PDF ISBN 978–92–823–9558–5 doi: 10.2861/491411 QA-02–16–689-FI-N

Alkuperäinen asiakirja on saatavilla Internetissä osoitteessa

<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

**Käännös ranskaksi by Pierre Dieumegard
Euroopan puolesta-Demokratia-Esperanto**

Käännöstä eivät ole tehneet kääntäjät, jotka ovat päteviä ja Euroopan unionin rahoittamia. Se saattaa (todennäköisesti) sisältää virheitä, mutta siinä on myös joitakin lisäselityksiä, jotka helpottavat ranskankielisten lukijoiden ymmärtämistä.

Sen tavoitteena on antaa yhä useammille Euroopan unionin kansalaisille ja asukkaille mahdollisuus ymmärtää Euroopan unionin tuottamia asiakirjoja (jotka rahoitetaan heidän maksuosuuksillaan).

Se on osoitus monikielisuuden tarpeesta Euroopan unionissa: ilman käännöksiä suuri osa väestöstä jää keskustelun ulkopuolelle.

Luotettavien käännösten osalta esperanton kansainvälinen kieli olisi erittäin hyödyllinen sen yksinkertaisuuden, säännöllisyyden ja tarkkuuden vuoksi.

Internetissä:

Euroopan liitto-Demokratia-Esperanto: <http://e-d-e.org/> tai <http://demokratia.eu>

Eurooppa-demokratia-Esperanto (Ranska): <http://e-d-e.fi/> contact@e-d-e.fr

Huom.:

Tässä asiakirjassa esitetyt näkemykset ovat yksinomaan laatijan vastuulla eivätkä välttämättä edusta Euroopan parlamentin virallista kantaa.

Jäljentäminen ja kääntäminen ei-kaupallisiin tarkoituksiin on sallittua, jos lähde mainitaan, kustantajalle ilmoitetaan asiasta ja kustantaja on saanut siitä kopion.

Tiivistelmä:

Tässä kertomuksessa esitellään kielitalouden tutkimuksen eri tuloksia, joissa käsitellään monikielisyyden etuja ja haittoja taloudessa, yhteiskunnassa ja Euroopan unionin toimielimissä. Nämä tulokset antavat yleiskuvan kielipolitiikan tarpeista nykyisessä eurooppalaisessa monikielisessä ympäristössä, vaikkakin ne ovat selvästi rajallisia. Tästä näkökulmasta tilintarkastustuomioistuin arvioi Euroopan monikielisyysstrategian (EMS) yleisten tavoitteiden ja suositusten merkityksellisyyttä. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin esittää tiivistetysti saatavilla olevat todisteet toimenpiteistä ja toimista, joita komissioon toteuttanut pannakseen markkinatalouskohtelun täytäntöön, ja mahdollisuuksien mukaan esittää tietoja niiden eduista ja haitoista.

Sisällysluettelo

- 1 MES ja EU:n kielipolitiikka 9
 - 1.1 MES:n tavoitteet 9
 - 1.2 Määritelmä markkinatalouskohtelun kustannuksista, hyödyistä ja merkityksestä 13
- 2 Monikielinen eurooppalainen konteksti 18
 - 2.1 Monikielinen talous 19
 - 2.1.1 Kielitaidot inhimillisen pääoman muotona 19
 - 2.1.1.1 Tuloerot 19
 - 2.1.1.2 Sosiaalisen suorituskyvyn tasot 22
 - 2.1.1.3 Työllistettävyys 22
 - 2.1.2 Kielten vaikutus bkt:hen ja kauppaan 23
 - 2.1.3 Kielipolitiikka ja innovointi 24
 - 2.2 Monikielinen yhteiskunta 25
 - 2.2.1 Liikkuvuus, osallisuus ja kaava ”Äitikieli + 2” 26
 - 2.2.2 Muuttajien kotouttaminen 32
 - 2.3 Monikieliset laitokset 32
 - 2.3.1 EU:n kielijärjestelmän tehokkuus ja oikeudenmukaisuus 32
 - 2.3.2 Eurooppalainen monikielisyys brexitin jälkeen 36
- 3 markkinatalousaseman täytäntöönpano 38
 - 3.1 Sosiaalinen yhteenkuuluvuus, kulttuurienvälinen vuoropuhelu ja Euroopan yhdentyminen 39
 - 3.2 Elinikäisen kielen oppiminen 40
 - 3.3 Työllistettävyys ja kilpailukyky 43
 - 3.4 kielellisen monimuotoisuuden edistäminen kääntämisen avulla 45
 - 3.5 Monikielisyyden ulkoinen ulottuvuus 47
- 4 Päätelmät 51
- 5 Viitteet 55
- 6 liitettä 61
 - 6.1 Koulutustaso ISCED/ISCED 2011:n mukaan 61
 - 6.2 ISCED 2011:n ja ISCED 1997:n tasojen väliset vastaavuudet 61
 - 6.3 15 vuotta täyttäneiden EU:n kansalaisten englannin kielen taito, 2012 62
 - 6.4 Kielisulkuaste 25:ssä EU-maassa, 25–64-vuotiaat, 2013 63

Lyhenneluettelo:

AES Aikuiskoulutustutkimus = Aikuiskoulutustutkimus

ADR Absolute (lingvistinen) disenfranchisement Rate =Kielioikeuksien ehdoton poissulkemisaste

Criti Caribbean Research Institute for Translation and Interpretation = Caribbean Translation and Interpretation Research Institute

Kieliä koskeva yhteinen viitekehys (CEFR) = kieliä koskeva yhteinen viitekehys (eurooppalainen)

EILC Erasmus-intensiivinen kielikurssi = Erasmus-intensiivikielten kurssit

EMCI European Masters in Conference Interpreting = European Master in Conference Interpretation

EMT European Master in Translation = European Master in Translation

EPC Euroopan patenttisopimus = eurooppapatenttisopimus

EPO Euroopan patenttinvirasto = Euroopan patenttinvirasto

ESR Euroopan sosiaalirahasto = Euroopan sosiaalirahasto

EVM:n eurooppalainen monikielisyysstrategia = Euroopan monikielisyysstrategia

Eurooppalainen vapaaehtoistyö = Eurooppalainen vapaaehtoistyö

Seitsemäs tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelma = seitsemäs tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelma

IAMLADP:n kansainvälinen kielijärjestelyjä käsittelevä vuosikokous,

Asiakirjat ja julkaisut = Kielijärjestelyjä käsittelevä vuotuinen kansainvälinen kokous

IATE Interactive Terminology for Europe = Euroopan interaktiivinen terminologia

Teollis- ja tekijänoikeudet = Teollis- ja tekijänoikeudet

ISCED International Standard Classification of Education = kansainvälinen luokitustyyppi (ISCED)

LILAMA Työmarkkinoiden kielipolitiikka = Työmarkkinoiden kielipolitiikka

LindWeb Kielialan verkkoalusta: kieliteollisuuden verkkoalusta

Elinikäisen oppimisen ohjelma = Elinikäisen oppimisen ohjelma

LPP Kielipolitiikka ja kielisuunnittelu

OLS Online Linguistic Support = Online Linguistic Support

MT@EC Konekäännös julkishallinnolle = konekääntäminen julkishallinnolle

Pimlico Kielten ja kulttuurienvälisen viestinnän edistäminen, toteutus, kartoitus organisaatioiden ja yritysten keskuudessa = kielellisten ja kulttuurienvälisen viestintästrategioiden edistäminen, toteuttaminen ja kartoitus organisaatioissa ja yrityksissä

RDR Suhteellinen (kielellinen) äänioikeuden epäämisyaste= suhteellinenyksinoikeusaste (kielellinen)

Pk-yritykset, pienet ja keskisuuret yritykset = pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset)

Voll Vocationally-Oriented Language Learning = ammatillisesti suuntautunut kieltenoppiminen

VTS Visiting Translator Scheme = vieraileva kääntäjäohjelma.

Taulukkojenindeksi

Taulukko 1: tuloerot Sveitsissä (miehet). Tulosten prosenttiosuus 20

Taulukko 2: palkintoja kielitaidosta eri Euroopan maissa. Tulosten prosenttiosuus 21

Taulukko 3: Vieraiden kielten opetuksen sosiaalinen tuottoaste Sveitsissä (miehet) 22

Taulukko 4: Euroopan kansalaiset ilmoittavat voivansa käydä keskustelua vähintään

kahdella muulla kielellä kuin omalla äidinkielellään. Tulosten prosenttiosuus 27

Taulukko 5: kielistä syrjäytyneiden osuus eu:ssa. Tulosten prosenttiosuus 34

Taulukko 6: kielistä syrjäytyneiden osuus eu:ssa brexitin jälkeen. Tulosten prosenttiosuus.
37

Taulukko 7: Tiivistelmä Euroopan komission toimista markkinatalousaseman toteuttamiseksi 49

Kuvien indeksi

Kuva 1: Arviointiperusteet ja toimintapoliittinen sykli 15

Kuva 2: niiden oppilaiden prosenttiosuus, jotka opiskelevat eu:ssa vähintään kahta vierasta kieltä vuosina 2000–2010 (lähde: Euroopan komissio, 2012c:39) 28

Kuva 3: niiden oppilaiden prosenttiosuus, jotka opiskelevat englantia, ranskaa ja saksaa ISCED/ISCED-tasolla 3 (yleinen keskiasteen koulutus = lukio), 2005–2010, lähde: Euroopan komissio (2012 c: 40) 30

Yleinen yhteenveto

Tausta ja tavoitteet:

Eurooppalaisella monikielisyysstrategialla on kolme yleistä sosioekonomista tavoitetta: työvoiman liikkuvuuden edistäminen sisämarkkinoilla, työllistettävyyden ja kasvun edistäminen Euroopassa, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen, maahanmuuttajien integroiminen kulttuurien väliseen vuoropuheluun ja monikielisen viestinnän tehokas ja osallistava hallinnointi ylikansallisessa demokratiassa. Elinikäisen kielten oppimisen edistäminen sekä kääntämisen ja tulkkauksen tukeminen ovat keinoja näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Tässä kertomuksessa arvioidaan yleisesti markkinatalouskohtelun merkitystä. Tarkastelemme strategian tavoitteiden ja niiden ongelmien välistä suhdetta, jotka markkinatalousasemalla on tarkoitus ratkaista.

Tällainen arviointi tehdään kielitaloustieteen akateemisen kirjallisuuden empiiristen ja teoreettisten tulosten perusteella. Tulokset antavat yleiskuvan kielipoliittisista tarpeista nykyisessä monikielisessä eurooppalaisessa ympäristössä. Tässä yhteydessä tilintarkastustuomioistuin arvioi markkinatalousaseman yleisten tavoitteiden ja suositusten merkityksellisyyttä. Jos politiikalla ei ole merkitystä, se ei todennäköisesti hyödytä yhteiskuntaa. Lopuksi tässä kertomuksessa käsitellään komission toimia markkinatalouskohtelun täytäntöönpanemiseksi. Kertomuksessa esitetään yhteenveto tällaisista toimista saatavilla olevista todisteista, ja mahdollisuuksien mukaan esitetään tietoja niiden eduista ja haitoista. Keskustelussa tuodaan esiin tavoitteet, jotka saattavat tarvita enemmän tukea, sekä tiedot, joita tarvitaan markkinatalousaseman täytäntöönpanon seurannan parantamiseksi.

Tulokset:

Markkinatalousaseman ensimmäisenä yleisenä tavoitteena on edistää työvoiman liikkuvuutta sisämarkkinoilla, työllistettävyyttä ja kasvua Euroopassa. Eri maiden empiirinen tutkimus osoittaa, että vieraiden kielten osaaminen hyödyttää yksilöitä taloudellisesti myönteisinä tuloeroina. Erittäin hyvä kielitaito palkitaan selkeämmin kuin rajallinen kielitaito. Englanti on kiistaton taloudellinen arvo Euroopan työmarkkinoilla, mutta se ei ole ainoa kielellinen voimavara investoida. Joissakin yhteyksissä muiden kielten taito voidaan palkita paremmin kuin englanti. Tämä osoittaa opetuksen ja oppimisen merkityksen useammalla kuin yhdellä vieraalla kielellä Eurooppa-neuvoston suositusten mukaisesti, jotka on tiivistetty kaavaan "äitikieli + kaksi vierasta kieltä" ($MT+ 2 = LM+ 2$). Vieraiden kielten opetuksen myönteiset yhteiskunnalliset kannattavuusasteet osoittavat, että kieltenoppiminen on arvokas investointi koko yhteiskunnalle. Vaikka vieraiden kielten osaamisen merkitystä työllistävyyden kannalta korostetaan EU:n eri asiakirjoissa, tätä väitettä tukevat empiiriset todisteet ovat edelleen ennenaikaisia. Jotkin tutkimukset osoittavat, että kielitaito edistää bruttokansantuotetta (BKT), mutta valitettavasti yksikään näistä tutkimuksista ei koske EU-maita. Vastaanottavan maan kielen tai kielten osaaminen vaikuttaa myönteisesti maahanmuuttajien tuloihin ja työllistettävyyteen. Yksi tai useampi yhteinen kieli lisää huomattavasti maiden välisiä kauppavirtoja. Kielellisen ja teknologisen innovoinnin välisen suhteen osalta on osoitettu, että kielipolitiikka vaikuttaa niiden kustannusten jakamiseen, joitainnovatiivisille yrityksille aiheutuu teollis- ja tekijänoikeuksien ja erityisesti patenttien suojaamisesta.

Kieltenoppimisen tukeminen Euroopan sisäisen liikkuvuuden edistämiseksi ja osallisuuden edistämiseksi vastaanottavassa maassa on markkinatalousaseman tavoite. Empiirinen näyttö vahvistaa väitteen, jonka mukaan kieltenoppiminen helpottaa liikkuvuutta.

Isäntämaan kielen puhuminen lisää maahanmuuttoa kyseiseen maahan lähes viidellä. Lisäksi vastaanottavan maan virallisen kielen oppiminen voi helpottaa osallisuutta. Hyvä ja erittäin hyvä vieraiden kielten taito ei kuitenkaan vielä ole EU:n normi. Vain neljäsosa EU:n kansalaisista sanoo osaavansa vähintään kahta vierasta kieltä. Prosenttiosuus pysyi lähes muuttumattomana vuosina 2001–2012. Helppous englanniksi ei ole yleinen ”perustieto” Euroopassa: vain 7 prosenttia Euroopan kansalaisista ilmoittaa kykenevänsä puhumaan englantia vieraana kielenä erittäin hyvällä tasolla. Väli- ja perustasot ovat paljon yleisempiä. Yleisesti ottaen kielipolitiikka, joka perustuu LM+ 2-malliin tai yhden liikennekielen edistämiseen, ei voi ratkaista liikkuvuuden ja osallisuuden välisiä jännitteitä, koska siinä ei puututa riittävästi henkilöiden liikkuvuusmahdollisuuksien ennakoimattomuuteen. Euroopan tasolla ja kansallisella tasolla saatetaan tarvita lisätoimia liikkuvuuden ja osallisuuden edistämiseksi ja helpottamiseksi. Kielen oppimisesta ennen ulkomaille lähtöä ja/tai heti vastaanottavaan maahan saapumisen jälkeen olisi tehtävä helpommin saatavilla ja halvempaa. Monikielisempien julkisten palvelujen ja hallinnollisten lomakkeiden tarjoamista useilla kielillä olisi tuettava. Tämä korostaa kääntämisen ja tulkkauksen merkitystä monikielisen viestinnän hallinnoinnissa Euroopassa.

Markkinatalousaseman kolmantena yleisenä tavoitteena on edistää monikielisyyttä EU:n toimielimissä. Monikielisyys on tehokkain kielijärjestelmä tiedon välittämiseksi EU:n kansalaisille. Jos Englanti olisi ainoa virallinen kieli eu:ssa, sen ulkopuolelle jäävien prosenttiosuus olisi 45–80 prosenttia käytetyistä indikaattoreista ja tiedoista riippuen. Englannin, ranskan ja saksan kielen kolmikielisessä politiikassa 26–50 prosenttia eu:ssa asuvista aikuisista jätettäisiin soveltamisalan ulkopuolelle. Syrjäytyneiden osuus on huomattavasti suurempi Etelä- ja Itä-Euroopassa. Lisäksi taloudellisesti ja sosiaalisesti epäedullisessa asemassa olevat henkilöt eivät yleensä puhu vieraita kieliä yhtä todennäköisesti, minkä vuoksi he saattavat joutua kärsimään, jos EU lopettaa äidinkieltä tai alemman perusasteen kieltä käyttämisen. Tästä näkökulmasta monikielisyys edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta. On syytä panna merkille, että poissulkemiseen ei liity pelkästään kielten määrän yleinen vähentäminen, vaikka virallisen kielen nykyisten käyttöalojen vähentämisellä olisi samanlaisia vaikutuksia (esim. Euroopan komission verkkosivuilla). Yksikieliseen ja/tai kolmikieliseen politiikkaan liittyvät kielisiin liittyvät syrjäytymisasteet nousevat Yhdistyneen kuningaskunnan eu:sta eroamisen jälkeen. Tämä korostaa monikielisen lähestymistavan merkitystä EU:n ulkoisessa viestinnässä.

Lopuksi totean, että markkinatalousasemaan sisältyvät kolme tavoitetta ovat selvästi tarkoituksenmukaisia, koska ne ovat johdonmukaisia niiden ongelmien kanssa, joita strategialla on tarkoitus kohdata. Sen vuoksi markkinatalousasemasta olisi saatava monenlaisia etuja EU:n kansalaisille ja Euroopan taloudelle. Liikkuvuuden ja osallisuuden välisen jännitteen lieventämiseksi voitaisiin tehdä enemmän.

Kertomuksen toisessa osassa analysoidaan toimenpiteitä, jotka komissio on toteuttanut markkinatalouskohtelun täytäntöönpanemiseksi. Tällaisia toimenpiteitä on kolmenlaisia. Ensimmäinen on kerätä erittäin hyödyllisiä tietoja oppilaiden ja opiskelijoiden vieraiden kielten taidoista (esim. ensimmäinen eurooppalainen kielitaitotutkimus) ja tietoja aikuisten kielitaidosta (esim. Eurobarometri-tutkimus ja aikuiskoulutustutkimus). Toinen aloitekokonaisuus on asiakirjojen, verkkosivustojen ja raporttien julkaiseminen, joilla pyritään lisäämään tietoisuutta kielellisen monimuotoisuuden ja kieltenoppimisen hyödyistä yhteiskunnassa ja taloudessa. Selkeiden tulosindikaattoreiden puuttuminen kuitenkin estää meitä arvioimasta näiden aloitteiden lopullisia vaikutuksia ja laajuutta. Kolmas toimenpidetyyppi on kieltenoppimiseen myönnettävä suora taloudellinen tuki elinikäisen

oppimisen ohjelman ja Euroopan sosiaalirahaston kautta. Elinikäisen oppimisen ohjelmasta on rahoitettu useita kieltenoppimiseen liittyviä hankkeita, mutta selkeiden tulosindikaattoreiden puuttuminen ei mahdollista näiden hankkeiden tehokkuuden ja kustannustehokkuuden arviointia. Euroopan sosiaalirahastoa on käytetty maahanmuuttajien työllistettävyyden ja kotoutumisen parantamiseen tähtäävään kielikoulutukseen, mutta ei ole julkaistu tarkkoja laskelmia, joissa ilmaistaan tähän tarkoitukseen investoidun rahoituksen määrä ja arvioidaan saavutettuja vaikutuksia. Monikielisyys ulkoisen ulottuvuuden edistämiseksi on tehty vain vähän aloitteita.

Tiedot markkinatalousaseman noudattamiseen tähtäävien EU:n ohjelmien ja toimien kustannuksista ja tehokkuudesta eivät yleensä ole täydellisiä. Kielipolitiikan tulosten arvioinnissa käytettävät indikaattorit olisi määriteltävä tarkemmin. Opiskelijoiden ja aikuisten kielitaidon parantamiseen tähtäävien ohjelmien lopullisten vaikutusten arviointiin olisi kiinnitettävä enemmän huomiota. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä markkinatalousaseman ja muiden EU:n politiikkojen väliseen johdonmukaisuuteen, joka voi vaikuttaa kielelliseen monimuotoisuuteen ja LM+ 2 -mallin soveltamiseen erityisesti korkea-asteen koulutuksessa.

1 MES ja EU:n kielipolitiikka

Keskeiset tulokset:

- Monikielisyyskulta-aika oli vuosina 2007–2010. Vuoden 2014 jälkeen monikielisyys ei kuulunut komission painopisteisiin.
- Monikielisyys ei tällä hetkellä kiinnitetä riittävästi huomiota.
- Eurooppalaisella monikielisyysstrategialla (ESMS) on kolme keskeistä sosioekonomista tavoitetta: 1) sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen, maahanmuuttajien kotouttaminen ja kulttuurien välinen vuoropuhelu, 2) työvoiman liikkuvuuden edistäminen sisämarkkinoilla, työllistettävyys ja kasvu Euroopassa, 3) monikielisen viestinnän hallinnointi ylikansallisessa demokratiassa tehokkaasti ja osallistavasti.
- Elinikäisen kielten oppimisen edistäminen sekä kääntämisen ja tulkkauksen tukeminen ovat operatiivisia tavoitteita yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

1.1 Markkinatalousasemantavoitteet

Eurooppa-neuvoston päätöslauselma eurooppalaisesta monikielisyysstrategiasta (SEM) (Euroopan unionin neuvosto 2008 b) on yksi EU:n julkaisemista asiakirjoista, joissa käsitellään yleistä eurooppalaista kielipolitiikkaa. Sen vuoksi markkinatalouskohtelua ei voida tutkia erikseen. On olemassa kahdentyyppisiä asiakirjoja, jotka vastaavat tämän asiakirjan tarkoitusta ja jotka ovat:

viralliset asiakirjat, joissa määritellään EU:n yleinen kielipolitiikka, kuten neuvoston päätöslauselmat, komission tiedonannot tai Euroopan parlamentin päätöslauselmat. Nämä asiakirjat kattavat neljä alaa. Ensimmäinen ala on koulutus, erityisesti kielten oppiminen ja opetus. Toinen ala koskee kielten roolia ja merkitystä osallisuuden, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, kulttuurienvälisen vuoropuhelun, Euroopan kansalaisuuden ja kielellisen demokratian kannalta. Kolmanneksi eri asiakirjoissa käsitellään kielitaidon vaikutusta henkilöiden liikkuvuuteen, heidän työllistettävyyteensä ja yritysten kilpailukykyyn. Neljäs toimintaloikka, josta tuli melko marginaalinen vuoden 2000 jälkeen, koskee vähemmistökielten tukemista.

ulkopuolisten asiantuntijoiden laatimat raportit tai tutkimukset useista EU:n kielipolitiikan osa-alueista.

Lisäksi on olemassa erilaisia virallisia asiakirjoja, raportteja tai tutkimuksia, joissa epäsuorasti tai satunnaisesti viitataan kieliin tai kielipolitiikkaan osana muita aiheita, kuten aikuisten maahanmuuttajien ja heidän lastensa kotouttaminen, keskitetyn eurooppapatentin luominen ja korkea-asteen koulutus. Emme ota huomioon Euroopan parlamentissa esitettyjä kieliongelmiä koskevia kysymyksiä, unionin tuomioistuimen tai Euroopan oikeusasiamiehen päätöksiä kieliongelmistä eikä asiakirjoja, jotka koskevat EU:n kielipolitiikan sisäisiä piirteitä, kuten säännöksiä, joissa määritellään sen kielijärjestelyt (esim. asetus N:o 1/58). Julkaistujen asiakirjojen varasto on tärkeä (ks. Gazzola 2016, lehdistössä yleiskatsaus). Esimerkiksi vuosina 1981–2015 EU:n toimielimet ja elimet julkaisivat noin 100 ryhmään kuuluvaa asiakirjaa (a) ja vuosina 1996–2015 EU julkaisi 70 ryhmän julkaisua (b). Tiivistelmää näistä asiakirjoista ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista esittää tässä muistiossa. On kuitenkin tarpeen mainita muutama asia, jotta MES-järjestelmästä annettu neuvoston päätöslauselma voitaisiin kontekstissa ja

esittää eurooppalaisen kielipolitiikan yleiset puitteet.

Monikielisyiden kulta-aika oli todennäköisesti kausi 2007–2010. Tuolloin komissiolla oli täysivaltainen monikielisyysvastaava komission jäsen (Orbán). Tänä aikana julkaistiin useita tärkeitä toimintapoliittisia asiakirjoja, kuten markkinatalouskohtelu. Meidän on mainittava muun muassa komission tiedonanto ”*Monikielisyys: Euroopan voimavara ja yhteinen sitoumus*” (Euroopan komissio 2008) ja Euroopan parlamentin 24. maaliskuuta 2009 antama päätöslauselma monikielisyysvastaavasta (Euroopan parlamentti 2009). Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että ennen vuotta 2007 kielelliseen monimuotoisuuteen ei kiinnitetty huomiota. Ennen vuotta 2007 monikielisyys oli koulutuksesta, kulttuurista ja monikielisyysvastaavan komissaarin nimenomainen toiminta-ala (jonka Figel järjesti vuosina 2004–2007) ja tärkeä aihe koulutuksesta, kulttuurista, nuorisosta, tiedotusvälineistä ja urheilusta vastaavan komissaarin esityslistalla (josta Reding vastasi vuosina 1999–2004). Vuosina 1999–2007 julkaistiin useita tärkeitä kieltenoppimista koskevia poliittisia asiakirjoja, kuten komission tiedonanto kieltenoppimisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistämisestä. *Toimintasuunnitelma 2004–2006* (2003), *komission uusi monikielisyiden puittestrategia* (2005) sekä Barcelonassa vuonna 2002 kokoontuneen *Eurooppa-neuvoston päätelmät*, joissa neuvosto suositteli, että jäsenvaltiot opettavat oppilaita äidinkieltänsä lisäksi vähintään kahta vierasta kieltä (tätä kaavaa kutsutaan joskus ”äidinkieleksi + 2” tai LM+2). On syytä mainita Euroopan kielenteemavuoden järjestäminen vuonna 2001. Vuoden 2010 jälkeen monikielisyys kuitenkin sisällytettiin uudelleen koulutuksen ja kulttuurin vastuualueeseen (josta vastasi Vassiliou), ja lopulta se katosi vuonna 2014, kun Jean-Claude Junckerin johtama valiokunta aloitti työnsä. Lyhyesti sanottuna vuosikymmen 2000–2010 oli aika, jolloin kielellinen monimuotoisuus ja monikielisyys olivat paljon nykyistä näkyvämpiä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että monikielisyys ja kielipolitiikka olisivat nykypäivän Euroopassa vähemmän tärkeitä ja relevantteja kuin menneisyydessä, päinvastoin. Palaan päätelmien tähän kohtaan.

SEM kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota toteuttamaan kolmenlaisia toimia. Tällaiset toimet mainitaan joskus muissa virallisissa asiakirjoissa. Ensimmäinen on **kielten oppimisen vahvistaminen** koko elämän ajan (SEM:n 2 kohta). Tämä edellyttää lisäresursseja kieltenopetukseen kaikilla koulutustasoilla (eli oppivelvollisuus-, ammatti- ja korkea-asteen koulutuksessa), kieltenoppimismahdollisuuksien parantamista virallisissa, epävirallisissa ja arkioppimisessa, kieltenopettajien koulutuksen tukemista ja heidän osallistumistaan kansainväliseen vaihtoon. Kielipolitiikkaa ja -suunnittelua koskevassa akateemisessa kirjallisuudessa (LPP = PPL) tämä määritellään hankintasuunnitteluksi (ks. Hornberger 2006).

Markkinatalousaseman 5 kohdassa neuvosto kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita **edistämään EU:n kieliä kaikkialla maailmassa**. Tätä varten neuvosto suosittaa jäsenvaltioiden kulttuurilaitosten välisen yhteistyön vahvistamista ja yhteistyön vahvistamista kieltenoppimisen sekä kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden alalla toimivien järjestöjen kanssa. LPP = PPL tätä kutsutaan *valtion suunnittelu*.

Lopuksi neuvosto korostaa **käännösalan merkitystä ja** kannustaa toimiin, joilla tuetaan tekstien ja elokuvien kääntämistä, kääntäjien koulutusta sekä monikielisten

terminologiatietokantojen ja kieliteknologioiden kehittämistä¹.

Tämän katsauksen tarkoituksena ei ole käsitellä kolmea juuri esitettyä toimea tai olla perustavaa laatuaan. Keskitymme pikemminkin **markkinatalouskohtelun kolmeen implisiittiseen tai nimenomaiseen yleistavoitteeseen**. Elinikäisen kielten oppimisen edistäminen ja käännoesteollisuuden tukeminen eivät ole markkinatalousaseman perimmäisiä tavoitteita. Nämä ovat edellytyksiä muiden yleisten sosioekonomisten tavoitteiden saavuttamiselle:

1. Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, maahanmuuttajien kotouttamisen ja kulttuurienvälisen vuoropuhelun vahvistaminen (SEM:n kohta 1)
2. Edistetään työvoiman liikkuvuutta sisämarkkinoilla, työllistettävyyttä ja kasvua Euroopassa (SEM:n 3 kohta);
3. hallinnoi monikielistä viestintää tehokkaasti ja osallistavasti ylikansallisessa demokratiassa (lopulliset suositukset komissiolle).

Markkinatalousasemaa olisi arvioitava näiden kolmen yleisen tavoitteen valossa.

Markkinatalousaseman ensimmäisenä tavoitteena on edistää monikielisyttä, jonka tavoitteena on ”vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta, kulttuurienvälistä vuoropuhelua ja Euroopan yhdentymistä”. Näitä käsitteitä ei ole määritelty virallisesti markkinatalouskohtelussa eikä komission tiedonannossa *Monikielisyys: Euroopan voimavara ja yhteinen sitoumus* (Euroopan komissio 2008 e). Tämän vuoksi tässä artikkelissa hyväksytään seuraavat työmääritelmät².

Sosiaalinen osallisuus voidaan määritellä prosessiksi, jonka avulla tietyllä alueella asuvat ihmiset voivat sosiokulttuurisesta taustastaan riippumatta hyödyntää koko potentiaalinsa elämässä. Julkisten palvelujen yhtäläistä saatavuutta edistävät politiikat ja toimet, joiden avulla kansalaiset voivat osallistua elämäänsä vaikuttaviin päätöksentekoprosesseihin, ovat esimerkkejä toimista, joilla pyritään parantamaan sosiaalista osallisuutta. *Sosiaalinen yhteenkuuluvuus* on läheinen käsite, joka voidaan määritellä sellaisen yhteiskunnan ominaispiirteeksi, jossa kaikilla ryhmillä on yhteenkuuluvuuden, osallistumisen, osallisuuden, tunnustamisen ja legitiimiyden tunne. Euroopan neuvosto määrittelee *kulttuurienvälisen vuoropuhelun* ”avoimeksi ja kunnioittavaksi näkemystenvaihdoksi eri kulttuureihin kuuluvien yksilöiden ja ryhmien välillä, mikä johtaa syvempään ymmärrykseen toistensa kokonaisnäkemyksistä”³. Vaikka *Euroopan* yhdentymiselle ei ole muodollista määritelmää, voimme tulkita tämän termin dynaamiseksi prosessiksi, jolla EU on vähitellen kehittynyt poliittisena kokonaisuutena. Hän viittaa osittaisiin keskinäisiin riippuvuussuhteisiin, joita on vähitellen laajennettu taloudesta politiikkaan.

Nämä määritelmät ovat liian laajoja ja liian epämääräisiä, jotta niitä voitaisiin tulkita konkreettisiksi poliittisiksi tavoitteiksi, ja ne olisi määriteltävä tarkemmin (päätelmissä palataan tähän näkökohtaan). Sen vuoksi tässä artikkelissa keskitytään näiden käsitteiden erityiseen tulkintaan, joka ilmenee MES:ssä ja muissa monikielisyttä koskevissa virallisissa julistuksissa, kuten *22. toukokuuta 2008 annetuissa neuvoston päätelmissä*

1 Luvussa 3.4 käsitellään yksityiskohtaisesti useita esimerkkejä ohjelmista tai tietokannoista, kuten Luova Eurooppa, interaktiivinen terminologie for Europe (IATE) ja julkishallinnon konekäännösjärjestelmä.

2 Sosiaalisen osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden määritelmiä mukauttaa Yhdistyneiden kansakuntien sosiaalipolitiikka- ja kehitysosasto <http://undesadspd.org/socialintegration/definition.aspx>

3 ks. http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/concept_EN.asp#P30_3374

monikielisydestä (Euroopan unionin neuvosto 2008a) ja *Euroopan parlamentin 24. maaliskuuta 2009 antamassa päätöslauselmassa* monikielisydestä (Euroopan parlamentti 2008).

Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, kulttuurienvälisen vuoropuhelun ja Euroopan yhdentymisen vahvistaminen voi merkitä eri asioita. Ensinnäkin täysi-ikäisten maahanmuuttajien ja heidän lastensa kielellinen kotouttaminen on varmasti yksi MES:n nimenomaisista tavoitteista (ks. myös Euroopan komission julkaisema *vihreä kirja muuttoliikkeestä* 2008b). Tämä ei tarkoita sitä, että kotouttaminen ei antaisi maahanmuuttajille mahdollisuutta säilyttää alkuperämaansa kieltä tai kieliä. Toiseksi vieraiden kielten taidon olisi oltava mahdollista ja kaikkien ulottuvilla yhteiskunnassa. Toisin sanoen kielitaidon ei pitäisi olla eliitin etuoikeus. Vieraiden kielten taidon ja kielellisen integraation pitäisi auttaa välttämään sellaisten ”rinnakkaistenyhteisöjen” syntymistä, jotka jakautuvat (tai jopa eriytetään) kielimuureilla tietyssä yhteiskunnassa. Tämä koskee paitsi maahanmuuttajia myös ulkomaille muuttavia EU:n kansalaisia. Kielitaito helpottaa kulttuurien välistä vuoropuhelua, koska se parantaa EU:n kansalaisten kykyä ymmärtää muiden eurooppalaisten (ja maahanmuuttajien) kulttuuria ja edistää siten Euroopan yhdentymistä.

Markkinatalousaseman toisena yleisenä tavoitteena on ”edistää työvoiman liikkuvuutta sisämarkkinoilla, työllistettävyyttä ja kasvua Euroopassa”.

Liikkuvuudella tarkoitetaan erilaisia ilmiöitä: i mmigration (maahan tulevat *ulkomaalaiset*), *maastamuutto* (maasta lähtevät kansalaiset), *paluumuutto* (maahan palaavat kansalaiset) ja *kiertomuutto* (kansalaiset liikkuvat molempiin suuntiin maiden välillä)” (Vandenbrande 2006:9). Tämä tavoite on myös hyvin yleinen, mutta se on suhteellisen helpompi määrittellä ja mitata kuin ensin mainittu. On huomattava, että toinen yleistavoite on ollut hallitsevassa asemassa EU:n keskustelussa monikielisydestä viimeisten 15 vuoden aikana. Vieraiden kielten oppimista koskevat EU:n puheet ovat 2000-luvun alusta lähtien liittyneet yhä enemmän EU:n yleisten sosioekonomisten tavoitteiden saavuttamiseen, sellaisina kuin ne on määritelty *Lissabonin toimintaohjelmassa 2000-2010* ja *Eurooppa 2020 -strategiassa* (Krzyzanowski ja Wodak 2011)⁴.

Tämä ei tarkoita sitä, että kieltenopiskelun kulttuurisia tai kognitiivisia näkökohtia olisi laiminlyöty. EU:n kielipolitiikan soveltamisalaa on pikemminkin laajennettu. Vieraiden kielten taito nähdään yhä useammin inhimillisenä pääomana, jokavoit tuoda taloudellista hyötyä yksityishenkilöille, yrityksille ja koko taloudelle. Komission valiokunnassa ”*Monikielisyys: Euroopan voimavara ja yhteinen sitoumus*” (Euroopan komissio 2008 e), esimerkiksi kielitaito esitetään eräänlaisena kyynä, joka edistää taloudellista vaurautta, eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä lisäävää voimavaraa ja inhimillistä pääomaa, joka voi vaikuttaa myönteisesti kansalaisten työllistettävyyteen. Komission tiedonannossa ”*Uudet strategiset puitteet monikielisyydelle*”(Euroopan komissio 2005) todetaan, että vieraiden kielten eurooppalaisen kielitaidon parantaminen liittyy nimenomaisesti yhteen Eurooppa-hankkeen keskeisestä tavoitteesta eli täydellisen taloudellisen yhdentymisen toteuttamiseen. Tässä asiakirjassa komissio toteaa, että ”sisämarkkinoiden tehokkuus edellyttää, että unioni tarvitsee liikkuvampaa työvoimaa. Useiden kielten taito lisää mahdollisuuksia työmarkkinoilla.”

Kielitaidosta liikkuvuuden parantamiseksi annetuissa neuvoston päätelmissä (Euroopan unionin neuvosto 2010) kielitaito kuvataan ”kilpailukykyisen tietoon perustuvan talouden

4 Lissabonin toimintasuunnitelma oli Euroopan komission kehittämä suunnitelma, jonka tavoitteena on tehdä eu:sta ”maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon perustuva talous, joka kykenee ylläpitämään kestävästä taloukskasvua, luomaan uusia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta ennen vuotta 2010”. Eurooppa 2020 -strategia on kymmenvuotinen älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun strategia, jossa koordinoidaan paremmin kansallisia ja EU:n politiikkoja.

avaintekijäksi”. Vieraiden kielten taito on kaikille EU:n kansalaisille elintärkeä taito, jonka ansiosta he voivat hyötyä sekä taloudellisista että sosiaalisista eduista, joita vapaa liikkuvuus unionissa tarjoaa.” Tuoreessa komission tiedonannossa ”Koulutuksenuudelleenajattelu: investoimalla taitoihin sosioekonomisten vaikutusten parantamiseksi” (Euroopan komissio 2012 f, Euroopan komissio 2012 d) kielitaidon katsotaan olevan yhä tärkeämpi nuorten työllistettävyyden ja liikkuvuuden lisäämisen kannalta. lisäksi ”heikko kielitaito on merkittävä este työntekijöiden vapaalle liikkuvuudelle. Yritykset tarvitsevat myös kielitaitoa toimiakseen globaaleilla markkinoilla. Tällaisilla lausunnoilla on vankat taloudelliset syyt. Asiaa käsitellään yksityiskohtaisemmin seuraavassa jaksossa.

Markkinatalousaseman kolmas tavoite koskee monikielisen viestinnän hallinnointia EU:n toimielimissä. Neuvosto kehottaa komissiota ”erityisen huolellisesti antamaan tietoa kaikilla virallisilla kielillä ja edistämään monikielisyyttä komission verkkosivuilla”. Tämä suositus vastaa edellä mainittua Euroopan parlamentin suositusta (2008), jossa parlamentti korostaa, että EU:n virallisten kielten välinen tasa-arvo on tunnustettava kaikilla julkisen toiminnan osa-alueilla, ja vuonna 2008 annetut neuvoston päätelmät (2008a), joissa korostetaan, että ”Euroopan kielellinen monimuotoisuus olisi säilytettävä ja kielten välistä tasa-arvoa olisi kunnioitettava täysimääräisesti. EU:n toimielimillä olisi oltava keskeinen rooli näiden tavoitteiden saavuttamisessa.” Se, että markkinatalousasemassa painotetaan kääntämisen ja tulkauksen arvoa sekä kieliteollisuuden merkitystä, liittyy osittain neuvoston tukeen monikielisyydelle EU:n toimielimissä. EU on itse asiassa maailman suurin kääntäjien ja tulkien työnantaja.

1.2 Markkinatalouskohtelun kustannusten, hyötyjen ja merkityksellisyydenmäärittely

Yleisellä järjestyksellä tarkoitetaan yleensä eri julkisten ja joskus yksityisten toimijoiden tarkoituksellisesti johdonmukaisia päätöksiä tai toteuttamia toimia, joiden resurssit, institutionaaliset yhteydet ja intressit vaihtelevat. Tavoitteena on puuttua kohdennetusti ongelmaan, joka on poliittisesti määritelty kollektiiviseksi. Tämä päätöksenteko- ja toimintaryhmä johtaa enemmän tai vähemmän rajoittaviin muodollisiin toimiin, joilla pyritään usein muuttamaan sellaisten yhteiskuntaryhmien (yksilöiden) käyttäytymistä, joiden oletetaan olevan tai kykenevät ratkaisemaan ratkaistavan kollektiivisen ongelman (kohderyhmät) kyseessä olevan ongelman kielteisistä vaikutuksista kärsivän yhteiskuntaryhmän edun mukaisesti (lopulliset edunsaajat)” (Knoepfel ym. 2007:24).

Kielipolitiikkaa voidaan luonnehtia tietyntyyppiseksi julkiseksi politiikaksi, jolla pyritään viime kädessä muuttamaan tietyn kohderyhmän kielikäyttäytymistä (vior Grin 2003, Gazzola 2014 on keskusteltavana). Kielipolitiikka on joukko – yleensä valtion, alue- ja paikallisviranomaisten – toimenpiteitä, joilla pyritään nimenomaisesti tai epäsuorasti vaikuttamaan yhden tai useamman kielen rakenteeseen, asemaan ja hankkimiseen. Kuten edellisestä kohdasta käy ilmi, joitakin markkinatalousasemassa ehdotettuja toimenpiteitä tai toimia voidaan pitää eräänlaisena aseman ja hankinnan suunnittelun muotona. Esimerkiksi elinikäisen kielten oppimisen edistämällä pyritään muuttamaan yksilöiden käyttäytymistä lisäämällä heidän kielitaitoaan.

Koska elinikäinen kieltenoppiminen ja kääntäminen esitetään implisiittisesti keinona saavuttaa EU:n muut yleiset sosioekonomiset tavoitteet, olisi arvioitava markkinatalousaseman hyötyjä ja haittoja (tai ”hyötyjä” ja ”kustannuksia”) sekä sen jakautumisvaikutuksia näiden yleisten tavoitteiden mukaisesti. Ennen kuin keskustellaan

siitä, miten markkinatalouskohtelun etuja ja haittoja voidaan luonnehtia, on tarpeen palauttaa mieleen joitakin tärkeitä määritelmiä.

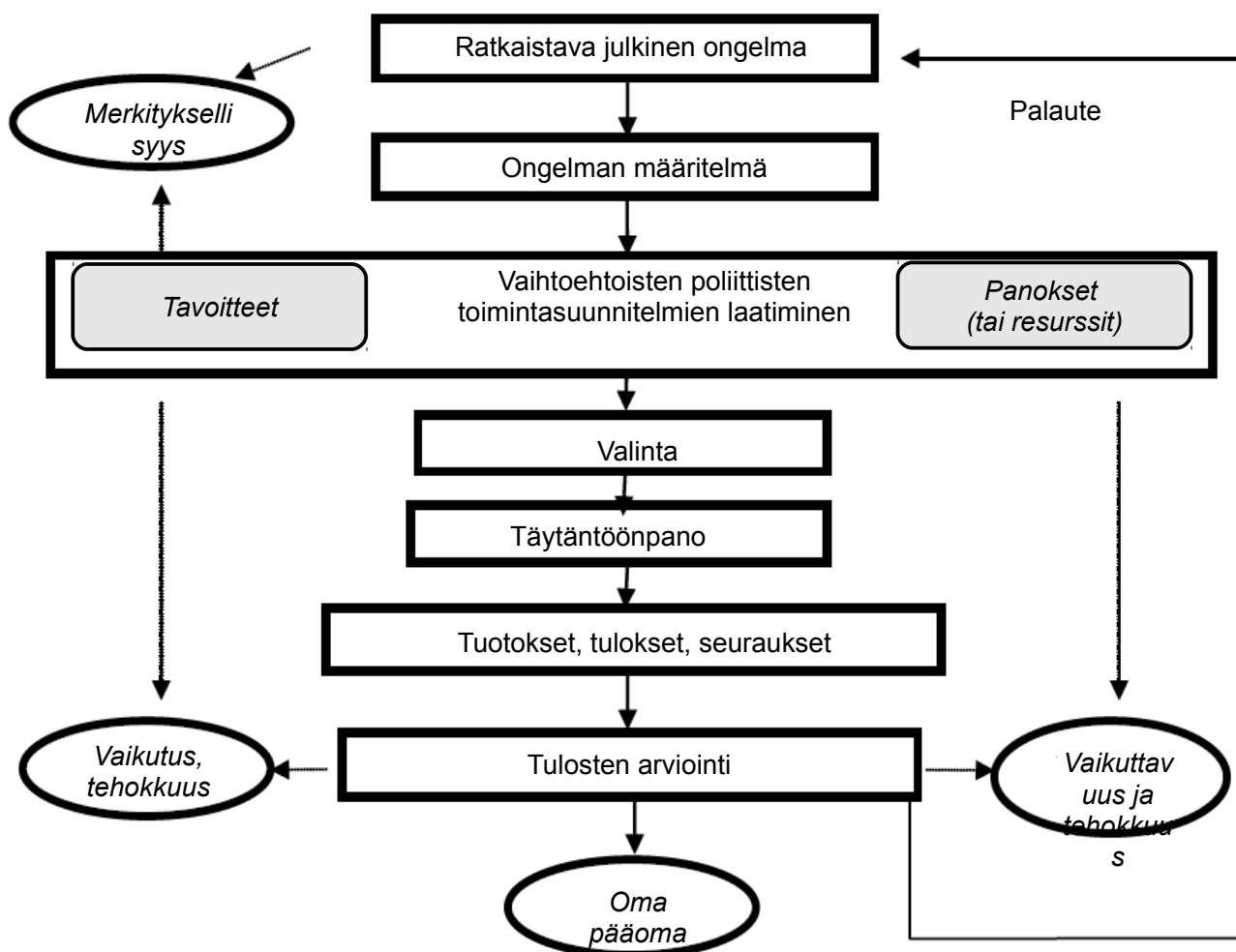
Julkisten politiikkojen suunnittelu ja täytäntöönpano esitetään usein syklinä (tai ”toimintasyklinä”), jonka vaiheet voidaan tiivistää seuraavasti⁵:

- a. ratkaistavan julkisen ongelman syntyminen ja ymmärtäminen (esim. riittävän kielitaidon puute työmarkkinoilla, liikkuvuutta haittaavat kieliesteet),
- b. ongelman ymmärtäminen ja määrittely,
- c. mahdollisten ratkaisujen tai vaihtoehtoisten toimintasuunnitelmien laatiminen ja vertailu (esim. vaihtoehtoiset tavat edistää aikuisten kielten koulutusta),
- D. ratkaisun valinta,
- E. Täytäntöönpano,
- F. Tuotteet ja tulokset
- g. Tulosten arviointi
- H. i) – (uudelleen)ongelman ilmaantuminen ja havaitseminen.

Yleinen järjestys arvioidaan eri kriteerien perusteella. Tärkeimmät kriteerit ovat seuraavat: *relevanssi*, *vaikuttavuus*, *tehokkuus* (usein tulkittuna kustannustehokkuus soveltavassa tutkimuksessa) ja *tasapuolisuus*. **Merkityksellisyys** viittaa politiikan nimenomaisten tavoitteiden asianmukaisuuden arviointiin niiden ongelmien osalta, joihin sillä on tarkoitus puuttua. Poliitiikan **vaikuttavuuden** arviointi edellyttää tavoitteiden saavuttamisen laajuuden selventämistä. Tehokkuuden arviointi edellyttää tavoitteiden perusteellista tarkastelua, politiikan ja sen perimmäisten tavoitteiden yhdistävien syy-seuraussuhteiden analysointia sekä poliittisten tulosten mittaamista (ks. jäljempänä). Eri politiikkojen **tehokkuuden** arviointi (= vaikuttavuus kustannustehokkuuden kannalta) tarkoittaa, että käyttöön otetut resurssit yhdistetään saavutettuihin tuloksiin. Poliitiikan analysoinnissa **oikeudenmukaisuuden** arviointiin kuuluu sen selvittäminen, kuka häviää, kuka voittaa ja (jos mahdollista) kuinka paljon ja miten vaihtoehtoisten politiikkojen kustannukset jaetaan yksilöiden ja ryhmien kesken.

Siksi ”oikeudenmukaisuuden” teknisessä käsitteessä ei ole erityistä eettistä sisältöä poliittisessa analyysissä (esim. Just, HUETH ja Schmitz 2004), joten kielipoliitiikan oikeudenmukaisuutta voidaan tarkastella vaihtoehtoisten kielipoliitikkojen jakautuvien vaikutusten kannalta asianomaisiin toimijoihin nähden. Kaaviossa 1 esitetään yhteenveto toimintapoliittisen syklin päävaiheista. Soikeat kuplat edustavat arviointiperusteita.

5 katso Gazzola (2014 a: 53–54, jossa viitataan Knoepfel et al. 2007) keskusteluun.

Lähde: Gazzola (2014a 53–54)

Kuva 1: Arviointiperusteet ja toimintapoliittinen sykli

Politiikan **panoksiksi** (tai voimavaroiksi) määritellään kaikki taloudelliset, inhimilliset, aineelliset, organisatoriset ja sääntelyyn liittyvät voimavarat, jotka on otettu käyttöön toimen toteuttamiseksi. **Kustannukset** lasketaan käyttöön otettujen varojen perusteella. Poliitiikan **tulokset** ovat politiikan välittömiä vaikutuksia, toisin sanoen sitä, mitä rahoitetaan ja saavutetaan politiikkaan osoitetuilla varoilla. Toisin sanoen kaikki tulokset saadaan vastineeksi julkisista menoista (seuraavissa jaksoissa esitetään joitakin konkreettisia esimerkkejä). Tulokset (tai **tuotokset** tai **seuraukset**) ovat politiikan lopullisia vaikutuksia niiden muuttujien osalta, joihin halutaan vaikuttaa (esim. työllistyvyyden edistäminen kielten oppimisen avulla). Kustannus-hyötyanalyysissä politiikan hyödyt (tai hyödyt) on mitattava rahallisesti. Kielipolitiikan hyötyjen tunnistaminen ja laskeminen on kuitenkin raskas tehtävä metodologisten ja epistemologisten vaikeuksien vuoksi, jotka johtuvat kielen monimutkaisuudesta, jota ei ole vielä läheskään ratkaistu (ks. Grin 2003 keskustelu). On huomattava, että kielipolitiikan edut eivät rajoitu pelkästään kielienmarkkina- arvoon vaan myös niiden epähyvään tai symboliseen arvoon (ks. Grin ja Vaillancourt 1997 keskustelu). Esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa hankittua kielitaitoa voidaan hyödyntää työpaikalla ja tuoda taloudellista hyötyä yksilöille. Ne voivat kuitenkin myös parantaa kulttuurien välistä vuoropuhelua eri maiden kansalaisten välillä. Kielipolitiikan arvioinnissa hyödyt tai hyödyt määritellään politiikan myönteisiksi vaikutuksiksi toimijoihin, joita politiikka suoraan koskee.

Joissakin tapauksissa tällaiset etuudet voidaan kvantifioida rahallisesti, kuten kielikoulutuksen suorittaneiden kaksikielisten työntekijöiden tuloerojen kasvu, kun taas toisissa tapauksissa on käytettävä muita ei-monetaarisia mittayksiköjä. Kielipolitiikan arvioinnissa tarvitaan siksi yksinkertaistamista (esim. ”ammattillisessa koulutuksessa hankitun kielitaidon vuoksi työtä löytävien työttömien määrä” ja ”EU:n kansalaisten prosenttiosuus, joka osaa ymmärtää EU:n virallisia kieliä”). Seuraavassa osiossa esitetään joitakin esimerkkejä.

Kuvassa 1 esitettyä vakiomuotoista arviointimallia voidaan kuitenkin soveltaa markkinatalouskohteluun vain tietyssä määrin. SEM asettaa itse asiassa hyvin yleisiä tavoitteita hyvin eri politiikan aloille, kuten työmarkkinoihin, sosiaaliseen osallisuuteen ja kansalaisuuteen. Jotta markkinatalousaseman etuja ja haittoja voitaisiin arvioida yhdellä kohdealalla, poliittisten päättäjien olisi määriteltävä tavoitteet yksityiskohtaisemmin ja selvennettävä loogista ketjua, joka yhdistää investoidut resurssit odotettuihin tuloksiin. Tämä olisi tietenkin liian täsmällistä (komission) päätöslauselmaa varten, mutta ei erillisiä täytäntöönpanosuunnitelmia varten. Lisäksi hyödyt olisi määriteltävä ja yksilöitävä tulosindikaattoreilla, ja vielä tärkeämpää olisi annettava riittävät ja luotettavat tiedot. Tietojemme mukaan näitä tietoja ei ole saatavilla, ja saatavilla olevat tiedot riittävät vain muutamiin markkinatalouskohtelun näkökohtiin. Yksi mahdollinen tapa poistaa nämä esteet on kaventaa analyysin soveltamisalaa ja erottaa toisistaan markkinatalouskohtelun yleisten tavoitteiden merkityksellisyys ja komission markkinatalouskohtelun täytäntöönpanemiseksi toteuttamien toimenpiteiden vaikutusten arviointi.

Tämä kertomus on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa arvioidaan yleisesti markkinatalouskohtelun merkitystä. Tarkastelemme strategian tavoitteiden ja niiden ongelmien välistä suhdetta, jotka markkinatalousasemalla on tarkoitus ratkaista. Tällainen arviointi tehdään kielitaloustieteen akateemisen kirjallisuuden empiiristen ja teoreettisten tulosten perusteella. Tässä kertomuksessa esitellään eri tutkimustuloksia monikielisyden eduista ja haitoista taloudessa, yhteiskunnassa ja EU:n toimielimissä. Tulokset antavat yleiskuvan kielipoliittisista tarpeista nykyisessä monikielisessä eurooppalaisessa ympäristössä, vaikkakin rajallisesti. Tässä yhteydessä tilintarkastustuomioistuin arvioi markkinatalousaseman yleisten tavoitteiden ja suositusten merkityksellisyyttä eli sitä, ehdottaako markkinatalousasemassa tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka ovat merkityksellisiä joidenkin nykyisen monikielisen eurooppalaisen ympäristön tärkeimpien kieliongelmiin ratkaisemisen kannalta. Jos politiikalla ei ole merkitystä, se ei todennäköisesti hyödytä yhteiskuntaa.

Kertomuksen toisessa osassa keskitytään komission toimiin markkinatalousaseman täytäntöönpanemiseksi. Tilintarkastustuomioistuin tekee yhteenvedon tällaisista toimista saatavilla olevista todisteista ja esittää mahdollisuuksien mukaan tietoja niiden eduista ja haitoista käyttäenkaaviossa 1 esitettyjä yksinkertaisia puitteita. Keskustelussa tuodaan esiin tavoitteet, jotka saattavat edellyttää lisätukea, sekä tiedot, joita tarvitaan markkinatalousaseman täytäntöönpanon seurannan parantamiseksi.

2 Monikielinen eurooppalainen konteksti

Keskeiset tulokset:

- Yleisesti ottaen vieraiden kielten osaaminen tuottaa taloudellista hyötyä yksittäisille henkilöille positiivisten tuloerojen muodossa. Erittäin hyvä kielitaito palkitaan paljon enemmän kuin rajallinen kielitaito. Englanti on kiistan taloudellinen arvo Euroopan työmarkkinoilla, mutta se ei ole ainoa voimavara investoida. Joissakin yhteyksissä muiden kielten taito voidaan palkita paremmin. Tämä korostaa, että on tärkeää opettaa useampaa kuin yhtä vierasta kieltä Euroopan maiden koulutusjärjestelmissä.
- Vieraiden kielten opetuksen myönteiset yhteiskunnalliset kannattavuusasteet osoittavat, että kieltenoppiminen on arvokas investointi koko yhteiskunnalle.
- Vaikka vieraiden kielten osaamisen merkitystä työllistyvyyden kannalta korostetaan EU:n eri asiakirjoissa, empiirinen näyttö väitteen tueksi on edelleen riittämätön. Vastaanottavan maan kielitaito vaikuttaa kuitenkin myönteisesti maahanmuuttajien työtuloihin ja työllistettävyyteen.
- Jotkin tutkimukset osoittavat, että kielitaito edistää bruttokansantuotetta (BKT), mutta valitettavasti yksikään näistä tutkimuksista ei koske Euroopan unionia.
- Yhteinen virallinen kieli tai puhuttu kieli lisää merkittävästi maiden välisiä kauppavirtoja.
- Kielipolitiikka voi vaikuttaa sellaisten kustannusten jakamiseen, joita eurooppalaisille innovatiivisille yrityksille aiheutuu teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisesta patenttien avulla. Tämä saattaa herättää huolta keskitetyn eurooppapatentin luonnoksesta.
- Kieltenoppiminen helpottaa liikkuvuutta. Maan kielen puhuminen lisää maahanmuuttamisen todennäköisyyttä noin viisi kertaa.
- Ilmaisu ”äitikieli plus kaksi vierasta kieltä” tai yhden ainoan liikennekielen edistäminen eivät riitä edistämään sekä Euroopan sisäistä liikkuvuutta että kotoutumista isäntämaan yhteiskuntaan.
- Vain neljäsosa EU:n kansalaisista sanoo osaavansa vähintään kahta vierasta kieltä. Prosenttiosuus pysyi lähes muuttumattomana vuosina 2001–2012. Suurimmalla osalla eurooppalaisista on vieraiden kielten perus- tai keskitaso. Kielitaidon odotetaan paranevan lähitulevaisuudessa, mutta vain jossain määrin.
- Vain 7 prosenttia EU:n kansalaisista ilmoittaa kykenevänsä puhumaan englantia vieraana kielenä erittäin hyvällä tasolla. Väli- ja perustasot ovat paljon yleisempiä. Huolimatta massiivisista investoinneista englannin opetukseen koulutusjärjestelmässä, kaksikielisyttä ei odoteta lähitulevaisuudessa. Englannin kielen taito ei ole yleinen ”perustaito” Euroopassa.
- Liikkuvuuden ja osallisuuden välisen jännitteen helpottamiseksi tarvitaan lisätoimenpiteitä, eli mahdollisuus oppia kieltä tehokkaasti ennen lähtöä ulkomaille ja/tai välittömästi vastaanottavaan maahan saapumisen jälkeen olisi helpompaa ja edullisempaa.
- Jos EU:n toimielimet omaksuisivat yksikielisen politiikan, joka perustuisi yksinomaan englantiin tai kolmikieliseen järjestelyyn, joka perustuisi englantiin, ranskaan ja saksaan, ne sulkisivat suuren osan EU:n kansalaisista pois yhteydenpidosta EU:n kanssa. Syrjäytyneiden osuus olisi erittäin suuri Etelä- ja Itä-Euroopassa.
- Monikielisyys on edelleen tehokkain kielijärjestelmä kirjallisuudessa yleensä tutkittujen

vaihtoehtojen joukossa.

- Taloudellisesti ja sosiaalisesti heikossa asemassa olevat ihmiset eivät yleensä osaa vieraita kieliä vähemmän, minkä vuoksi heihin kohdistuu todennäköisemmin haittaa, jos EU lopettaa äidinkieltensä tai alemman perusasteen kieltensä käytön. Monikielisyys edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta.
- Sen lisäksi, että kielten määrä on yleisesti vähentynyt, mikä johtaisi poissulkemiseen. Myös nykyisen virallisen kielen käytön vähentämisellä olisi samanlaisia vaikutuksia.
- Yksikieliseen tai kolmikieliseen politiikkaan liittyvät kieliin liittyvät syrjäytymisasteet nousevat brexitin jälkeen. Tämä korostaa monikielisen lähestymistavan merkitystä EU:n ulkoisessa viestinnässä.

Edellisessä jaksossa esitetyt kolme yleistavoitetta liittyvät Euroopan monikielisen ympäristön kolmeen toisistaan riippuvaiseen näkökohtaan eli talouteen, yhteiskuntaan ja EU:n toimielimiin. Tämän osion tavoitteena on esittää joitakin näitä aiheita käsittelevän taloustieteen akateemisen tutkimuksen tuloksia haluamattaan tyhjentävästi. Tämä on lähtökohta 4 jaksossa, jossa käsitellään markkinatalousaseman täytäntöönpanoa koskevia EU:n toimiajäljempänä esitetyn empiirisen näytön yhteydessä.

2.1 Monikielinen talous

Kielellisten ja taloudellisten muuttujien suhde on monikielisyttä käsittelevien akateemisten julkaisujen kasvavan joukon keskipiste (ks. Gazzola et al. 2016 yksityiskohtaisen bibliografian osalta, ks. myös Grin 2003 ja Zhang ja Grenier 2013, tutkimukset). Osa tässä työssä käsitellyistä kysymyksistä on markkinatalouskohtelun kannalta merkityksellisiä, koska niissä usein muistutetaan monikielisyttä tukevista taloudellisista argumenteista. Siksi on hyödyllistä mainita joitakin alan tärkeimmistä tuloksista.

2.1.1 Kielitaito inhimillisen pääoman muotona

Ensimmäisessä tutkimuslinjassa keskitytään arvioimaan toisen tai vieraan kielen taidon nettovaikutuksia yksilöiden tuloihin ja ammattiasemaan. Tämä tarkoittaa sen arvioimista, tuottaako kieli, joka ei ole sosioekonominen määräävässä asemassa maassa tai alueella (esim. espanja Ranskassa), taloudellista hyötyä yksilöille. Toisessa tutkimuslinjassa keskitytään maahanmuuttajien tulojen ja hallitsevan paikallisen kielen kielitaidon väliseen suhteeseen (esim. saksa turkkilaisille Saksassa). Tässä osiossa esitellään joitakin ensimmäisen valmisteluryhmän tuloksia. Kohdassa 2.2 käsitellään kielitaidon vaikutusta maahanmuuttajien tuloihin.

2.1.1.1 Tuloerot

Kielitaitoa voidaan pitää inhimillisenä pääomana, joka tuottaa taloudellista hyötyä yksilöille, koska he voivat vaikuttaa heidän tuottavuuteensa ja lisätä siten tehokkuuttaan työpaikalla (esim. ostojen tai myynnin nopeuttaminen ja uusien verkostojen perustaminen). Tällaiset etuudet arvioidaan yleensä laskemalla nettotuloero niiden henkilöiden osalta, jotka osaavat tiettyä kieltä toisena tai vieraana kielenä, kun taas kaikki muut merkitykselliset muuttajat pysyvät muuttumattomina. Tuloeroja koskevat arviot perustuvat yleensä suurten tietokokonaisuuksien ekonometriseen analyysiin. Näin voidaan valvoa muita asiaan liittyviä sosioekonomisia muuttujia, kuten työkokemusta, koulutustasoa ja vastaajien siviilisäätystä.

Vain harvoissa tutkimuksissa käsitellään tuloeroja, jotka liittyvät vieraiden kielten taitoihin Euroopassa. Tärkein syy tähän on riittävien ja luotettavien tietojen puute. Tässä osiossa esitetään joitakin tuloksia eri Euroopan maissa (ei välttämättä eu:ssa). Taulukossa

1 esitetään monikielisten henkilöiden nettotuloero kolmella eri kielialueella Sveitsissä. Tulokset jaotellaan vastaajien ilmoittaman kielen ja kielitaidon tason mukaan. Esimerkiksi maan ranskankielisessä osassa mies, jolla on erittäin hyvät saksan kielen taidot, ansaitsee keskimäärin 23,2 prosenttia enemmän kuin joku, jolla ei ole tätä osaamista, ja toisaalta kaikki on tasa-arvoista. Perustason tai hyvään taitotasoon liittyvät tuloerot ovat pienemmät.

Kieli	Kielialue	Taitotaso		
		Perusasiat	Hyvä	Erinomainen
Saksalainen	Ranskankielinen	10	12,4	23,2
	Italofoni	N.S.	N.S.	27,6
Ranskalainen	Saksankielinen	N.S.	15,1	15,5
	Italofoni	N.S.	14,1	23,4
Englanti	Ranskankielinen	N.S.	N.S.	N.S.
	Saksankielinen	N.S.	19,4	25,1
	Italofoni	7	N.S.	29,3
n.s. = ei merkittävä			lähde: Virne (1999, luku 8)	

Taulukko 1: tuloerot Sveitsissä (miehet). Tulosten prosenttiosuus

Di Paolo ja Tansel (2015) osoittavat, että Turkin työmarkkinoilla venäjän ja englannin kielen taito vieraana kielenä tuo keskimäärin positiivisen eron yksilöiden tuloeroihin (20 % ja 10,7 %). Nämä erot kasvavat taitotason kanssa. Myös ranskan ja saksan kielen tuntemus on positiivinen, mutta vähäisemmässä määrin (8,4 % ja saksa 8,2 %). Saksassa hyväenglannin kielen taito aiheuttaa noin 12 prosentin positiivisen tuloeron tilanteissa, joissa tällaisia taitoja käytetään (Stöhr, 2015); muiden vieraiden kielten taito palkitaan muutamissa erikoisammateissa. Williamsin arvioiden mukaan toisen kielen käytölle työssä ontunnusomaistapositiivinen tuloero, joka on 3–5 prosenttia Länsi-Euroopan eri maissa (Williams, 2001). Englanti on yleisimmin palkittu kieli 14 Länsi-Euroopan maassa, mutta joissakin maissa saksan, ranskan ja italian käytöstä maksetaan myös palkkio. Ginsburg ja Prieto (2011) tutkivat vieraiden kielten (ja niiden käytön) vaikutuksia yksityishenkilöiden tuloihin Itävallassa, Tanskassa, Suomessa, Ranskassa, Saksassa, Kreikassa, Italiassa, Portugalissa ja Espanjassa. Tulokset esitetään taulukossa 2. Valvonnan tasoa ei ole määritetty. Tulokset osoittavat, että englannin kielen taito palkitaan työmarkkinoilla positiivisesti kaikissa tarkastelluissa maissa. Joissakin maissa myös ranskan ja saksan taito palkitaan positiivisesti ja joskus jopa enemmän kuin englannin kielen taito.

Maa	Kieli		
	Englanti	Ranskalainen	Saksalainen
Itävalta	11	N.S.	/
Tanska	21	N.S.	—11
Suomi	23	N.S.	N.S.
Ranska	29	/	46
Saksa	26	N.S.	/
Kreikka	15	24	N.S.
Italia	18	21	28
Portugali	31	34	N.S.
Espanja	39	49	N.S.
n.s. = ei merkittävä	lähde: Ginsburg ja Prieto (2011:612)		

Taulukko 2: palkintoja kielitaidosta eri Euroopan maissa. Tulosten prosenttiosuus

Tässä jaksossa mainitut tutkimukset eroavat toisistaan monessa suhteessa. Tietoaineistot eroavat toisistaan sekä laadun että tarkastelujakson osalta. Laatijat ovat omaksuneet erilaisia arviointistrategioita, ja tämä saattaa selittää, miksi saatujen tulosten laajuus vaihtelee huomattavasti. Lisäksi joissakin artikkeleissa kirjoittaja(t) tutkivat kielitaidon vaikutusta yksilön tuloihin, kun taas toisissa tutkimuksissa tutkittava muuttuja on kielen käyttö työssä. Lopuksi on todettava, että aina ei ole mahdollista tutkia eri kielitaitotasojen vaikutusta tuloihin. Näistä puutteista huolimatta **kaikki tutkimukset lähentyvät samoihin päätelmiin**. Ensinnäkin **kielitaitoon liittyvä tuloeroiteivät ole merkityksettömiä**. Tämä viittaa siihen, että vieraiden kielten oppiminen voi olla hyvä investointi yksilöille. Toiseksi **erittäin hyvä kielitaito palkitaan merkittävämmiin kuin rajallinen kielitaito**. Tällä tuloksella on ilmeisiä vaikutuksia koulutuspolitiikkaan. Kolmanneksi **englanti on kiistaton taloudellinen arvo Euroopan työmarkkinoilla, mutta se ei ole ainoa kielellinen voimavara investoida**; joissakin yhteyksissä muiden kielten taito voidaan palkita paremmin kuin englanti. Tämä korostaa, että on tärkeää opettaa useampaa kuin yhtä vierasta kieltä Euroopan maiden koulutusjärjestelmissä LM+ 2 -mallin mukaisesti.

Empiirisissä tutkimuksissa tarkastellaan yleensä vain Länsi-Euroopan maita ja keskitytään laajalti puhuttuihin kieliin, koska saatavilla on enemmän tietoa. Tämän seurauksena kirjoittajat laskevat arviot tuloeroista, jotka vastaavat kieliä, joita ihmiset jo osaavat (yleensä siksi, että he oppivat niitä koulussa), mutta **vain vähän tiedetään niiden kielten taloudellisesta arvosta, jotka ovat (vielä) vähän puhuttuja**.

2.1.1.2 Sosiaaliset palautusasteet

Kielten oppiminen voi olla arvokas investointi paitsi yksilöille myös koko yhteiskunnalle. Sen sijaan, että etsisimme tuloeroja yksilöille, tutkimme nyt yleistä tasoa. Yksilöllisiä tuloeroja koskevien arvioiden perusteella on mahdollista laskea vieraiden kielten opetuksen sosiaalinen tuottoaste eli yhden euron tuotto prosentti koko yhteiskunnan kieltenopetukseen. Taulukossa 3 esitetään kieltenopetuksen sosiaalinen tuottoaste Sveitsissä, joka on yksi harvoista maista, joista tietoja on saatavilla.

Kieli	kielialue		
	Ranskankielinen	Saksankielinen	Italofoni
Saksalainen	6,5 %	n.d.	21,5 %
Ranskalainen	n.d.	10 %	11,7 %
Englanti	4,7 %	12,6 %	n.d.
n.a. = ei saatavilla		lähde: Virne (1999:9 luku)	

Taulukko 3: Vieraiden kielten opetuksen sosiaalinen tuottoaste Sveitsissä (miehet)

Esimerkiksi yhden euron julkisen rahan sijoittaminen saksankieliseen koulutukseen Sveitsin italiankielisessä osassa on 21,5 prosenttia, mikä on melko korkea verrattuna riskittömän rahoituspääoman keskimääräiseen tuottoon ja rahan lainaamisen pitkäaikaisiin kustannuksiin markkinoilla. Valitettavasti meillä ei ole tietoja muista Euroopan maista. **Tällaiset tiedot viittaavat kuitenkin siihen, että kieltenopetus voi olla arvokas investointi yhteiskunnalle paitsi kulttuurisista syistä myös taloudellisesta näkökulmasta.**

2.1.1.3 Työllistettävyys

Vaikka vieraiden kielten taidon merkitystä työllistettävyyden kannalta korostetaan EU:n eri asiakirjoissa ja markkinatalousasemassa, **väitteen tueksi on edelleen vain vähän empiiristä näyttöä komission Yhteisen tutkimuskeskuksen toimittamien alustavien todisteiden lisäksi** (ks. Araújo et al. 2015). Vain muutamissa akateemisen kirjallisuuden artikkeleissa käsitellään nimenomaisesti kielitaidon vaikutusta työllisyyteen, ja yleensä niissä tarkastellaan paikallisen hallitsevan kielen ja maahanmuuttajien työllistymismahdollisuuksien välistä suhdetta (ks. Gazzola et al. 2016, yleiskatsaus).

Edellä mainitussa Araújo et al.:n tutkimuksessa (2015) kirjoittajat havaitsivat, että englannin kielen osaaminen vaikuttaa positiivisesti ja tilastollisesti merkittävästi työllistyvyyteen Saksassa, Kreikassa, Italiassa, Latviassa, Liettuassa, Luxemburgissa, Alankomaissa, Portugalissa ja Sloveniassa. Vaikutusta mitataan työllistymisen todennäköisyydellä eikä työttömyydellä henkilölle, joka osaa englantia, toisin kuin joku, jolla ei ole tätä osaamista, kaikki muut asiat yhtäläisesti. Kyproksella, Espanjassa, Suomessa ja Maltalla *englannin kielen taito* (erittäin hyvä kielitaito) vaikuttaa myönteisesti työllistyvyyteen. Ranskan tietäminen vaikuttaa myönteisesti Maltan, Saksan, Tanskan ja Venäjän työllistyvyyteen Bulgariassa, Latviassa, Liettuassa ja Puolassa. Kirjoittajat eivät kuitenkaan esitä minkäänlaista arviota näiden vaikutusten laajuudesta. Euroopan komission työllisyysasioiden pääosaston hiljattain tekemässä tutkimuksessa on korostettu paremmin työmarkkinoiden kysynnässä vallitsevaa kielitaitoa ja keskitytty työpaikkailmoituksiin verkossa (Beadle et al. 2015). Tulokset osoittavat, että merkittävä osa työnantajista edellyttää pitkälle vietyä vieraiden kielten taitotasoa.

Sveitsissä monikielisen työvoiman jäsen, toisin sanoen ranskankieliset asukkaat, jotka osaavat saksaa tai englantia, ja äidinkielenään saksankieliset puhujat, jotka tuntevat ranskan tai englannin, saavat vähemmän todennäköisesti potkut kuin yksikielinen henkilö. Kun työvoiman hinta nousee keskimäärin 5 prosenttia (ts.työvoimasta tulee kalliimpaa), yksikielisen työvoiman määrä vähenee 8,7 prosenttia, kun taas monikielisen työvoiman määrä vähenee vain 3,7 prosenttia (Grin ym. 2009).

2.1.2 Kielten vaikutus bkt:hen ja kauppaan

Muutamissa artikkeleissa käsitellään kielten osuutta talouden tuottamasta

kokonaislisäarvosta eli bruttokansantuotteesta (BKT). **Kielitaito voi osaltaan luoda lisäarvoa, koska se voi tehostaa osto-, tuotanto- ja myyntiprosesseja.** Sveitsissä ulkomaisen tai toisen kielen taito (rajoittuu vain englanniksi, ranskaksi ja saksaksi) on noin 10 prosenttia Sveitsin bkt:stä, ja Englanti muodostaa puolet tästä prosentiosuudesta (Grin, Sfreddo ja Vaillancourt 2010). Quebecin arviot ovat noin 3 prosenttia maakunnan bkt:stä.

Valitettavasti EU-maiden tietoja ei ole. Joitakin tutkimuksia on kuitenkin tehty alueellisella tasolla. Esimerkiksi Espanjan Baskimaan hallituksen tuore raportti osoittaa, että baskikielen liittyvien eri toimintojen taloudellisen vaikutuksen voidaan arvioida olevan 4,2 prosenttia autonomisen alueen (Gobierno vasco 2016) alueellisesta bkt:stä. Katso myös Bane Mullarkey Ltd. (2009) Galway Gaeltachtin osalta Irlannissa.

ELAN-tutkimuksessa (CILT 2006) tarkastellaan vieraiden kielten taitopulan vaikutusta eurooppalaisten yritysten vientiin keskittyen pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (pk-yritykset). Vastaava tutkimus tehtiin Kataloniasta Espanjassa (Hagen 2010). McCormick (2013) väittää, että maan BKT:n ja väestön keskimääräisen englannin kielen taitotason välillä on yleisesti positiivinen suhde. Kielitaidon tasoa mitataan englannin kielen osaamisindeksillä (European Proficiency Index, EPI), joka on kansainvälisen koulutusalan yrityksen Education First suunnittelema ja tiedotusvälineissä suosittu indikaattori. McCormickin tulokset perustuvat kuitenkin yksinkertaiseen tilastolliseen korrelaatioanalyysiin, eivätkä ne osoita mitään todellisia syy-seurausvaikutuksia henkilönsuojainten ja BKT:n välillä. Lisäksi käytetyt tiedot saattavat kärsiä itsevalinnan vääristymisestä.

Yhteisen kaupan kieltä on tutkittu useissa artikkeleissa (ks. mm. Méлитz 2008, FIDRMUC ja FIDRMUC 2015, Egger ja Toubal 2016, Egger ja Lassman 2016). **Kieli voi vaikuttaa vaihdon rakenteeseen kolmella eri tavalla.** Maat voivat käyttää virallista kieltä, mikä viittaa yleensä geopolittisiin yhteyksiin (esim. yhteinen siirtomaahistoria). He voivat jakaa äidinkielen siinä mielessä, että kahdessa eri maassa asuvat ihmiset puhuvat samaa kieltä kuin äidinkieltensä. Tätä voidaan pitää kulttuurisen yhteenkuuluvuuden indikaattorina. Mailla voi olla yhteinen puhuttu kieli, tyypillisesti vieraana kielenä opittu kieli, joka mahdollistaa eri äidinkielten välisen viestinnän. Tulokset osoittavat, että **yhteinen kieli (virallinen tai suullinen) lisää kauppavirtoja keskimäärin 44 prosenttia** (Egger ja Lassmann 2012). Yhteisen puhutun kielen vaikutus on vahvempi kuin yhteisen äidin kielen vaikutus, mutta molemmat ovat merkittävästi myönteisiä (Egger ja Lassman 2016). FIDRMUC ja FIDRMUC (2015) osoittavat, että laaja kielitaito eu:ssa on tärkeä tekijä ulkomaankaupassa ja että Englanti on erityisen tärkeässä asemassa.

2.1.3 Kielipolitiikka ja innovointi

Kielten vaikutusta teolliseen innovointiin ei ole tutkittu riittävästi. Teollisen innovoinnin avulla haluamme tarkoittaa teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamia teknologisia innovaatioita, kuten patenteja, tavaramerkkejä ja teollisuushankkeita. Vaikka joissakin tutkimuksissa käsitellään monikielisyyden ja luovuuden välistä yhteyttä – ja sitenkysymystä luovuuden kautta tapahtuvasta innovoinnista – (Marsh and Hill 2009), **artikkeleissa, joissa käsitellään kielellisen monimuotoisuuden ja teollisen innovoinnin välistä suhdetta, keskitytään kielipolitiikan vaikutuksiin** innovointiin (toisin kuin kieliin itsessään).

Teollis- ja tekijänoikeusintensiiviset toimialat määritellään keskimääräistä korkeammaksi teollis- ja tekijänoikeuksille työntekijää kohti (mukaan lukien tekijänoikeudet). Eu:ssa teollis- ja tekijänoikeusvaltaisten teollisuudenalojen osuus työllisyydestä on 26 prosenttia ja bkt:stä 39 prosenttia. pelkästään patenttivaltaisten teollisuudenalojen osuus EU:n bkt:stä on 13,9 prosenttia ja kokonaistyöllisyydestä 10,3 prosenttia (EPO-OHIM 2013).

Münchenissä Saksassa toimiva Euroopan patenttivirus (EPO = EPO) on alueellinen viranomais, joka myöntää patenteja ja jonka tehtävänä on hakea ja tutkia eurooppapatenttihakemuksia Euroopan patenttisopimuksen 38 sopimusvaltion puolesta. Euroopan patenttivirus viralliset kielet ovat englanti, ranska ja saksa. Euroopan patenttivirus myöntää eurooppapatenttini kansallisten patenttien ” palkin”, joka on sen jälkeen vahvistettava patentinhaltijan nimeämissä valtioissa. Validointimenettelyihin kuuluvat validointi- ja vuosimaksujen maksaminen ja joissakin tapauksissa koko patentin (tai sen osan, yleensä patenttivaatimusten) kääntäminen jollekin kyseisen maan virallisista kielistä. Suurimmassa osassa kieliä ja Euroopan patenttijärjestelmää käsittelevistä artikkeleista esitetään arvio tällaisista tuen myöntämisen jälkeisistä käännöskustannuksista ja keskustellaan niiden vaikutuksesta patenttihakemukseen sekä niiden maiden lukumäärästä, joissa eurooppapatentit on vahvistettu (ks. Van Pottelsberghe ja Mejer 2010, Van Pottelsberghe ja François 2009, Harhoff, Hoisl ym. 2009). Tulokset osoittavat, **että käännöksen jälkeisten kustannusten pienenemisellä on todennäköisesti myönteinen vaikutus rekisteröityjen hakemusten määrään.** Gazzola (2014a, 2015) tutkii Euroopan patenttiviruselta patenttia hakevien eurooppalaisten hakijoiden eroavia käännöskustannuksia. Tulokset osoittavat, **että eurooppalaisten hakijoiden, joiden ensimmäinen kieli ei ole englanti, ranska tai saksa, patenttimenettelyihin pääsystä aiheutuvat kokonaiskustannukset ovat vähintään 27 prosenttia suuremmat kuin englannin, ranskan tai saksan hakijoille aiheutuvat kustannukset.**

Eurooppalainen suojelumääräys ei kuulu EU:n toimielimiin tai elimiin, eikä markkinatalouskohtelussa käsitellä teollis- ja tekijänoikeuksia. Teknologinen innovointi liittyy kuitenkin monin tavoin EU:n kielipolitiikkaan. Vuonna 2012 EU:n edustajat pääsivät sopimukseen yhtenäisen eurooppapatentin – **elivaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin-** luomisesta. Yhtenäinen patentti on eurooppapatentti, jonka EPO on myöntänyt CEB:n (Euroopan patenttisopimus) sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti, ja sillä on patentin haltijan pyynnöstä yhtenäinen vaikutus yhtenäisen patenttijärjestelmänosanottajien alueeseen. EU ratifioi parhaillaan sopimusta eurooppapatenttituomioistuimen perustamisesta. Lisäksi on vielä epäselvää, miten Yhdistyneessä kuningaskunnassa 23. kesäkuuta 2016 ratifiointiprosessista järjestetyn kansanäänestyksen tulos on. Riittää, kun todetaan, että tällä hetkellä voimassa olevissa asetuksissa täsmennetään, että yhtenäinen patentti myönnetään yhdellä kielellä englannin, ranskan ja saksan välillä ja että patenttivaatimusten kääntämistä kahdelle muulle kielelle ei vaadita (Euroopan unionin neuvosto 2012). Se lisää kuitenkin, etteipatentin voimaan saattamiseksi pidätehdä lisäkäännöksiä⁶. **Yhtenäisen patentinkielijärjestely vähentää näin ollen julkaisun jälkeisiä käännöskustannuksia, mutta se ei kumoa eroja eurooppalaisten hakijoiden välillä verrattuna ennen myöntämistä voimassa oleviin käännöskustannuksiin. Kustannukset, jotka aiheutuvat patenttihakemuksen kääntämisestä jollekin EPO:n työkielille, olisi itse asiassa korvattava vain tietyn enimmäismäärän rajoissa ja vain tiettyjen hakijaryhmien osalta. Konekääntäminen voi auttaa vähentämään patenttitietojen kustannuksia, mutta vain jossain määrin. Yhtenäisen patentin vaikutusta innovaatiotoimintaan ei voida vielä arvioida**

6 12 vuoden siirtymäkauden aikana täydellinen käännös patenttiasiakirjoista englanniksi, jos Euroopan patenttivirusossa käydyn menettelyn kieli on ranska tai saksa, tai jollekin jäsenvaltioiden virallisista kielistä, joka on unionin virallinen kieli, EPO:ssa käydyn menettelyn kieli on englanti. Italia ja Espanja päättivät peruuttaa yhtenäisen patentin, koska ne pitivät käännösjärjestelyjä syrjivinä. Syyskuussa 2015 Italia päätti lopulta käynnistää menettelyt ehdotettuun yhtenäiseen patenttiin liittymiseksi. Tämä päätös tehtiin sen jälkeen, kun Euroopan unionin tuomioistuin oli hylännyt Espanjan kanteet yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavaa tiiviimpää yhteistyötä koskevista asetuksista (asia C-146/13, Espanja v. parlamentti ja neuvosto, ja asia C-147/13, Espanja v. neuvosto).

(vaikuttavan eurooppapatentin odotettavissa olevista kustannuksista ja hyödyistä ks. Danguy ja Van Pottelsberghe de la Potterie 2011). On kuitenkin huomattava, että EU:n toimielinten, elinten tai virastojen työkielten määrää ja niihin liittyviä käännösjärjestelyjä koskevat **valinnat voivat vaikuttaa niiden kustannusten jakamiseen, joita eurooppalaisille innovatiivisille yrityksille aiheutuu teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisesta. Tämä voi johtaa tasa-arvoon liittyviin ongelmiin.** Tätä ei pidä jättää huomiotta EU:n yleisessä kielipolitiikassa.

2.2 Monikielinen yritys

Neuvosto kehottaa SEM:n 3 kohdassa jäsenvaltioita investoimaan vieraiden kielten opetukseen työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi sisämarkkinoilla. Suosituksen taustalla on vahvat taloudelliset syyt. Uusklassinen talousteoria viittaa siihen, että tuotannontekijöiden (työvoiman ja pääoman) liikkuvuus parantaa taloudellista tehokkuutta. Vaikka työvoiman liikkuvuus voi vähentää työttömyysasteiden eroja eri alueiden välillä, se on yhtä suuri kuin työvoiman marginaalinen tuottavuus, mikä parantaa korvauksen tehokkuutta. **Työvoiman liikkuvuus eu:ssa on kuitenkin edelleen rajallinen ilmiö.** Virallisten lukujen mukaan noin 2 prosenttia EU:n 27 jäsenvaltion työkäisistä asuu ja työskentelee nykyisin toisessa jäsenvaltiossa. Vertailun vuoksi eu:ssa asuvien kolmansien maiden kansalaisten osuus on lähes kaksinkertainen” (Euroopan komissio 2007 3). Viimeaikaiset tiedot eivät osoita merkittäviä muutoksia. Tammikuun¹ päivänä 2015 yhdessä EU:n jäsenvaltiossa asui 15,3 miljoonaa ihmistä, joilla oli jonkin toisen EU:n jäsenvaltion kansalaisuus (eli noin 3 prosenttia EU:n koko väestöstä)⁷. On olemassa erilaisia tekijöitä, jotka haittaavat kansainvälistä liikkuvuutta sekä tarvetta oppia uutta kieltä. Meidän on mainittava muun muassa henkilökohtaiset syyt, kuten pelko perhesiteiden menettämisestä, hallinnolliset ja institutionaaliset esteet, kuten erot verojärjestelmissä ja vaikeudet ammattipätevyyden vastavuoroisessa tunnustamisessa (ks. Vandenbrande 2006: 24 yleiskuvaa).

Vieraiden kielten oppimisen **edistäminen ei ole tärkeää ainoastaan liikkuvuuden helpottamiseksi. se voi myös edistää liikkuvien henkilöiden integroitumista vastaanottavan maan yhteiskuntaan.** Peruspalvelujen tarjoajien (terveydenhuolto, koulut, paikallisviranomaiset ja tuomioistuimet) ”on yhä enemmän oltava yhteydessä muita kieliä puhuviin henkilöihin, kun taas heidän henkilöstönsä ei ole koulutettu työskentelemään muilla kielillä kuin omalla äidinkielellään eikä heillä ole kulttuurienvälisiä taitoja” (Euroopan komissio 2008c:21). Yksi Euroopan maiden nykyisistä haasteista on edistää ihmisten (esim. työntekijöiden, opiskelijoiden ja tutkijoiden) liikkuvuutta ja samalla antaa tilaa uusien tulokkaiden kielitarpeille, jotta vältetään syrjäytyminen ja erillisten yhteisöjen syntyminen (Grin ym. 2014). **Näin ollen on kysyttävä, voiko LM+ 2 -malli edistää kahden näennäisesti ristiriitaisen EU:n sosioekonomisen tavoitteen saavuttamista eli edistää EU:n sisäistä liikkuvuutta sekä edistää osallisuutta ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.** Perusteellisen keskustelun käyminen tästä kysymyksestä ylittäisi tämän asiakirjan rajat⁸. On kuitenkin hyödyllistä korostaa joitakin keskeisiä kohtia ja esittää joitakin tietoja.

7 Ks. http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics&oldid=292846

8 EU:n yhteisrahoittamassa hankkeessa ”Liikkuvuus ja osallisuus monikielisessä Euroopassa” (2014–2018) tutkitaan parhaillaan erilaisia strategioita osallisuuden ja liikkuvuuden yhteensovittamiseksi. Ks. www.mime-project.org

2.2.1 Liikkuvuus, osallisuus ja kaava ”Äitikieli + 2”

Empiirinen näyttö tukee väitettä, jonka mukaan kieltenoppiminen helpottaa liikkuvuutta. Maankielen puhuminen lisää maahan muuttamisen todennäköisyyttä lähes viisi kertaa (Aparicio Fenoll ja Kuehn 2016). Kielten oppiminen oppivelvollisuuden aikana vähentää ihmisten, erityisesti nuorten, maahanmuuttokustannuksia. Vastaanottavan maan virallisen kielen taitojen kehittäminen helpottaa uusien tulokkaiden osallistumista (ks. seuraava jakso). **LM+ 2 -malli tai yhden ainoan liikennekielen edistäminen eivät kuitenkaan tällä hetkellä riitä tämän tavoitteen saavuttamiseen, eivätkä ne todennäköisesti riitä lähitulevaisuudessa.** Ensinnäkin vain vähemmistö eurooppalaisista puhuu vieraita kieliä. Toiseksi koulutusjärjestelmien tehokkuutta vieraiden kielten opetuksessa on edelleen parannettava. Kolmanneksi ja perustavanlaatuisemmin LM+ 2 -malli tai yhden ainoan liikennekielen edistäminen eivät riitä ratkaisemaan ongelmaa, joka liittyy henkilöiden liikkumismahdollisuuksien ennakoimattomuuteen. Tässä luvussa käsitellään näitä kysymyksiä vuorotellen.

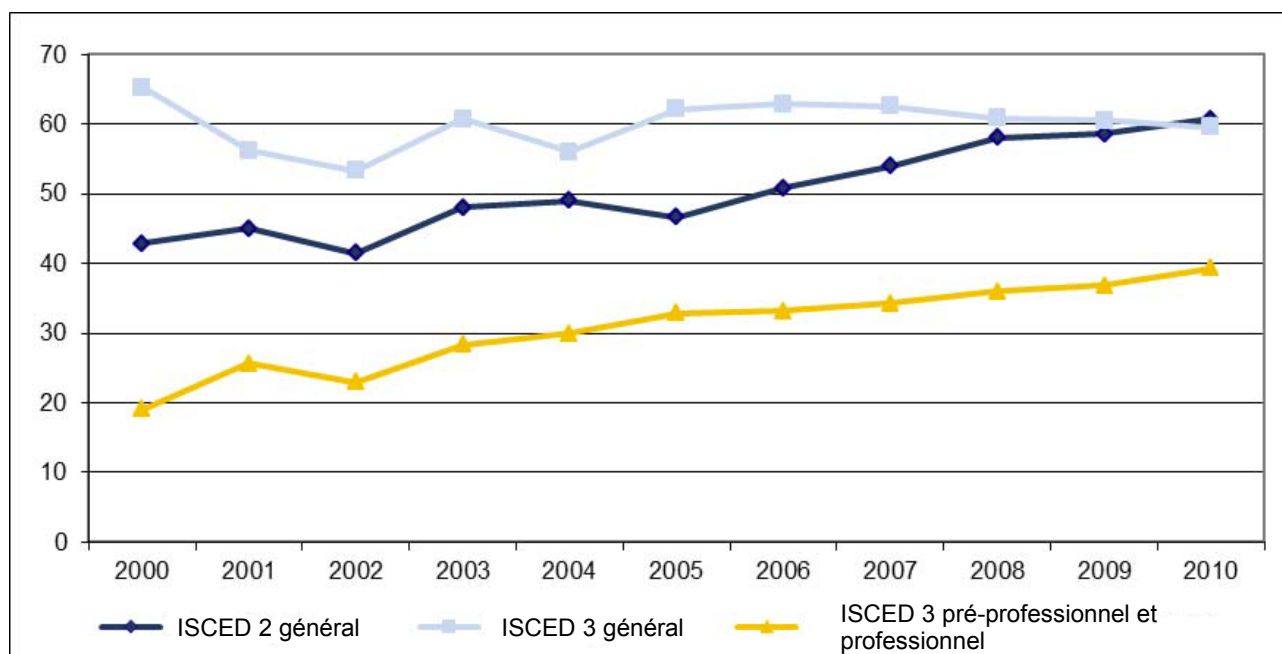
Taulukossa 4 esitetään niiden vähintään 15-vuotiaiden EU:n kansalaisten prosenttiosuus, jotka väittävät voivansa keskustella vähintään kahdella muulla kielellä kuin äidinkielellään. Tiedot julkaistiin vuosina 2001, 2006 ja 2012 Eurobarometri-tutkimuksen eri aalloilla. Useiden laajentumisten seurauksena jäsenvaltioiden määrä on muuttunut. Taulukossa 4 esitetään vuosien 2006 ja 2012 tulokset, jotka koskevat Euroopan unionia 15:llä ja 25:llä vuoden 2012 vertailun mahdollistamiseksi.

Taulukosta 4 käy ilmi, että **vain neljäsosa Euroopan kansalaisista pystyy puhumaan vähintään kahdella kielellä, ja tämä osuus pysyi lähes muuttumattomana vuosina 2001–2012. Tämä ei ole yllättävää,** koska koulutusuudistusten vaikutus näkyy vuosikymmeniä. Lisäksi Eurobarometri-tutkimuksen eri aaltojen tiedot ovat vertailukelpoisia vain tietyssä määrin (ks. Ó Riagáin 2015), ja arvioissa on oltava jonkin verran virhemarginaalia.

EU	Eurobarometri-tutkimuksen aalto		
	2001	2006	2012
EU:N 15 JÄSENVALTIOTA	26	26	25
EU-25	n.d.	28	26
EU27-MAAT	n.d.	n.d.	25
n.a. = ei saatavilla	lähde: kirjoittajan laatima taulukko		

Taulukko 4: Euroopan kansalaiset ilmoittavat voivansa käydä keskustelua vähintään kahdella muulla kielellä kuin omalla äidinkielellään. Tulosten prosenttiosuus

Tilanne paranee tulevaisuudessa, mutta se ei muutu radikaalisti. Eurobarometri-tutkimuksen kolmannesta aallosta (Euroopan komissio 2012a) saadut tiedot osoittavat, että nuorilla, erityisesti 15–24-vuotiailla, on todennäköisempi taito kahdella vieraalla kielellä (37 %) kuin yli 55-vuotiailla (17 %). Vähintään kahta vierasta kieltä opiskelevien oppilaiden osuus kasvaa. Keskiasteen koulutuksen (ISCED-taso 3) aloittavien oppilaiden osuus vähintään kahta vierasta kieltä eu:ssa opiskelevista on pysynyt suhteellisen vakiona, kutenkaaviosta 2 käy ilmi.

Kuva 2: niiden oppilaiden prosenttiosuus, jotka opiskelevat eu:ssa vähintään kahta vierasta kieltä vuosina 2000–2010 (lähde: Euroopan komissio, 2012c:39)

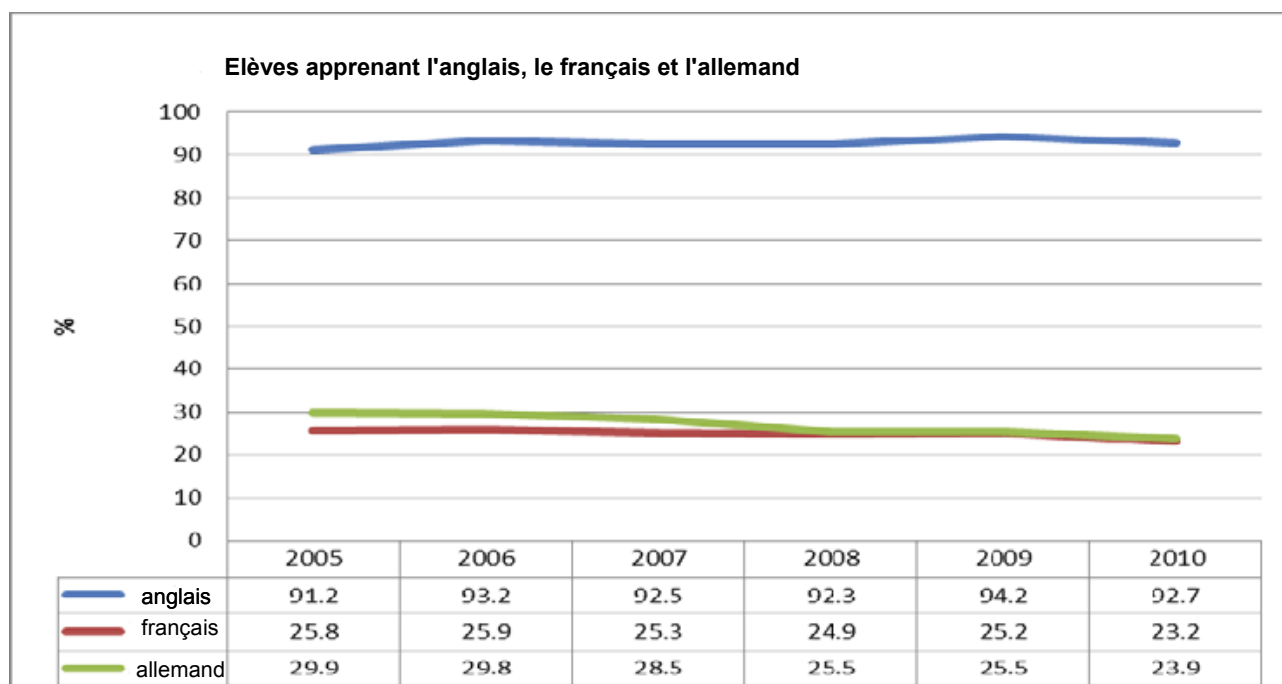
Viimeaikaiset luvut vahvistavat, että kahta tai useampaa vierasta kieltä yleisellä tasolla ISCED 3 opiskelevien opiskelijoiden osuus EU-28:ssa pysyi lähes muuttumattomana vuosina 2009–2014 (Eurostat 2016). On muistettava, että ISCED = ISCED on kansainvälinen koulutusluokitus (ks. liite 6.1 ja liite 6.2).

Kielten opiskelu oppivelvollisuuskoulussa sinänsä ei kuitenkaan takaasitä, että suurin osa oppilaista oppii niitä hyvin. On tunnettua, että kielitaito ei ole dikotominen muuttuja (esim. Tiedän/en tiedä) mutta pikemminkin monimutkainen jatkumo, ja että kaikki taidot ovat vanhentuneet, jos sitä ei käytetä tarpeeksi. Joissakin olosuhteissa perustiedot saattavat riittää (elimahdollisuus tilata ateria ulkomailta), mutta monissa muissa yhteyksissä tarvitaan hyvä tai jopa erittäin hyvä kielitaito (ja siitä palkitaan työmarkkinoilla, ks. edellä kohta 2.1.1). Vuoden 2012 Eurobarometri-tutkimuksen tiedot osoittavat, että valvonnan taso vaihtelee huomattavasti kansalaisten välillä. **Valtaosa vastaajista ilmoittaa, että heillä on perus- tai keskitason kielitaito.** Esimerkiksi niistä, jotka sanovat, että heillä on ainakin vähän englantia, vain 20 % pitää tasoaan ”erittäin hyvänä”. **Kielitaidon tason ei odoteta paranevan lähitulevaisuudessa.** Ensimmäisen eurooppalaisen kielitaitotutkimuksen (Euroopan komissio 2012b) tulokset osoittivat, että ”vieraiden kielten oppimisen tulos Euroopassa on heikko: vain neljä kymmenestä oppilasta saavuttaa ”itsenäisen käyttäjän” tason ensimmäisellä vieraalla kielellä, mikä vastaa kykyä olla yksinkertainen keskustelu. Neljännessaavutti tämän tason toisella vieraalla kielellä. Liian monet oppilaat – 14 % ensimmäisen kielen ja 20 % toisen kielen – eivät saavuta ”peruskäyttäjän” tasoa, mikä tarkoittaa, että he eivät pysty käyttämään kovin yksinkertaista kieltä edes avustuksella” (Euroopan komissio 2012 d:1). Lopuksi voidaan todeta, että empiiriset todisteet osoittavat, että **LM+ 2 -malli ei edelleenkään ole todellisuutta suurimmalle osalle eurooppalaisista.** Vaikka koulutusjärjestelmissä on kahden viime vuosikymmenen aikana saavutettu huomattavaa ja rohkaisevaa edistystä, **edistystä on vielä paljon.**

Vaikka suurin osa eurooppalaisista (tai ainakin nuorempi sukupolvi) kykeni puhumaan

sujuvasti vähintään kahta vierasta kieltä, **LM+ 2 ei todennäköisesti ole paras kielipolitiikka liikkuvuuden ja osallisuuden edistämiseksi samanaikaisesti, ellei siihen liity muita kielipoliittisia toimenpiteitä.** Ongelman ydin on seuraava: Kukaan ei voi ennustaa, mitä kielitaitoa heidän tulevassa elämässään tarvitaan, eikä ole takeita siitä, että oppilaiden oppivelvollisuuden aikana opettamat vieraat kielet ovat juuri niitä, joita he tarvitsevat, kun he päättävät muuttaa ulkomaille aikuiselämässään. Lisäksi ihmiset voivat muuttaa elämässään useita kertoja eri aikaväleihin (esim. muutama kuukausi tai vuosi) ja eri maissa. Näin ollen yksilöltä vaadittavan kielitaidon laajuutta ei tiedetä etukäteen.

Yksi yksityishenkilöiden (tai opiskelijaperheiden) vastaus tähän ongelmaan on investoida sellaisen laajalti puhutun kielen oppimiseen, jota voidaan käyttää liikennekielenä eri maissa. Euroopassa tämä rooli on enimmäkseen, mutta ei yksinomaan, englantia. Englanti on itse asiassa useimmin Euroopan kansalaisten puhuma vieras kieli. Tiedot kuitenkin osoittavat, että englantia ei ole vielä saavuttanut perusosaamista Euroopassa. Eurobarometri-tutkimuksessa vuonna 2012 julkaistujen lukujen mukaan 38 prosenttia EU27:n eurooppalaisista puhuu englantia vieraana kielenä, ja saavutettu taitotaso on yleensä keskitasoinen tai alhainen. **Vain 7 prosenttia EU:n kansalaisista ilmoittaa kykenevänsä puhumaan englantia vieraana kielenä erittäin hyvällä tasolla. Välitasot ovat yleisempiä** (17 % ja perustasot 12 %). Toisin sanoen niiden EU:n kansalaisten osuus, jotka puhuvat äidinkielenään englantia tai jotka puhuvat sitä sujuvasti, ei ylitä 21:tä prosenttia väestöstä. EU-maiden välillä on tältä osin suuria eroja (ks. liite 6.3). Tilanne muuttuu tulevaisuudessa, mutta vain tietyssä määrin. Vuonna 2014 lähes 80 prosenttia EU-28:n alakoulun lapsista opiskeli englantia vieraana kielenä (Eurostat 2016). Kaaviosta 3 käy ilmi, että yli 90 prosenttia opiskelijoista opiskelee englantia ISCED/ISCED 3 keskiasteen koulutuksessa.

Kuva 3: niiden oppilaiden prosenttiosuus, jotka opiskelevat englantia, ranskaa ja saksaa ISCED/ISCED-tasolla 3 (yleinen keskiasteen koulutus = lukio), 2005–2010, lähde: Euroopan komissio (2012 c: 40)

Vuonna 2014 osuus oli 94,1 prosenttia (Eurostat 2016). Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että suurin osa englantia opiskelevista opiskelijoista olisi jäänyt päteviksi. Ensimmäisen eurooppalaisen kielitaitotutkimuksen (Euroopan komissio 2012 b) tulokset osoittavat, että vain 28 prosenttia opiskelijoista, jotka opiskelevat englantia ylemmän perusasteen koulutuksen (= korkeakoulu, ISCED/ISCED 2) tai toisen keskiasteen koulutuksen (= lukio, ISCED/ISCED 3) viimeisenä vuonna, saavuttaa kieliä koskevan yhteisen eurooppalaisen viitekehysten (CEFR) tason B2. **Huolimatta massiivisista investoinneista englannin opetukseen koulutusjärjestelmässä, kaksikielisyyttä ei odoteta lähitulevaisuudessa. Näin ollen ei ole vielääkään olemassa yhteistä kieltä, jota puhuttaisiin laajalti hyvällä tasolla tai jota Euroopan kansalaisten suuri enemmistö kokeisi.**

Kuten tämän jakson alussa todettiin, maan virallisen kielen taito lisää maahan muuttamisen todennäköisyyttä. Näin ollen kielipolitiikalla, jolla pyritään edistämään englantia pelkkänä liikennekielenä Euroopassa, edistetään lähtökohtaisesti enemmän liikkuvuutta englanninkielisiin maihin kuin muihin eurooppalaisiin. Tämän epäsymmetrian vaikutuksia Euroopan työmarkkinoihin ei ole vielä tutkittu yksityiskohtaisesti⁹.

On kuitenkin syytä huomata, että sisällyttäminen ei välttämättä olisi helpompaa, jos kaikilla eurooppalaisilla olisi yhteinen toinen kieli. On hyvin tiedossa, että viestintä ei kata pelkkää tietojen toimittamista. Englanti voi olla hyödyllistä korkeakoulutusohjelmiin pääsyssä suurissa kaupungeissa, kuten Milanossa tai Berliinissä, ja ehkä työn löytämisessä pankeista tai tietotekniikkayrityksistä, jotka sijaitsevat näissä kaupungeissa. Tämä ei kuitenkaan luultavasti riitä integroitumaan täysin yhteiskuntiin, joissa italia ja saksa ovat edelleen hallitsevat paikallisia kieliä. Niin kauan kuin kielitaito tietyllä hetkellä voidaan nähdä inhimillisenä pääomana, kieliä käytetään erilaisissa erityistilanteissa ja joissakin yhteyksissä jotkin kielet ovat hyödyllisempiä ja/tai tarkoituksenmukaisempia kuin toiset. Vaikka henkilö ilmoittaa osaavansa tiettyä vierasta kieltä, tämä ei tarkoita, että hän käyttää kyseistä kieltä usein (tai on innokas käyttämään) kyseistä kieltä aktiivisesti tai passiivisesti. Esimerkiksi maanosan suurissa kaupungeissa asuvilla ihmisillä voi olla keskimäärin hyvä englannin kielen taito, mutta he eivät välttämättä ole valmiita vaihtamaan englantia aina, kun vieras kollega tai ystävä on läsnä. Tätä valintaa ei pitäisi ainakaan lähtökohtaisesti tulkita sovinistiseksi nationalismiksi. Vuorovaikutuksen suosiminen hallitsevassa paikallisessa kielessä voi johtua oikeutetuista syistä, kuten tarpeesta tuntea olonsa kotoisaksi tai halusta välttää tai minimoida kielellinen epävarmuus. Liikkuvuus merkitsee sitä, että vuorovaikutus ulkomaalaisten kanssa sekä työssä että yksityiselämässä yleistyy. Tämä puolestaan lisää sellaisten tilanteiden lukumäärää ja tiheyttä, joissa ajoneuvokielen käyttö olisi tarpeen. Mutta ihmiset eivät välttämättä ole valmiita hyväksymään tätä muutosta. Yksi tämän mahdollisista kielteisistä vaikutuksista (tai ”kustannukset” hyvin yleisellä tasolla) voisi olla ”rinnakkaisten yhteiskuntien” syntyminen, jossa paikallinen väestö ja ulkomaalaiset (tai ulkomaalaiset) asuvat erillisissä yhteisöissä ja verkostoissa. Joissakin tapauksissa, erityisesti korkea-asteen koulutuksessa, näin on jo tapahtunut¹⁰.

Näin ollen LM+ 2 tai englanti eivät voi olla keino ratkaista liikkuvuuden ja osallisuuden välistä jännitettä. Ne voivat tietenkin olla osa ratkaisua, mutta olisi pantava täytäntöön muita kielipolitiikan muotoja. Esimerkiksi **tilauskielten oppimisen pitäisi olla helpompaa ja ennen kaikkea halvempaa**. Kieliopiskelulla tarkoitetaan mahdollisuutta oppia kieltä tosiasiallisesti ennen lähtöä ulkomaille ja/tai heti sen jälkeen, kun hän on saapunut vastaanottavaan maahan. Euroopan komission Erasmus-opiskelijoille luoma

⁹ Yleiskeskustelu tästä aiheesta maailmanlaajuisesti: Van Parijs (2000).

¹⁰ Esimerkiksi Yhdistyneen kuningaskunnan tai Irlannin ulkopuolella englantia opiskelevien kansallisten ja kansainvälisten opiskelijoiden vuorovaikutusverkostot ovat syntyneet (Priegnitz 2014).

verkkokielituki (OLS) on hyödyllinen esimerkki¹¹. **Yksi EU:n haasteista tulevina vuosina on suunnitella kielipolitiikkaa, jonka avulla voidaan toisaalta hyödyntää liikkuvuuden etuja ja toisaalta vähentää liikkuvuuden kielteisiä vaikutuksia osallisuuteen** (Grin et al. 2014). Palaamme tähän kohtaan 3 jaksossa osoittaaksemme, miten komissio käsittelee tätä kysymystä.

2.2.2 Maahanmuuttajien kotouttaminen

Maahanmuuttajien kielitaitoa koskevasta kysymyksestä on tullut Euroopassa erittäin kiistelty kysymys. Monissa EU-maissa edellytetään, että EU:n ulkopuolisten maiden kansalaiset hankkivat tai testaavat kielitaitonsa vastaanottavan maan virallisella kielellä saadakseen oleskeluluvan tai kansalaisuuden (ks. Pulinx, Van Avermaet ja Extramiana 2014). Paikallisen kielen taito nähdään usein sosiaalisen ja taloudellisen integraation edellytyksenä. Empiiriset todisteet tukevat tätä näkemystä, vaikka monet huomauttavatkin, että kielitaito on välttämätön (mutta ei riittävä) kotoutumisen edellytys. Yleisesti ottaen **vastaanottavan maan kielen (tai kielten) taito vaikuttaa myönteisesti maahanmuuttajien työtuloihin 5–35 prosenttia** (ks. Adserà ja Pytliková, 2016; Ks. myös Chiswick ja Miller, 2014, yleiskatsaus), esim. 27 prosenttia Espanjassa (Budria ja Swedberg 2012), 7,3 prosenttia Saksassa (Dustmann 1994) ja 21–23 prosenttia Yhdistyneessä kuningaskunnassa (Dustmann ja Fabbri 2003). Virallisen kielen taito **vaikuttaa myönteisesti maahanmuuttajien työllistettävyyteen (ks. Aldashev ym. 2009 Saksan osalta, Leslie ja Lindley 2001 Yhdistyneen kuningaskunnan osalta ja Rendon 2007 Katalonian osalta)**. Eri EU-maissa palkataan todennäköisemmin EU:n ulkopuolelta tulevia maahanmuuttajia, jotka ilmoittavat hyvästä tai erittäin hyvästä isäntämaan virallisesta kielestä, kuin ne, jotka eivät osaa paikallista kieltä tai ovat vain sopivalla tasolla (Gazzola 2016, tulossa). Tähän liittyvä kysymys koskee kielitaidon puutteen vaikutuksia maahanmuuttajalasten koulutussuorituksiin. **Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat saavuttavat jatkuvasti huonompia tuloksia kuin kansalliset opiskelijat**. Opetuskielen riittämätön taito mainitaan usein yhtenä syynä (vaikkakaan ei välttämättä tärkein) tähän tulokseen (Euroopan komissio 2008b). Muuttoliike on lisääntynyt viime vuosina. Esimerkiksi vuonna 2009 9,3 prosenttia 15-vuotiaista kuului maahanmuuttajaperheisiin eu:ssa ja noin puolet maahanmuuttajataustaisista opiskelijoista puhuu kieltä, joka poikkeaa kotiopetuksen kielestä (Euroopan komissio, 2012d 13).

2.3 Monikieliset laitokset

Kolmas markkinatalousasemassa määritelty yleinen tavoite on edistää tehokasta ja osallistavaa tapaa hallinnoida monikielistä viestintää ylikansallisessa demokratiassa. EU:n institutionaalinen kielipolitiikka (tai kielijärjestelmä) perustuu 24 virallisen kielen ja työkielen viralliseen tasa-arvoon¹². Tämä valinta on johtanut intensiiviseen keskusteluun sen kustannuksista, eduista ja haitoista. EU:n kielijärjestelmää ovat tutkineet eri kirjoittajat ja

11 Esimerkiksi saavuttaakseen englannin kielen taitotason, joka vastaa CEFR:n B2-tasoa, keskimääräinen oppija tarvitsee noin 500–600 tuntia opastettua oppimista aloittelijatasolta. Tämä tarkoittaa, että kielenoppimiseen varataan 20 tuntia viikossa lähes 30 viikon ajan (tai 7,5 kuukautta) (lähde <https://support.cambridgeenglish.org/hc/en-gb/articles/202838506-Guided-learning-hours>). On selvää, että on olemassa useita tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa tietyn kielitaidon saavuttamiseen tarvittavaan aikaan (esim. ikä, yksilöllinen lahjakkuus, kohdekielen ja oppijan äidinkielen välinen yhteys jne.). Tämä yksinkertainen esimerkki osoittaa kuitenkin, että tukemalla intensiivistä kielenoppimista ennen lähtöä ulkomaille (esim. kolme kuukautta) ja välittömästi muuttoa (esim. 4,5 kuukautta tai jopa vähemmän, jos ulkomaille asuminen nopeuttaa oppimisprosessia) voi olla myönteinen vaikutus uusien tulokkaiden osallistamiseen pitkällä aikavälillä.

12 EU:n kielijärjestelmää kuvataan mm. Phillipson (2003), Ammon (2015:730–833), Hanf et al. (2010:81–162), Van des Jeught(2015).

tutkijat, eikä tätä kirjallisuutta ole mahdollista esitellä täällä. On kuitenkin hyödyllistä ilmoittaa joitakin lukuja virallisten tietojen perusteella. Euroopan kielitaitoa koskevien tietojen saatavuus Eurobarometri-tutkimuksissa (2001, 2006 ja 2012) ja Eurostatin vuosina 2011 ja 2013 julkaiseman AES-aikuiskoulutustutkimuksen kahdessa aallossa antoi tutkijoille mahdollisuuden julkaista erilaisia empiirisiä artikkeleita EU:n kielijärjestelmän tehokkuudesta.

2.3.1 EU:n kielijärjestelmän tehokkuus ja oikeudenmukaisuus

Kirjallisuudessa EU:n kielijärjestelmän tehokkuutta ainakin ulkoisessa viestinnässä mitataan yleensä indikaattorilla, jota kutsutaan kielellisellä syrjäytymisasteella (= kielellisen äänioikeuden menetyksen epäonnistuminen = DR), joka on Ginsburghin ja Weberin (2005) käyttöön ottama indikaattori. Syrjäytymisastemäärittellen niiden kansalaisten tai asukkaiden prosentuaalisena osuutena, jotka eivät puhu mitään virallista kieltä äidinkieltään tai vieraana kielenä. Tämä prosenttiosuus vastaa niiden kansalaisten (tai asukkaiden) osuutta, jotka eivät voi sisällyttää virallisia EU:n asiakirjoja – esimerkiksi asetuksia, Euroopan parlamentin täysistuntojen sisältöä internetin kautta ja EU:n toimielinten verkkosivuja – elleivät he löydä muita ratkaisuja, kuten maksaa kääntäjän tai tulkin tai pyytää apua ystävältä tai sukulaiselta. Mitä alhaisempipoisulkemisaste on, sitä tehokkaampi kielijärjestelmä on. On selvää, että syrjäytymisaste on likimääräinen indikaattori kansalaisten mahdollisesta osallistumisesta EU:n toimintaan, koska se perustuu yksinkertaistettuun näkemykseen kielestä tiedon välittämisen välineenä. Vaikka on hyvin tiedossa, että kieliin liittyvä arvo ylittää selvästi niiden pelkän viestintäarvon, poisulkemisasteesta on kiistaton etu, koska se on määrällinen ja vertailukelpoinen. Tämä tarjoaa empiirisen pohjan EU:n kielijärjestelmää koskevalle julkiselle keskustelulle.

Kirjoittajat käyttävät erilaisia kielistä poisulkevia lukuja. Yksinkertaisin määritelmä on niiden kansalaisten prosenttiosuus, jotka eivät puhu virallista kieltä. Tätä indikaattoria kutsutaan **absoluuttiseksi tullistapoisulkevaksimääräksi** (ADR = TAED), ja se antaa ensimmäisen arvion EU:n toimielinten kanssa mahdollisesti pois jätetyn väestön prosentuaalisesta osuudesta. Joskus ehdotonsyrjäytymisaste määrittellen prosentteina väestöstä, joka joko puhuu yhtäkään virallisista kielistä tai puhuu vain yhtä niistä perustasolla. Käytämme lyhennettä ADR viitataksimme tähän vaihtoehtoiseen määritelmään. Olisi kuitenkin riskialtista verrata jonkin kielen syntyperäisiä puhujia ihmisiin, jotka raportoivat vain oikeudenmukaisesta tai keskitason kielitaidosta. Tämän seurauksena tutkijat ovat kehittäneet muita oikeuksiapoisulkevan määrän määritelmiä, joissa otetaan huomioon kielitaidon erot. Esimerkiksi RDR = **suhteellinen äänioikeuden menetyksen aste määrittellen prosentuaaliseksi niiden kansalaisten prosentuaaliseksi osuudeksi**, jotka eivät ole syntyperäisiä puhujia vähintään yhdellä virallisella kielellä eivätkä puhu sitä asianmukaisella tasolla¹³. Suhteellinsyrjäytymisaste heijastaa ajatusta, jonka mukaan peruskielten tai keskitason vieraan kielen taito ei riitä osallistumaan EU:n toimintaan ilman liikaa ponnisteluja ja asettaa sinut tasavertaiseen asemaan äidinkielenään puhuvien kanssa.

13 Eurobarometri-kyselyssä osallistujia pyydettiin arvioimaan kapasiteettiaan yksinkertaisella asteikolla kolmella tasolla – erittäin hyvä, hyvä ja perustaso - mutta näitä tasoja ei määritelty virallisesti. Päinvastoin AES:n kielitaito arvioidaan käyttäen kuvaajia, toisin sanoen sopivia ("voin ymmärtää ja käyttää yleisimpiä päivittäisiä ilmaisuja s. Käytän kieltä tuttujen asioiden ja tilanteiden suhteen), hyvä ("Ymmärrän selkeän kielen perusasiat ja tuotan yksinkertaisia tekstejä. Osaan kuvata kokemuksia ja tapahtumia ja kommunikoida melko sujuvasti") ja osaavana ("Ymmärrän monenlaisia vaativia tekstejä ja käytän kieltä joustavasti. Olen lähes täysin sujuva kieli).

Kirjoittajat yleensä vertaavat neljää vaihtoehtoista kielijärjestelmää. Ensimmäinen on vallitseva tilanne (virallisten kielten välinen tasa-arvo). Toinen vaihtoehto on kielijärjestelmä, joka sisältää vain kuusi EU:n suurinta virallista kieltä äidinkielenään puhujina eli englantia, ranskaa, saksaa, italiaa, puola ja espanjaa. Kolmas vaihtoehto on kolmikielinen järjestelmä, joka perustuu englantiin, ranskaan ja saksaan, kun taas viimeinen vaihtoehto on vain englannin kielen politiikka. On huomattava, että käytännössä nämä neljä kielijärjestelmää ovat jo käytössä. **Vaikka viralliset asiakirjat on käännettävä kaikille EU:n virallisille kielille, monet oikeudellisesti sitomattomat asiakirjat (esim. komission eri verkkosivut) ovat saatavillavain rajoitetulla määrällä kieliä.** Esimerkiksi vuonna 2014 komission 33 pääosastosta 14 julkaisi kotisivunsa ainoastaan englanniksi, kahdeksan pääosastoa englanniksi, ranskaksi ja saksaksi, yksi pääosasto 11 kielellä ja 10 pääosastoa 24 tai 23 virallisella kielellä (Gazzola 2014 b: 249–250). Taulukossa 5 esitetään arviot juuri kuvatuista neljästä kielijärjestelmästä johtuvista kielistä poissulkemisasteista. Luvut ovat peräisin viidestä eri tutkimuksesta. Taulukossa 5 esitetään mahdollisuuksien mukaan poissulkemisasteiden kolme määritelmää: ADR, ADR2 ja RDR. Suhteellinen syrjäytymisaste tarjoaa tavallisimmat arviot kielestä syrjäytymisestä, koska siinä oletetaan, että asukkailla on suuri tarve kielitaitoon, jotta he ymmärtävät EU:n asiakirjoja ja voivat osallistua EU-asioihin ilman suurempia vaikeuksia.

Tutkimus	Kielijärjestelyt										
	Vain englantia			3 kieltä			6 kieltä			täydellinen monikielisyys	
	VAI	ADR2	RDR	VAI	ADR2	RDR	VAI	ADR2	RDR	VAI	RDR
	HTO			HTO			HTO			HTO	
	EHT			EHT			EHT			EHT	
	OIS			OIS			OIS			OIS	
	ET			ET			ET			ET	
	RIID			RIID			RIID			RIID	
	ANR			ANR			ANR			ANR	
	ATK			ATK			ATK			ATK	
	AIS			AIS			AIS			AIS	
	UM			UM			UM			UM	
	ENE			ENE			ENE			ENE	
	TTE			TTE			TTE			TTE	
	LYT			LYT			LYT			LYT	
1. Ginsburg ja Weber (2005), EU-15	43	—	—	19	—	—	4				
2. Firdmuc, Ginsburg ja Weber (2010), EU27		62,6	—	—	37,8	—	—	16,4	—	—	—
3. Gazzola ja Grin (2013), EU-27	50	62	79	—	—	—	—	—	—	0	0
4. Gazzola (2014), EU24	49	—	81	28	—	55	12	—	26	0	4
5. Gazzola (2016), EU25	45	65	79	26	39	49	8	14	19	0	4
Nettulokset. Ei ole olemassa kaksinkertaista laskentaa eli henkilöä, joka tuntee englantia ja ranskaa, lasketaan vain kerran.											
Lähde: Gazzola (2016)											

Taulukko 5: kielistä syrjäytyneiden osuus eu:ssa. Tulosten prosenttiosuus

Ginsburgin ja Weberin ensimmäisessä tutkimuksessa (2005) käytetään Eurobarometrin (2001) tietoja ja arvioidaan vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä EU-15:ssä. Tässä tutkimuksessa kuuteen kieleen perustuva kielijärjestelmä sisältää hollanniksi puolan sijasta. Käytetään vähintään 15-vuotiaiden, FIDRMUC-, Gingsurgh- ja Weber-kansalaisten kielitaitoa koskevan Eurobarometri-tutkimuksen (2006) toisen tutkimuskerran tietoja (EU-27:n ADR 2 -arviointi vuonna 2010). Gazzola ja Grin (2013) arvioivat vuoden 2012 Eurobarometri-tutkimuksen tietojen perusteella erilaisia syrjäytymisasteita 27 jäsenvaltion eu:ssa. Gazzola (2014b) tutkii aikuisasukkaiden (myös ulkomaalaistaustaisten vakinaisten asukkaiden) kielistä syrjäytymistä 24 EU-maassa käyttäen ESan/EAA:n ensimmäisen aallon tietoja (2011). AES/EAA:ssa aikuiset määritellään 25–64-vuotiaiksi. Tietojen puutteen vuoksi tilintarkastustuomioistuin ei ota huomioon Kroatiaa, Maltaa, Luxemburgia, Irlantia ja Alankomaita. Lopuksi Gazzola (2016) arvioi, että aikuisten asukkaiden syrjäytymisaste 25 EU-maassa (Kroatia, Romania ja Alankomaat on jätetty pois luotettavien ja riittävien tietojen puuttumisen vuoksi) perustuu EKT 2013:n toiseen aaltoon. Esimerkiksi tutkimuksen 5 tuloksia on tulkittava seuraavasti: 45 prosenttia 25:ssä tarkastetussa maassa asuvista ei osaa englantia, 65 prosenttia vastaajista joko ei osaa englantia tai puhuu sitä vain oikeudenmukaisella tasolla; 79 prosenttia ei joko puhu englantia tai osaa sitä oikeudenmukaisella tai keskitason tasolla (tai päinvastoin, vain 21 prosenttia vastaajista on joko äidinkielenään englantia puhuvia tai vieraan kielen kielitaitoisia). Jos esimerkiksi englanti, ranska ja saksa olisivat ainoat viralliset kielet eu:ssa, 26–49 prosentin osuus 25:ssä tutkitussa maassa asuvista jäisi kielellisesti pois käytetystä indikaattorista riippuen. Täysin monikielisestä järjestelmästä johtuva vaihtoehtoinen riidanratkaisu olisi nolla, kun taas RDR-asetus olisi 4 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että läsnä on erilaisia vähemmistöjä, joilla ei ole kovin hyvää kielitaitoa asuinmaansa virallisella kielellä (esim. Baltian maiden venäjänkielinen vähemmistö tai ranskankielinen arabiankielinen vähemmistö).

Vaikka viidessä tutkimuksessa käytetään erilaisia tietokokonaisuuksia ja tarkastellaan eri maaryhmiä, arviot ovat melko samanlaiset ja tulokset yhtenevät samojen päätelmien kanssa. Yksikielisellä politiikalla, joka perustuu englannin, ranskan ja saksan kattavaan englannin-, ranskan- ja saksankieliseen järjestelyyn, suljettaisiin suuri osa EU:n kansalaisista pois yhteydenpidosta EU:n kanssa. Kuuden kielen käyttö vähentäisi kielivalintojen määrää, mutta vain jossain määrin. **Monikielisyys on tehokkain kielijärjestely tutkituista neljästä vaihtoehdosta.**

On tärkeää huomata, että taulukossa 5 ilmoitetut tulokset ovat keskiarvoja koko eu:lle tai suurelle osajoukolle. **Maiden välillä on suuria eroja, kun** otetaan huomioon yksikielisestä kielijärjestelmästä tai kolmeen tai kuuteen kieleen perustuvasta kielipolitiikasta johtuvasyrjäytymisaste. On selvää, että syrjäytymisaste on hyvin alhainen maissa, joilla on yhteinen kieli EU:n kanssa, kun taas muissa maissa se on korkeampi (ja joskus paljon korkeampi) (ks. liite 6.4).

Lisäksi tutkimukset osoittavat, että **sosiaalisesti ja taloudellisesti epäedullisessa asemassa olevat henkilöt puhuvat yleensä vähemmän vieraita kieliä, minkä vuoksi heihin kohdistuvat todennäköisemmin kielteiset vaikutukset, jos EU lopettaa äidinkieltensä tai ensimmäisen opetuskieltensä käytön** (Gazzola 2014b, 2016). Esimerkiksi taulukossa 5 mainitussa viidennessä tutkimuksessa tarkastelluissa 25 maassa 17 prosentilla korkea-asteen tutkinon suorittaneista ei ole englantia, kun vastaava luku on

47 prosenttia vain toisen asteen koulutuksen suorittaneista. Noin 21 prosentilla työssäkäyvistä vastaajista ei osaa englantia, ranskaa tai saksaa vieraana kielenä tai äidinkielenä, mutta työttömistä 41 prosentilla. Ranskassa noin kolme neljäsosaa ihmisistä, jotka kuuluvat ylipäätään 10 prosenttiin tuloista, puhuu jonkin verran englantia, kun taas vain kolmannes alemman 10 prosentin tuloista käyttää sitä. Italiassa ylemmän tulodesiilin asukkaat puhuvat kaksi kertaa todennäköisemmin englantia vieraana kielenä kuin alemman tulotason desiilin.

EU:n virallisten kielten määrän jyrkällä vähentämisellä olisi näin ollen kaksi kielteistä vaikutusta. Ensinnäkin tämä johtaisi huomattavaan eriarvoisuuteen sellaisten maiden kansalaisten välillä, joiden äidinkieli tai peruskieli on EU:n virallinen kieli, ja suurin osa kansalaisista, jotka asuvat maissa, joilla ei ole yhteistä virallista kieltä EU:n kanssa. Toiseksi monikielisyys hylkäämisellä olisi regressiivinen vaikutus, koska se olisi erityisen haitallista heikossa asemassa oleville yhteiskuntaryhmille, jotka ovat vähiten koulutettuja, pienituloisia ja työttömiä. On syytä korostaa, että poissulkemiseen ei johda pelkästään kielten määrän yleinen vähentäminen. **Myös virallisten kielten käyttöalojen vähenemisellä olisi samanlaisia vaikutuksia.**

Vaikka monikielisestä kielijärjestelmästä saaduille eduille ei ole mahdollista asettaa rahallista arvoa, poissulkemisasteiden analyysissä selvennetään monikielisyys etuja EU:n viestinnän tehokkuuden ja sen jakautumisen kannalta. On syytä muistaa, että EU:n toimielimet käyttävät noin 1,1 miljardia euroa kielipalveluihin. Tämä on alle 1 prosentti EU:n toimielinten talousarviosta ja alle 0,009 prosenttia Euroopan bkt:stä (Gazzola ja Grin 2013).

2.3.2 Euroopanmonikielisyys brexitin jälkeen

Yhdistynyt kuningaskunta päätti 23. kesäkuuta 2016 järjestetyn kansanäänestyksen jälkeen erota Euroopan unionista. Neuvottelut Yhdistyneen kuningaskunnan eu:sta eroamisen virallistamiseksi voivat kestää jopa kaksi vuotta, emmekä tiedä, miltä EU:n tulevaisuus näyttää. Lisäksi ei ole mahdollista ennustaa, aikooko Skotlanti, jossa enemmistö äänesti jäädä eu:hun, erota Yhdistyneestä kuningaskunnasta. Näin ollen kaikki yritykset kuvailla EU:n kielijärjestelmää brexitin jälkeen ovat väistämättä hypoteettisia. Parempien tietojen puutteen vuoksi laskemme ADR- ja RDR-tiedot sulkemalla Yhdistyneen kuningaskunnan pois kaikista maista. Yhdistyneestä kuningaskunnasta poistumisen jälkeen englantia on vain pienen vähemmistön (lähinnä mantereella asuvan irlantilaisen ja brittiläisen) äidinkieli. Mitä vaikutuksia tällä muutoksella voisi olla Euroopan unionin kielijärjestelmään? Jotkut saattavat haluta sanoa, että brexit ratkaisee EU:n viestinnän oikeudenmukaisuuden ja tehokkuuden. Englanti olisi unionin ainoa virallinen kieli, mikä alentaisi käännöskustannuksia ja asettaisi kaikki tasavertaiseen asemaan EU:n toimielinten ja kansalaisten välisessä viestinnässä. Tiedot antavat kuitenkin toisenlaisen kuvan. **Brexit todennäköisesti lisää monikielisen kielijärjestelyn merkitystä.** Taulukossa 6 esitetään absoluuttinen jasuhteellinen syrjäytymisaste, joka liittyy brexitin jälkeen yksikieliseen (kaikenkieliseen) kielijärjestelyyn ja kolmikieliseen järjestelmään (englantia, ranska ja saksa). Käytämme kahta eri tietokokonaisuutta, eli vuoden 2012 Eurobarometri-aaltoa ja aikuiskoulutustutkimuksen toista aaltoa (2013).

Tulokset yhtyvät samaan lopputulokseen. Englantilainenkielipolitiikka jättäisi ulkopuolelle yli 50 prosenttia EU:n väestöstä ilman Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja vaikeuttaisi viestintää 90 prosentille kansalaisista, erityisesti niille, joilla on alhainen koulutustaso ja suhteellisen alhainen tulotaso. Itse asiassa vain 10 prosenttia väestöstä ilmoittaa

puhuvansa englantia äidinkielenä tai erittäin vieraana kielenä. Tämä tarkoittaa sitä, että vain 10 prosentilla eurooppalaisista olisi mahdollisuus tutustua EU:n asiakirjoihin ilman suurempia ponnistuksia. Kolmen kielen käyttäminen aiheuttaisi myös paljon syrjäytymistä. Kolmannes Euroopan kansalaisista jäisi täysin EU:n kanssa käytävän viestinnän ulkopuolelle, ja yli puolella olisi vaikeuksia saada EU:n asiakirjoja.

Joukko maita ja tietoja	Kielijärjestelyt			
	kaikki englantia		Englanti-ranska-saksa	
	VAIHTOEHT OISET RIIDANRATK AISUMENET TELYT	RDR	VAIHTOEHT OISET RIIDANRATK AISUMENET TELYT	RDR
EU-26° (Eurobarometri 2012)	56	90	36	58
EU-24* (aikuiskoulutustutkimus 2013)	51	90	30	56
° EU-26 = EU-28 miinus Yhdistynyt kuningaskunta ja Kroatia tietojen puutteen vuoksi. Vähintään 15-vuotiaat Euroopan kansalaiset, havaintojen määrä 26751				
* EU-24 = EU-28 miinus Yhdistynyt kuningaskunta, Kroatia, Romania ja Alankomaat riittävien tietojen puutteen vuoksi. 25–65-vuotiaat eu:ssa asuvat, havaintojen lukumäärä 166 311				
Lähde: kirjoittajan laatima taulukko				

Taulukko 6: kielistä syrjäytyneiden osuus eu:ssa brexitin jälkeen. Tulosten prosenttiosuus.

Verrataan taulukossa 6 esitettyjä tullinulkopuolelle jättämistä koskevia määriä ja taulukossa 5 esitettyjä määriä. **Brexitin jälkeen yksikieliseen ja/tai kolmikieliseen politiikkaan liittyvät kielelliset syrjäytymisasteet nousevat.** Tämä korostaa monikielisen lähestymistavan merkitystä EU:n ulkoisessa viestinnässä.

3 Markkinatalousaseman täytäntöönpano

Keskeiset tulokset:

- Vain harvoissa raporteissa käsitellään markkinatalousaseman täytäntöönpanoa EU:n ja kansallisella tasolla, eivätkä saatavilla olevat tiedot riitä markkinatalousaseman kattavaan arviointiin.
- Ensimmäinen eurooppalainen kielitaitotutkimus on yksi markkinatalousasemantärkeimmistä saavutuksista.
- Elinikäisen oppimisen ohjelmasta on rahoitettu useita kieltenoppimisen tukemiseen tähtäviä hankkeita, mutta selkeiden tulosindikaattorien puute ei anna mahdollisuutta arvioida hankkeiden lopullisia vaikutuksia verrattuna osallistujien kielitaitoon.
- Euroopan komission Erasmus-opiskelijoille tarjoama verkkokielituki (OLS) on lupaava väline, jolla tuetaan kielten oppimista ja kielitaidon itsearviointia.
- Euroopan sosiaalirahastoa on käytetty maahanmuuttajien työllistettävyyden ja kotoutumisen parantamiseen tähtäävään kielikoulutukseen, mutta meiltä puuttuvat luvut tähän tarkoitukseen investoiduista varoista ja saavutetuista sosioekonomisista vaikutuksista.
- Komissio toteutti useita toimenpiteitä vastauksena markkinatalousaseman suosituksiin muun muassa julkaisemalla asiakirjoja, verkkosivustoja ja raportteja, joiden tarkoituksena on lisätä tietoisuutta kielellisen monimuotoisuuden ja kieltenoppimisen hyödyistä yhteiskunnassa ja taloudessa.
- Suurin osa komission toteuttamista käännös- ja tulkkaustoimista on kohdennettuja ja tarkoituksenmukaisia. Euroopan komission kehittämä ”Machine translation for Public Administration system = MT@ED” on hyödyllinen väline julkisten laitosten välisessä rajatylittävässä viestinnässä.
- Monikielisuuden ulkoisen ulottuvuuden edistämiseksi on tehty vain vähän aloitteita.

Tilintarkastustuomioistuin esittää kertomuksen tässä osassa yhteenvedon toimista, joita komissio on toteuttanut markkinatalousaseman täytäntöönpanemiseksi. Tietojemme mukaan *kertomus eurooppalaisesta monikielisyysstrategiasta 21. marraskuuta 2008 annetun neuvoston päätöslauselmantäytäntöönpanosta (Euroopan komissio 2011f)* on ainoa virallinen asiakirja, jossa käsitellään erityisesti sitä, miten komissio toteuttaa markkinatalousasemaa. EU:n tasolla ei ole olemassa asiakirjaa, jossa olisi yhteenveto jäsenvaltioiden (mahdollisista) toimista. Toinen näyttö, jolla voi olla merkitystä markkinatalouskohtelun arvioinnin kannalta, esitetään kahdessa komission vuosina 2008 ja 2011 julkaisemassa valmisteluasiakirjassa (Euroopan komissio 2008d, 2011 a). Lopuksi on mainittava mietintö ”*Multilingualismi: poliittisten tavoitteiden ja täytäntöönpanon välillä*”-jäsen liitteet, jotka Euroopan parlamentti julkaisi vuonna 2008 (Cullen et al., 2008a, 2008b). Tämä kertomus sisältää hyödyllistä tietoa vuosien 2004–2006 toimintasuunnitelmantäytäntöönpanosta (Euroopan komissio 2003). Sen merkitys markkinatalousaseman arvioinnin kannalta on kuitenkin rajallinen.

Tässä jaksossa esitetään yhteenveto saatavilla olevasta näytöstä markkinatalouskohtelun *täytäntöönpanosta täytäntöönpanokertomuksen* perusteella, päivitetään sen tuloksia

¹⁴lisälähteillä ja esitetään mahdollisuuksien mukaan yleisarvio komission aloitteista 1.2 jaksossa esitettyjen käsitteiden ja 2 jaksossa esitettyjen tulosten perusteella. Aloitteet esitetään markkinatalousasemaa koskevien suositusten mukaisessa järjestyksessä. Yhteenveto esitetään taulukossa 7 tämän jakson lopussa.

3.1 Sosiaalinen yhteenkuuluvuus, kulttuurienvälinen vuoropuhelu ja Euroopan yhdentymisen

”Monikielisyyden edistäminen sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, kulttuurienvälisen vuoropuhelun ja Euroopan yhdentymisen vahvistamiseksi”) täytäntöönpanokertomuksessa mainitaan kahdenlaisia aloitteita. Ensimmäinen sisältää **erilaisia julkaisuja, kuten verkkosivustoja¹⁵, käsikirjoja ja raportteja näistä aiheista**. Joissakin näistä julkaisuista käsitellään maahanmuuttajien ja vähemmistöjen lasten kielellisiä tarpeita. Komissio julkaisi vuonna 2009 Eurydice-tutkimuksen maahanmuuttajalasten kotouttamisesta kouluissa (Euroopan komissio 2009). Tässä mietinnössä esitellään toimenpiteet, joita ne ovat toteuttaneet edistääkseen viestintää maahanmuuttajaperheiden kanssa ja opettaakseen maahanmuuttajalapsille alkuperäkieliä. Aihe on kasvanut viime vuosina, ja se on johtanut useiden raporttien (esim. ICF Consulting Services 2015) julkaisemiseen.

Toinen aloite käynnistettiin vuonna 2009, kun komissio perusti **kansalaisyhteiskunnan foorumin monikielisyyden edistämiseksi kulttuurienvälistä vuoropuhelua varten**. Foorumi laati vuonna 2011 raportin, joka sisälsi useita suosituksia. Yksi foorumin työn tuloksista oli Poliglotti4.eu-hanke (2011–2013). Hankkeen verkkosivustolla kerätään muun muassa tietoa monikielisyyden tärkeimmistä motivaatio- ja esteetikijöistä, erilaisia luetteloita monikielisen viestinnän hallinnointiin liittyvistä hyvistä käytännöistä, luettelo monikielisyyden välineistä ja erilaisista hyvistä käytännöistä paikallis- ja alueviranomaisten monikielisyyspolitiikan toteuttamiseksi. Poliglotti4.eu ¹⁶-hankkeen viimeisin raportti julkaistiin vuonna 2012. Se sisältää tietoa hankkeen tuloksista ja seurauksista. Näiden toimien tuloksia mitataan verkkosivustolla julkaistujen tietojen perusteella (esim. luettelo monikielisyttä käsittelevistä kirjoista ja joitakin esimerkkejä hyvistä käytännöistä), kun taas seurauksia arvioidaan verkkosivustolle kuukausittain tehtävien käytien määrän perusteella. Kesäkuussa 2012 foorumi käynnistettiin virallisesti uudelleen monikielisyyden edistämiseksi eu:ssa, mutta vuoden 2015 lopussa Euroopan komissio päätti olla esittämättä uutta toimeksiantoa.

Molempien toimenpidekokonaisuuksien tarkoituksena on lisätä tietoisuutta kielten oppimisen eduista ja kielellisestä monimuotoisuudesta yleensä, mutta **niiden lopullista vaikutusta sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, kulttuurienvälisen vuoropuhelun ja Euroopan yhdentymisen edistämiseen on vaikea arvioida ilman selkeitä indikaattoreita ja tietoja**. Komission aloitteet tällä alalla ovat merkityksellisiä (ks. edellä 2.2 kohta), mutta selkeiden komission arviointikertomusten puuttuminen ei anna meille mahdollisuutta tehdä selkeää päätelmää.

3.2 Elinikäinen kieltenoppiminen

Markkinatalousaseman toinen painopiste on elinikäinen kieltenoppiminen. On muistettava,

¹⁴ Lisätietoja täytäntöönpanosta on Savillen ja Gutierrez Eugenion tuoreessa tutkimuksessa (2016). Tämä tutkimus julkaistiin kuitenkin täsmälleen samaan aikaan kuin tutkimuksemme. Sen sisältöä ei näin ollen voitu ottaa täysimääräisesti huomioon.

¹⁵ Osa näistä julkaistuista verkkosivustoista ei ole enää verkossa.

¹⁶ ks. http://poliglotti4.eu/php/about/index.php?doc_id=73&lg=en

että koulutus ei kuulu EU:n toimivaltaan ja että tällä alalla toteutettavat toimet rajoittuvat helpottamaan koulutuksen välistä koordinoitua ja antamaan suoraa taloudellista tukea kieltenoppimiseen liittyville hankkeille.

Tällä alalla on vuodesta 2008 lähtien toteutettu useita merkittäviä toimenpiteitä. Komissio käynnisti vuonna 2008 suunnitelman **kyselytutkimukseksi, jolla testataan erivieraiden kielten** opiskelijoiden taitotasoa. Ensimmäinen *eurooppalainen kielitaitotutkimus julkaistiin vuonna 2012* (Euroopan komissio 2012b). Tutkimuksessa testattiin useissa Euroopan maissa eri vieraiden kielten (erityisesti englannin ja joskus ranskan) taitotasoa edustavassa otoksessa, joka koostui 53 000 oppilasta ylempään perusasteeseen (= keskiasteeseen, 3.^{luokka}) tai toisen keskiasteen koulutuksen (= lukio, luokka 1e) viimeiseltä vuodelta. **Euroopan laajuisen tutkimuksen kehittäminen, jossa käytetään standardoituja kriteerejä oppilaiden kielitaidon testaamiseksi, on tärkeä saavutus**, koska se tarjoaa yhteisen perustan Barcelonan tavoitteiden (eliLM + 2) saavuttamisessa saavutetun (mahdollisen) edistymisen seuraamiselle.

EU on rahoittanut useita elinikäiseen oppimiseen liittyviä hankkeita pääasiassa elinikäisen oppimisen ohjelman kautta 2007–2013. Täytäntöönpanokertomus sisältää joitakin lukuja kieleen liittyviin toimiin käytettyjen varojen määrästä. LPP:n budjetti on lähes 7 miljardia euroa, ja sillä on rahoitettu monenlaisia vaihtoja, opintokäyntejä ja verkostotoimintaa. Komissio käytti noin 50 miljoonaa euroa vuodessa kieleen liittyviin toimiin vuosina 2007–2011, joka on viimeinen vuosi, jolla täytäntöönpanokertomuksessa on saatavilla lukuja. Oletetaan, että LPP:n kokonaisbudjetti jaetaan myös ohjelman seitsemälle toimintavuodelle (tuotto on miljardi euroa vuodessa). Tämän oletuksen mukaan **noin 5 prosenttia elinikäisen oppimisen ohjelman määrärahoista käytettiin kieleen liittyviin toimiin**. Tämä vastaa komission toteuttamien kielipoliittisten toimenpiteiden vaikutusta (ks. kaavio 1), mutta tällaisten toimenpiteiden tuloksista ja seurauksista on saatavilla vain vähän tarkkoja tietoja. Ilman tällaisia tietoja on mahdotonta arvioida LPP:n todellista vaikutusta.

Täytäntöönpanokertomuksesta käy ilmi, että vuosina 2007–2010 avaintoiminnosta 2 ”Kielet” valittiin yhteensä 87 monenvälistä hanketta, 17 verkostoa ja 8 liitännäistoimenpidettä (tätä toimea rahoitettiin myös elinikäisen oppimisen ohjelmasta eli elinikäisen oppimisen ohjelmasta). Avaintoiminnossa 2 ”tunnustettiin kielellisen monimuotoisuuden ja kieltenoppimisen merkitys sen varmistamisessa, että Euroopan kansalaisilla on paremmat ammatilliset ja henkilökohtaiset mahdollisuudet koko elämänsä ajan. Tämän avaintoiminnon tavoitteena oli lisätä tietoisuutta tästä merkityksestä paitsi opiskelijoiden ja opetushenkilöstön keskuudessa myös laajemmin yhteiskunnassa” (Saville ja Gutierrez Eugenio 2016:22). Myönnettyjen varojen kokonaismäärä oli 39 miljoonaa euroa (Euroopan komissio 2011a). Vuosina 2011–2013 avaintoimella 2 rahoitettiin kymmentä monenvälistä verkostoa, 8 liitännäistoimenpidettä ja 62 monenvälistä hanketta¹⁷.

Lisäksi kieliin liittyviin hajautettuihin elinikäisen oppimisen ohjelman toimiin käytettiin 35 miljoonaa euroa. Tällaisia toimia hallinnoivat elinikäisen oppimisen ohjelman kansalliset toimistot. Vuosina 2007–2010 rahoitettiin useita kielten alan hankkeita, muun muassa keskitettyjä elinikäisen oppimisen ohjelman toimia, kuten Comenius-, Grundtvig-, Leonardo- ja Erasmus - hankkeita. Rahoitusta myönnettiin yhteensä 62 hankkeelle, joiden

¹⁷ Ks. <http://www.sepie.es/doc/comunicacion/publicaciones/Keyactivity2.pdf>, mainittu edellä mainitussa asiassa Saville ja Gutierrez Eugenio 2016: 22).

kokonaisarvo oli lähes 17 miljoonaa euroa. Rahoitettujen toimien kirjo on laaja. Näihin kuuluvat monenväliset hankkeet, joilla edistetään kielten arkaluonteisuutta ja kieltenoppimisresurssien saatavuutta, kieltenoppimis- ja testausmateriaalin kehittämistä ja levittämistä sekä kielikursseja ja liikkuvuustoimia. *Täytäntöönpanokertomuksessa* ei kuitenkaan esitetä yksityiskohtaisia lukuja Comenius-, Grundtvig-, *Leonardo- ja Erasmus-*ohjelmista rahoitettuja kieliä koskeviin erityistoimenpiteisiin investoiduista resursseista lukuun ottamatta lukuvuonna 2008/2009 *Erasmus* -opiskelijoille suunnattuihin intensiivisiin kielikursseihin 22 maassa 1,57 miljoonaa euroa. Muista lähteistä tiedämme, että *Erasmus* -ohjelma – joka oli osa elinikäisen oppimisen ohjelmaa vuosina 2007–2013 – tuki erilaisia kielisuuntautuneita korkeakoulutuksen aloitteita, kuten *Erasmus-intensiivikielten kurssit (Erasmus Intensive Language Courses, EILC)*, eli kuusi viikkoa isäntämaan virallisen kielen intensiivioletusta (Euroopan komissio 2011a). EILCiin osallistui yli 5000 opiskelijaa vuosina 2009–2010. EILC:n kustannuksista ei kuitenkaan ole saatavilla lukuja, eikä aloitteen seurauksia ole vielä julkaistu. **Tarkkojen tietojen puute EILC:n kaltaisilla aloitteilla saavutetuista tuloksista on puutteellista täytäntöönpanokertomuksessa.** Komission virallisen kertomuksen mukaan ”*elinikäisen oppimisen ohjelman 2011 -2013* kolmen viime vuoden aikana on investoitu 27,8 miljoonaa euroa monenvälisiin hankkeisiin, verkostoihin ja liittäntoimenpiteisiin kieltenopiskelun edistämiseksi. Samana aikana noin 21000 opiskelijaa tai työntekijää osallistui *intensiivisille Erasmus-kielikursseille*(Euroopan komissio 2015:4). Tässäkään tapauksessa meillä ei ole tietoa kurssien tuloksista, jotka koskevat osallistujien ohjelman lopussa hankkimaa kielitaitoa.

Le onardo daVinci -ohjelma oli osa elinikäisen oppimisen ohjelmaa vuosina 2007–2013. Ohjelmasta tuettiin kieliin liittyviä liittäntoimenpiteitä, joilla helpotetaan Euroopan laajuista harjoittelua yrityksissä (Euroopan komissio 2011a). Kielivalmennusta harjoittelijoille ja harjoittelijoille tarjottiin ammatillisessa kielenoppimisessa (VOLL), mutta VOLL:n **kustannuksista ja hyödyistä ei julkaistu tietoja.** Euroopan komissio on toimittanut joitakin lukuja (2011a), vaikka vuosina 2007–2010 Leonardo-ohjelmasta tuettiin 71 innovatiivista hanketta, joilla edistetään vieraiden kielten uudenaikaista oppimista. *Täytäntöönpanokertomuksessa* ei mainita mitään lukuja näiden hankkeiden tuloksista, jotka koskevat osallistujien kehittämiä kielitaitoa. Talousarvio oli yli 17,7 miljoonaa euroa. On huomattava, että elinikäisen oppimisen ohjelmassa voitaisiin maksaa enintään 500 euroa osallistujaa kohden kieli-, kulttuuri- ja pedagogiseen harjoitteluun ulkomailta (Euroopan komissio 2008d).

Elinikäisen oppimisen ohjelman toimet jatkuvat uudessa *Erasmus±ohjelmassa* 2014–2020. Käytettävissä olevien virallisten lukujen mukaan *Erasmus±* ohjelmasta rahoitettiin 38 103 hanketta vuosina 2014- 2016. Myönnettyt avustukset vaihtelevat muutamasta tuhannesta eurosta 3,7 miljoonaan euroon¹⁸. Rahoitettujen hankkeiden nimien yksinkertainen tarkastelu osoittaa, että monet niistä viittaavat suoraan kieltenoppimiseen, monikielisyteen ja kieltenopetukseen. Tässä tiedotusasiakirjassa ei kuitenkaan ole mahdollista antaa luotettavaa arviota kieleen liittyviin toimiin käytetyistä resursseista, koska rahoitetut toimet ovat usein vain yksi osa hyvin laajoja hankkeita, joihin osallistuu korkeakouluopiskelijoita ja henkilöstön liikkuvuutta. Joitakin lukuja on esitetty komission tuoreessa julkaisussa: *Erasmus±ohjelman* ansiosta lähes 220 000 opiskelijaa arvioi kielitasoaan ja yli 65 000 opiskelijaa on osallistunut verkossa kielikursseille varmistaakseen, että opintonsa ja harjoittelunsa ulkomailta ovat entistäarvokkaampia (Euroopan komissio 2015:4). Vuonna 2016 66 000 ammatillisen koulutuksen opiskelijaa ja yli 7 000 eurooppalaisen palvelun vapaaehtoistyöntekijää (Youth-EVS = European

18 Ks. Erasmus±hankkeiden tiivistelmä:

<http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplu/projects-compendium/>

Voluntary Service) hyötyy kieliarvioinnista ja verkkokielituesta. Edellä 1.2 kohdassa esitetyn terminologian perusteella osallistujien määrä on yksi niistä kielipoliittisista toimista, joita komissio on toteuttanut markkinatalousaseman toteuttamiseksi. **Nytei ole riittävästi tietoa politiikan seurauksista eli oppijoiden mahdollisesti saavuttamasta kielitaidon tasosta ja sen vaikutuksista opintojensa ja harjoittelujaksojensa onnistumiseen ulkomailia.**

Yksi **Erasmus+** ohjelman mielenkiintoisimmista seurauksista oli kielellisen verkkotukifoorumin (OLS) perustaminen (<http://erasmusplusols.eu>). OLS tarjoaa **Erasmus+** ohjelman pitkän aikavälin liikkuvuustoimiin (avaintoimi 1) osallistujille mahdollisuuden arvioida vieraiden kielten taitojaan, joita he käyttävät opiskeluun, työskentelyyn tai vapaaehtoistyöhön ulkomailia. Lisäksi valitut osallistujat voivat suorittaa verkkokielikurssin parantaakseen osaamistaan.” OLS oli erittäin suosittu (ks. Saville ja Gutierrez Eugenio 2016: 24 yleisesittely), ja se voi olla mielenkiintoinen väline, jolla kieltenoppimisesta tehdään pyynnöstä halvempaa (ks. kohta 2.2.1).

Täytäntöönpanokertomuksessa mainitaan myös varhaista kieltenoppimista koskevan käsikirjan julkaiseminen (Euroopan komissio 2011c) ja eräät yhteiset suuntaviivat epävirallisessa ja arkioppimisessa hankitun kielitaidon validointia varten¹⁹.

Yhteenvedon voidaan todeta, että **SEM kehottaa komissiota ja niitä vahvistamaan elinikäistä kieltenoppimista ja ehdottaa kahdeksan painopisteen toteuttamista. Jotkin niistä, kuten edellä on esitetty, on toteutettu kokonaan tai osittain.** Kielitaitoa kuvaava eurooppalainen indikaattori (SEM,^{kohta 2e}) on suunniteltu ja viiden kokeen tulokset on julkaistu. Tämä on tärkeä saavutus, koska indikaattori tarjoaa vakiomuotoista tietoa koulutusjärjestelmien tehokkuudesta. Lisäksi elinikäisen oppimisen ohjelmasta rahoitettiin erilaisia toimia, joilla pyrittiin edistämään opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuusmahdollisuuksia (SEM:n kohta 2 h). Tämä voi auttaa heitä parantamaan kielitaitoaan. **Käytettävissä olevat luvut viittaavat kuitenkin lähinnä panoksiin, eli käyttöön otettuihin resursseihin ja toisinaan politiikan tuloksiin, eli tuettujen hankkeiden määrään ja osallistujien määrään (ks. määritelmät kohdassa 1.2). Meillä ei kuitenkaan ole tietoa komission tai muiden elinikäisen oppimisen ohjelmasta rahoitettujen organisaatioiden toteuttamien konkreettisten toimenpiteiden seurauksista ja siten niiden vaikutuksesta kielipolitiikan kohderyhmään.** Täytäntöönpanokertomuksessa ei esimerkiksi julkaista riittävästi tietoja sen arvioimiseksi, ovatko opiskelijat ja opettajat todella parantaneet kielitaitoaan LLP-ohjelmasta rahoitettuihin hankkeisiin osallistumisensa ansiosta. Komission olisi parannettava niiden indikaattoreiden määrää ja laatua, joita tarvitaan EU:n rahoittamien hankkeiden tulosten arvioimiseksi osallistujien kielitaidon kannalta. Toisin sanoen tietojärjestelmää olisi parannettava. Tämä ei välttämättä tarkoita tietojen keräämistä kustakin yksittäisestä hankkeesta, mutta ainakin joitakin hankkeita olisi seurattava tarkemmin. Ilman tällaisia tietoja ei ole mahdollista arvioida EU:n kieltenoppimiseen antaman tuen hyötyjä eikä hyväksytyjen kielipolitiikkojen tehokkuutta ja tehokkuutta.

Barcelone -ohjelman tavoitteiden (eli kaava LM+ 2, ks. SEM-asiakirjan 2 a kohta) saavuttamisessa on edistytty eri tavoin. Keskiasteella opetettujen vieraiden kielten (ISCED/ISCED 2 = ranskalainen korkeakoulu) keskimääräinen määrä kasvoi hieman

¹⁹ Epävirallisen ja epävirallisen oppimisen validointia koskevien eurooppalaisten suuntaviivojen tarkistettu versio julkaistiin vuoden 2015 lopussa, ja se on saatavilla osoitteessa <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4054>

1,4:stä vuonna 2004 1,5:een vuonna 2011 (ICF GHK 2014, Euroopan komissio 2012^e, Euroopan komissio 2012f), mutta keskiasteen opettajien kielten (= ranskankielisten lukioiden) keskimääräinen määrä pysyi ennallaan 1,6:ssa. Niiden opiskelijoiden prosenttiosuus, jotka opiskelevat vähintään kahta vierasta kieltä ISCED/ISCED 3:n yleisellä tasolla, pysyi käytännöllisesti katsoen vakiona (Eurostat 2016). Finanssikriisi ja sitä seuranneet useissa maissa toteutetut säästötoimet voivat auttaa selittämään tätä suuntausta.

Lisätietoja tarvitaan, jotta voidaan arvioida toimenpiteitä, joita he ovat toteuttaneet kieltenopettajien kouluttamiseksi (2 kohdan f alakohta), sekä edistää digitaalisen viestintäteknikan ja etäopiskelun käyttöä (2 kohdan d alakohta). Tarvitaan tarkempia tietoja, jotta voidaan seurata Euroopassa opettajien kielten moninaisuutta, myös tunnustettuja kieliä, joita käytetään vähemmän (kohta 2.c), ja arvioida (mahdollista) edistymistä lähestymistavoissa, jotka perustuvat toisiinsa liittyvien kielten ymmärtämiseen (2 kohdan d alakohta). Viralliset tiedot osoittavat kuitenkin, että vuonna 2014 94 prosenttia toisen asteen opiskelijoista (= ranskankielinen lukio) opiskeli englantia, mutta vain 23 prosenttia ranskaa, 19 prosenttia saksaa, 19 prosenttia espanjaa, 3 prosenttia italiaa ja 3 prosenttia venäjää (Eurostat 2016). Markkinatalousaseman tulosten saavuttamiseksi, erityisesti LM+ 2-politiikan osalta, **EU voisi lisätä rahoitustukea muiden kielten kuin englannin opettamiseen**. Niin kauan kuin koulutus kuuluu toissijaisuusperiaatteen mukaiseen toimivaltaan, EU voisi käyttää taloudellista tukea edistääkseen ISCED/ISCED 3-tason opiskelijoille kielivaihtoa muiden kuin englantia puhuvien maiden kanssa.

3.3 Työllistettävyys ja kilpailukyky

SEM kehottaa komissiota ja edistää monikielisyttä yritysten kilpailukykyyn sekä kansalaisten liikkuvuuden ja työllistettävyyden parantamiseksi. Kuten tausta-asiakirjan 2.1 kohdasta käy ilmi, nämä tavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia. Tällä hetkellä tiedetään vain vähän EU:n rahoittamien ohjelmien vaikutuksista tällä alalla. Täytäntöönpanokertomuksen mukaan ”rakennerahastoja on käytetty vieraiden kielten koulutuksen rahoittamiseen, jolla pyritään muun muassa parantamaan työllistettävyyttä, antamaan työntekijöille mahdollisuus ymmärtää turvallisuussääntöjä, kehittämään matkailualaa tai parantamaan virkamiesten taitoja. Vastaanottavan maan kielikoulutusta rahoitetaan myös maahanmuuttajien ja heidän perheidensä kotoutumisen edistämiseksi. Tämä on neuvoston suositusten mukaista (ks. markkinatalouskohtelun kohta 3.c). **Valitettavasti täytäntöönpanokertomuksessa ei mainita tarkkoja lukuja tähän tarkoitukseen investoiduista rahoitusmääristä eikä siinä mainita saavutettuja vaikutuksia.**

Joitakin tietoja löytyy komission vuonna 2011 julkaisemasta erillisestä asiakirjasta (Euroopan komissio 2011a). Vuosina 2007–2013 Euroopan sosiaalirahasto (ESR = ESR) osoitti 11 miljardia euroa vuodessa kaikille ihmisten taitojen ja työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi. Kielikoulutus on yksi keino saavuttaa tämä tavoite, mutta **emme tiedä, kuinka paljon rahaa siihen käytetään**. Vuosina 2007–2011 kieltenoppimista edistettiin 244 prioriteetilla 48 toimenpideohjelman 21 toimenpideohjelman osalta (yhteensä 117 toimenpideohjelmalla 27:stä). Suurin osa rahoitetuista hankkeista oli osa laajempaa politiikkaa, jolla tuettiin kieltenoppimista ja jonka kohteena olivat pääasiassa etniset vähemmistöt, maahanmuuttajat, (pitkäaikais)työttömät, koulunkäynnin keskeyttäneet, kouluttajat ja kouluttajat. Joitakin esimerkkejä vuosilta 2000–2006 on kuvattu komission julkaisemassa kertomuksessa (ks. Euroopan komissio 2008d).

Komission työllistyvyyttä ja kilpailukykyä koskevien aloitteiden näkyvä tulos on tiettyjen aihepiirikohtaisten ryhmien edistäminen kielitaidon merkityksestä taloudessa sekä erilaisten raporttien tai tutkimusten julkaiseminen, joiden tarkoituksena on lisätä tietoisuutta kielten mahdollisesta panoksesta yritysten työllistettävyyteen ja kilpailukykyyn. Tässä osiossa esittelemme tällaisia aloitteita ja keskustelemme mahdollisuuksien mukaan niiden jatkotoimista.

- Asiantuntijatyöryhmän julkaisemassa raportissa *Languages for Jobs = Languages for Jobs* (Euroopan komissio 2011d) esitetään erilaisia esimerkkejä hyvistä käytänteistä, joiden avulla työmarkkinoille tulevien kielitaito ja työnantajien odotukset voidaan sovittaa paremmin yhteen.
- Komissio perusti vuonna 2009 *monikielisuuden kaupallisen foorumin*. Foorumi keskusteli muun muassa siitä, miten voidaan lisätä tietoisuutta kielten merkityksestä liike-elämässä ja kehittää palveluja ja välineitä, jotka auttavat yrityksiä ja yksityishenkilöitä parantamaan ammatillista suorituskyykyään kielipolitiikan avulla. Raportti julkaistiin vuonna 2011²⁰. Foorumi on myös julkaissut esitteen ”Languages do our business”. Yksi foorumin tuloksista on *CELAN-verkosto*, jolla edistetään kilpailukykyä ja työllistyvyyttä edistäviä kielistrategioita (2011–2013). CELANin tavoitteena on tarjota yritysmaailman sidosryhmille kielipalveluja, kuten tutkimusta eurooppalaisten yritysten/pk-yritysten kielitarpeista eri aloilla sekä analysoida olemassa oleviin kieliin liittyviä palveluja ja välineitä. CELAN-verkon tärkein tulos on verkkosovelluksen kehittäminen, jonka nimi on ”Language Needs Analysis Application” = ”Language Needs Analysis Application”. Tämä sovellus tarjoaa yrityksille interaktiivisen järjestelmän, jonka avulla ne voivat määrittellä kielitarpeensa, vertailla niitä nykyisiin käytäntöihin sekä saada tietoa ja käyttää kieliyhteisössä ja markkinoilla saatavilla olevia eri²¹kieliresursseja. Foorumin suositusten jatkotoimista ei kuitenkaan tehdä jälkiarviointia. Kielitarpeiden analysointisovelluksen tosiasiallista käyttöäkoskevatluvut auttaisivat arvioimaan sen vaikutuksia.
- Komissio julkaisi vuonna 2011 *kertomuksen kieltenhallintastrategioista ja parhaista käytännöistä eurooppalaisissa pk-yrityksissä: Pimlico-hanke* (Hagen 2011), jossa Pimlico tarkoittaa ”edistää, toteuttaa, kartoittaa kieli- ja kulttuurienvälisiä viestintästrategioita organisaatioissa ja yrityksissä”. Pimlico-hankkeessa yksilöidään ja kuvataan erilaisia hyvien käytäntöjen malleja 40 eurooppalaisessa pk-yrityksessä, jotka ”on valittu merkittävän kaupallisen kasvunsa vuoksi laatomalla ja käyttämällä kieltenhallintastrategioita”. Yksi hankkeen tuloksista on ylikansallisella, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla toimivien organisaatioiden ja kielitukiverkostojen tutkiminen eu:ssa. Hankkeen tehokkuuden ja vaikuttavuuden arvioimiseksi on tarpeen kerätä ja julkaista lukuja siitä, miten yritykset ovat tosiasiallisesti käyttäneet näitä tietoja.
- Vuosina 2009–2011 elinikäisen oppimisen ohjelmasta rahoitettiin LILAMA-verkostoa (*jossa LILAMA tarkoittaa työmarkkinoiden kielipolitiikkaa*). Verkosto on oppimisfoorumi, jolla vaihdetaan ja levitetään suuntaviivoja, parhaita käytäntöjä ja poliittisia suosituksia, joilla edistetään työmarkkinasuuntautuneiden kielipolitiikkojen suunnittelua ja täytäntöönpanoa²².
- Komissio julkaisi vuonna 2011 *EU:n tutkimuksessa ”Mapping Best Multilingual Business Practices”* (Euroopan komissio 2011b) ja *European Business -kielioppaan, joka toimii tehokkaasti osana kansainvälistä tiedonvaihtoa* (Euroopan komissio 2011b). Tämän oppaan tosiasiallisen käytön arvioimiseen tarvittavat tiedot puuttuvat.

Vaikka näillä selvityksillä ja raporteilla on pystytty lisäämään tietoisuutta kielitaidon merkityksestä taloudessa, ei ole helppoa arvioida niiden todellista vaikutusta asianomaisiin toimijoihin.

3.4 Kielellisen monimuotoisuuden edistäminen kääntämisen avulla

Markkinatalouskohtelun neljäs kohta koskee kääntämistä. Neuvosto pyytää komissiota

20 Ks. http://ec.europa.eu/languages/library/documents/business_en.pdf

21 Ks. <http://www.celan-platform.eu/index.html>

22 Ks. <http://www.lilama.org/>

toimittamaan tietoja kansallisista ja eurooppalaisista avustussuunnitelmista kulttuurituotteiden, kuten kirjojen tai elokuvien kääntämiseksi (erityisesti tekstityksen avulla). Lisäksi se kehottaa komissiota vahvistamaan kääntäjien kouluttamista koskevia ohjelmia, tukemaan monikielisiä terminologiatietokantoja ja kannustamaan kieliteknologian kehittämiseen. Tässä osiossa näemme ja päivitämme alan tärkeimmät aloitteet. **Yleisesti ottaen tälläalalla toteutetut toimenpiteet** on selitetty hyvin **täytäntöönpanokertomuksessa. Useimmat niistä ovat kohdennettuja** olennaisia erityisesti monikielisen politiikan täytäntöönpanon kannalta EU:n toimielinten tasolla (ks. kohta 2.3).

Komissio on perustanut elinikäisen oppimisen ohjelman (LLP) avulla eurooppalaisen kääntäjäntutkimuksen (EMT = MET), joka on yhteistyössä Euroopan komission ja korkeasteen oppilaitosten välinen hanke, joka tarjoaa maisteritason käännohjelmiä. Tavoitteena on parantaa kääntäjien koulutuksen laatua ja saada korkeasti koulutettuja henkilöitä työskentelemään kääntäjinä eu:ssa. MET-järjestelmään osallistuvat yliopistot muodostavat verkoston nimeltä EMT-verkosto (= MET-verkosto), joka on foorumi, jossa MET-jäsenyliopistot tapaavat ja vaihtavat käänno-opetuksen parhaita käytäntöjä. Verkostossa on 63 jäsentä. Lisäksi komissio järjestää muita ohjelmia ja toimia, joilla pyritään edistämään kääntämistä ammattina, erityisesti *kutsuttujen kääntäjien ohjelmaa* ja vierailuja käänno-pääosaston *ohjelmiin*. Ensimmäisessä ohjelmassa komission kääntäjät voivat viettää muutaman viikon yliopisto-opetuksessa ja antaa kielitieteilijöille neuvoja uramahdollisuuksista eu:ssa. Toisessa ohjelmassa puolestaan järjestetään käänno-toiminnan pääosaston vierailuja opiskelijoille ja muille, jotka ovat ammatillisesti kiinnostuneita kääntämisestä. Lisäksi komissio järjestää Juvenes *Translatores*-käänno-skilpailun lisätäkseen lukiolaisten tietoisuutta käänno-ten tärkeydestä²³. Komissio ja parlamentti toimivat aktiivisesti konferenssitulkkauksen eurooppalaisen maisterin (EMCI) perustamisessa.

Komissio asettaa kääntäjien ja terminologien käyttöön erilaisia **välineitä**, viiteaineistoa ja tietokantoja, kuten *interaktiivista terminologiaa Euroopassa* (IATE = *Interactive Terminology for Europe* = TIAE). Tiedot IATE:n tehokkaasta käytöstä ulkoisissa käyttäjissä auttaisivat arvioimaan tämän aloitteen vaikutuksia.

Komissio on perustanut kieliteollisuuden *verkkofoorumin* (LIND-Web), joka sisältää tietoja ja lukuja EU:n kielialasta. Julkisen sektorin tietoja koskevalla direktiivillä (2003/98/EY) luodaan konkreettinen mekanismi, jolla edistetään EU:n toimielinten ja elinten tuottamien kieliresurssien uudelleenkäyttöä jäsenvaltioissa, kuten käänno-sarkistoja ja EU:n eri kielille käännettyjä asiakirjoja (Euroopan komissio 2011a). 24:ssä komission edustustossa on käänno-toimistoja, jotka toimivat yhteyspisteenä kansallisten kielten sidosryhmien kanssa. **Näiden toimistojen tällä hetkellä tuottamiapalveluja** koskevat tiedot olisivat hyödyllisiä arvioitaessa markkinatalousaseman vaikutuksia.

Vuosina 2007–2011 *Kulttuuri-ohjelmasta* rahoitettiin 1548 kirjan kääntämistä yhteensä 8,4 miljoonalla eurolla (Euroopan komissio 2011a). Vuonna 2011 julkaistiin tutkimus kuvatekstien käytöstä vieraiden kielten oppimisen kannustamiseksi ja vieraiden kielten taitojen parantamiseksi (Media Consulting Group 2011). Tuoreen raportin mukaan vuonna 2015 komission Kulttuuri- ja audiovisuaalialan puiteohjelmasta *Luova Eurooppa* rahoitettiin yli 500 kirjan (romaanien, uutisten, näytelmien, runojen, sarjakuvien ja lasten fiktion) kääntämistä 35 eurooppalaisesta kielestä lähes 4 miljoonan euron budjetilla (Euroopan komissio 2015: 5).

Euroopan komissio on työstänyt vuodesta 2010 lähtien uutta julkishallinnon

23 Ks. http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/index_en.htm

konekäännösjärjestelmää *nimeltä MT@E C*. Järjestelmän avulla kaikki EU:n toimielimet ja virastot (kääntäjien lisäksi myös vakinaisen henkilöstön jäsenet) sekä EU:n kansalliset julkishallinnot voivat saada melko tarkkoja automaattikäännöksiä yhteensä 552 kieliparista, jotka kattavat kaikki EU:n viralliset kielet. Tämä uusi järjestelmä on keskeinen kehitys, koska se mahdollistaa monikielisuuden julkisissa palveluissa” (Saville ja Gutierrez Eugenio 2016:36).

Komissio on julkaissut useita **tutkimuksia** kääntämisen merkityksestä yhteiskunnassa ja taloudessa. Meidän on mainittava muun muassa käännösteollisuutta koskeva tutkimus (Rinsche ja Portera-Zanotti 2009), raportti käännösalan ammatista (Pym et al. 2012), article on the role of translation in European society (Euréal 2010) sekä tutkimus, jossa keskitytään uuden teknologian ja uusien liiketoimintamallien vaikutuksiin maailmanlaajuisessa käännösteollisuudessa (Tkitl ja Debussche 2014). Komissio julkaisi vuonna 2010 tutkimuksen tieto- ja viestintäteknikan (TVT = ICT) ja uusien tiedotusvälineiden vaikutuksesta kielenoppimiseen (Stevens 2010).

Komissio on tukenut useita **tieteellisiä hankkeita** ihmisen kieliteknologian alalla. Yksi *tutkimuksen ja teknologian kehittämisen seitsemännen puiteohjelman (2007–2013) painopisteistä* oli esimerkiksi ”kieliteknologia”, joka kattaa monia tutkimusryhmiä ja tieteenaloja, kuten luonnollisen kielen prosessoinnin, ääniteknikan, louhintatiedon ja konekääntämisen. Vuosina 2009–2010 käynnistettiin yhteensä 25 kieliteknologiahanketta, joiden EU-rahoitus oli yhteensä 56 miljoonaa euroa (Euroopan komissio 2011a). Kieliteknologiasalkkuun kuuluu kilpailukyvyyn ja innovoinnin ohjelman (2007–2013) hankkeita. Kieliteknologiaa ja erityisesti konekäännöstä koskevia hankkeita voidaan rahoittaa myös uudesta tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmasta *Horisontti 2020 (2014–2020)*.

Komissio toimii aktiivisesti **kansainvälisessä yhteistyössä kääntämisen ja tulkkauksen alalla**, esimerkiksi kielijärjestelyjä, asiakirjoja ja julkaisuja koskevassa vuotuisessa kokouksessa (IAMLADP), foorumissa ja kansainvälisten järjestöjen johtajien verkostossa, joka työllistää kielikonferenssien ja -palvelujen tarjoajia. Lisäksi Euroopan komissio on tehnyt kansainvälisiä sopimuksia useiden monikieliseen kääntämiseen ja terminologiaan osallistuvien valtion virastojen kanssa, kuten Käännöstoimisto, Kanadan julkiset työt ja viranomaispalvelut, Karibian tutkimuslaitos (Euroopan komissio 2011a), Herzen State Educational University Pietarissa ja Moskovan kieliyliopisto osallistuvat Visiting Translator Scheme -ohjelmaan. Tulkkauksen alalla komissiolla on useita kansainvälisiä yhteistyöohjelmia Kiinan, Vietnamin, Macaon ja Venäjän kanssa.

3.5 Monikielisuuden ulkoinen ulottuvuus

Markkinatalousaseman viides kohta koskee monikielisuuden ulkoista ulottuvuutta, joka tarkoittaa eurooppalaisten kielten edistämistä ulkomailla ja yhteistyön parantamista kielten oppimisen sekä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden alalla toimivien kansallisten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. *Täytäntöönpanokertomuksessa* mainitaan kaksi aloitetta.

Ensimmäinen koskee **Intiaa**. Komissio järjesti vuonna 2008 New Delhissä konferenssin monikielisuudesta ja kulttuurienvälisestä vuoropuhelusta. Se allekirjoitti vuonna 2009 Intian hallituksen kanssa yhteisen julistuksen monikielisuudesta. Vuonna 2011 järjestettiin johtavien virkamiesten kokous osana EU:n ja Intian poliittista vuoropuhelua. Toinen aloite koskee **Kiinaa**. Kiinan hallitus ja komissio allekirjoittivat vuonna 2009 yhteisen julistuksen monikielisuudesta. Vuonna 2011 järjestettiin konferenssi monikielisuudesta ja

kieltenoppimisesta.

Näiden lausuntojen jatkotoimista (jos sellaisia on) ei ole saatavilla tietoja. Tämä on hieman pettymys, koska EU mainitaan usein esimerkkinä, jota monikieliset maat, joissa on useita virallisia kieliä, kuten Intia tai Etelä-Afrikka, voivat tutkia (ja joskus jopa mallina, jota voidaan jäljitellä). Koska monikielisyys on pikemminkin sääntö kuin poikkeus maailmassa, EU:n olisi todennäköisesti etsittävä malleja, jotka antaisivat konkreettisia lausuntoja siitä, miten monikielisyyttä ja kielellistä monimuotoisuutta voidaan hallinnoida konkreettisesti. Kuten Kraus toteaa, kun eurooppalaiset poliitikot etsivät tällaisia malleja, ”Yhdysvaltojen tapaus tarttuu usein heidän mielenkiintoonsa. [Vaikka] jos haluamme kehittää hyvän lähestymistavan EU:n näkökulmien analysoimiseksi monipuolisena poliittisena yhteisönä, meidän pitäisi ehkä keskittyä sellaisen demokraattisen liiton kokemuksiin, jonka politiikalle on ominaista monikulttuurisuuden ja monikansallisen tekijän sekoittuminen. Vertailukehys Euroopan tulevan politiikan arvioimiseksi siirtyisi sitten hieman pohjoiseen Yhdysvalloista Kanadaan” (Kraus 2008: 97: 97). Sveitsi on toinen mielenkiintoinen tapaus (ks. Lacey 2013).

Lisäksi EU:n olisi kiinnitettävä enemmän huomiota monikielisten maiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen kokemusten ja käytäntöjen vaihtamiseksi. Monikielisuuden ja kielipolitiikan alan vertailevaa tutkimusta voitaisiin tukea. **Monikielisyyttä ja kielipolitiikkaa käsittelevän eurooppalaisen puheenjohtajan tai tutkimuskeskuksen perustaminen voisi auttaa edistämään aidosti eurooppalaista näkemystä monikielisyydestä** maailmassa sen sijaan, että pelkästään edistettäisiin eurooppalaisia kieliä. Tämä olisi johdonmukaista EU:n tuen kanssa, jota myönnetään suurille monikielisyyttä koskeville tutkimushankkeille ja kuudennessa ja seitsemännessä tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelmassa²⁴, sekä komission vuonna 2005 antamassa asiakirjassa ”*Uusi monikielisuuden puitestrategia*” esitettyjen suositusten kanssa. Asiakirjassa todetaan, että ”komissio tukee elinikäisen oppimisen ohjelman kautta tutkimuksia monikielisuuden tilasta korkea-asteen koulutuksessa ja tuolien perustamista monikielisyyteen ja kulttuurienvälisyyteen liittyvillä opintoaloilla” (Euroopan komissio 2005:8).

Taulukossa 7 esitetään yhteenveto niiden toimien tärkeimmistä tuloksista, joita Euroopan komissio on toteuttanut markkinatalouskohtelun täytäntöönpanemiseksi, ja esitetään yleishuomautus niiden tuloksista.

Kenttä	Tärkeimmät tulokset	Seuraukset ja huomautukset
Sosiaalinen yhteenkuuluvuus, kulttuurienväläinen vuoropuhelu ja Euroopan yhdentyminen	1. Erilaisia julkaisuja 2. Kansalaisyhteiskunnan foorumin perustaminen monikielisyyttä varten kulttuurienvälisestä vuoropuhelua varten	(1 ja 2) Ehkä myönteinen vaikutus herkkyyteen kielenoppimisen ja kielellisen monimuotoisuuden hyödyille, mutta selkeiden tietojen ja indikaattorien puute ei mahdollista lopullista päätelmää.

²⁴ Ks. hanke LINEE (Languages in a Network of European Excellence = Languages in a European Network of Excellence), DYLAN (Language Dynamics and Diversity Management), Eldia (European Language Diversity for All) ja MIME (Liikkuvuus ja osallisuus monikielisessä Euroopassa = liikkuvuus ja osallisuus monikielisessä Euroopassa)

<p>Elinikäinen oppiminen</p>	<p>1. Tiedonkeruu (ensimmäinen eurooppalainen kielitaitotutkimus) 2. Elinikäiseen oppimiseen liittyvien eri hankkeiden suora rahoitus (viisi prosenttia tähän tarkoitukseen käytetystä elinikäisen oppimisen ohjelman määrärahoista) 3. Huomattava määrä osallistujia näihin hankkeisiin</p>	<p>(1) Tärkeä saavutus. Uusien tietojen saatavuus koulutusjärjestelmien tehokkuuden vertailua varten (2 ja 3) Todennäköisesti myönteisiä vaikutuksia, mutta tarvitaan enemmän tietoa ohjelmien tuloksista (esim. oppijoiden mahdollisesti saavuttama kielitaidon taso), jotta voidaan arvioida markkinatalousaseman täytäntöönpanon tehokkuutta ja hyötyjä.</p>
<p>Työllistettävyys ja kilpailukyky</p>	<p>1. Erilaisia julkaisuja 2. Suora rahoitus vieraiden kielten koulutuksen tukemiseen</p>	<p>(1) Ehkä myönteinen vaikutus herkkyyteen vieraiden kielten hyödyille yrityksille. Näiden julkaisujen todellisen vaikutuksen arvioimiseksi tarvittaisiin enemmän tietoja ja indikaattoreita. (2) Todennäköiset myönteiset vaikutukset, mutta tällaisen suoran rahoituksen lopullisista tuloksista on saatavilla vain vähän tietoa. Useimmat näistä aloitteista ovat kohdennettuja ja tarkoituksenmukaisia.</p>
<p>Kielellisen monimuotoisuuden edistäminen kääntämisen avulla</p>	<p>1. Euroopan käännöstieteen maisteri 2. Uudet työkalut ja tietokannat kääntäjille 3. Tuki kirjojen kääntämiseen 4. Erilaiset tutkimukset 5. Useita kansainvälisiä yhteistyötoimia</p>	<p>(1 ja 2) vaikutukset ovat rajalliset, eikä jatkotoimia ole toteutettu.</p>
<p>Monikielisyyden ulkoinen ulottuvuus</p>	<p>1. Yhteinen julistus monikielisyydestä Intian kanssa 2. Yhteinen julistus monikielisyydestä Kiinan kanssa</p>	

Lähde: kirjoittajan laatima taulukko

Eurooppalainen monikielisyysstrategia: hyödyt ja kustannukset. s 46/59

toteuttamiseksi

4 Päätelmät

Keskeiset tulokset:

- Markkinatalouskohtelun yleiset tavoitteet ovat merkityksellisiä, koska ne ovat yhdenmukaisia niiden ongelmien kanssa, jotka markkinatalouskohtelulla on tarkoitus ratkaista. Joitakin uusia toimenpiteitä voidaan suunnitella liikkuvuuden ja osallisuuden välisten jännitteiden lieventämiseksi, esimerkiksi kieliopiskelun vahvistamiseksi pyynnöstä ja monikielisempien julkisten palvelujen, myös hallinnollisten lomakkeiden, tarjoamiseksi. Hyviä esimerkkejä ovat Euroopan komission kehittämä verkkokielituki (OLS) ja konekääntäminen julkishallinnolle (MT@EC).
- Tätä merkityksellisyyttä voidaan arvioida rajallisen empiirisen näytön perusteella. Meillä ei ole riittävästi ja luotettavaa tietoa kielitaidon vaikutuksista yksilöiden taloudelliseen hyvinvointiin ja yritysten kilpailukykyyn. Aikuiskoulutustutkimuksessa voitaisiin kerätä parempia tietoja Euroopan asukkaiden tuloista. Tarvitaan enemmän määrällistä tietoa kielten käytöstä eurooppalaisten yritysten taloudellisessa toiminnassa (osto-, tuotanto- ja myyntiprosesseissa).
- Komission markkinatalousaseman toteuttamiseksi toteuttamien toimenpiteiden ja toimien arvioinnin osalta tilintarkastustuomioistuin panee merkille ristiriitaiset lausunnot. Tiedot markkinatalousaseman noudattamiseksi toteutettujen EU:n ohjelmien ja toimien kustannuksista ja tehokkuudesta eivät ole täydellisiä. Kielipolitiikan tulosten arvioinnissa käytettävät indikaattorit olisi määriteltävä tarkemmin.
- Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä opiskelijoiden ja aikuisten kielitaidon parantamiseen tähtäävien ohjelmien lopullisiin vaikutuksiin. Arviointimenetelmiä voidaan mukauttaa komission jo julkaisemien suuntaviivojen perusteella.
- Kannustimet voivat myös olla tehokas tapa edistää monikielisyttä erityisesti korkeasteen koulutuksessa.
- Markkinatalousaseman ja muiden EU:n politiikkojen, joilla on epäsuora vaikutus kielelliseen monimuotoisuuteen ja LM+ 2-mallin soveltamiseen, olisi oltava keskenään johdonmukaisia. Joskus tietyillä politiikan aloilla vallitsee yksikielisyys ja/tai de facto kolmikielisyys.
- Euroopan komission ulkoinen viestintä voisi olla monikielisempää erityisesti verkkosivustojen osalta.

Kuten 1 jaksossa osoitetaan, kielten oppimisen vahvistaminen ja käänösalan tukeminen voidaan nähdä keinoina saavuttaa muita sosioekonomisia tavoitteita, kuten liikkuvuuden edistäminen, EU:n maahanmuuttajien ja liikkuvien kansalaisten osallisuuden helpottaminen, työllistettävyyden parantaminen ja EU:n virallisten kielten tasa-arvon varmistaminen (MES:n kohdat 1 ja 3 ja lopulliset suositukset).

Jaksossa 2 esitetyt empiiriset todisteet osoittavat, että vieraiden kielten osaamisella voi olla myönteinen vaikutus yksilöiden tuloihin ja yhteiskunnan hyvinvointiin ja että investoiminen useamman kuin yhden vieraan kielen opettamiseen on tarkoituksenmukainen tavoite. Tällaisia etuja voidaan mitata. Lisäksi vieraiden kielten osaaminen voi helpottaa liikkuvuutta ja osallisuutta. Näyttöä kielitaidon vaikutuksesta työllistettävyyteen ei ole vielä osoitettu, mutta kielitaidon ja ammatillisen aseman välillä on myönteinen yhteys. Kielitaito voi edistää maahanmuuttajien taloudellista kotoutumista

lisäämällä heidän tulojaan ja työllistymismahdollisuuksiaan. Kielistä poissulkevien lukujen tutkiminen osoittaa, että EU:n virallisten kielten yhdenvertainen kohtelu on tarpeen, jotta voidaan varmistaa EU:n julkaisemien asiakirjojen tehokas ja tasapuolinen saatavuus.

Kielten oppimisen tukeminen EU:n sisäisen liikkuvuuden edistämiseksi ja osallisuuden edistämiseksi vastaanottavassa maassa on yksi markkinatalousaseman tavoitteista, mutta LM+ 2 -malli tai yhden ainoan liikennekielen edistäminen eivät riitä ratkaisemaan liikkuvuuden ja osallisuuden välisiä jännitteitä. Kansallisella ja EU:n tasolla voitaisiin kehittää joitakin innovatiivisia toimenpiteitä. **Vastaanottavan maan virallisen kielen (virallisten kielten) oppiminen ennen lähtöä ulkomaille ja/tai välittömästi vastaanottavaan maahan saapumisen jälkeen olisi tehtävä helpommaksi ja edullisemmaksi.** Hyvä esimerkki on Euroopan komission Erasmus-opiskelijoille tarjoama verkkokielituki (OLS), jota voitaisiin laajentaa muihin kohderyhmiin (ks. kohta 3.2). Lisäksi, kuten markkinatalousaseman kohdassa 3.c ehdotetaan, EU voisi käyttää Euroopan rakennerahastoja erityisten kielikurssien järjestämiseen ammatillisessa koulutuksessa ja aikuiskoulutuksessa. Tämä olisi johdonmukaista niiden suositusten kanssa, jotka sisältyvät neuvoston 20. toukokuuta 2014 antamiin päätelmiin monikielisyudesta ja kielitaidon kehittämisestä. Tässä asiakirjassa neuvosto kehottaa niitä ”käyttämään Erasmus-ohjelman ja Euroopan rakenne- ja investointirahastojen potentiaalia” näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Monikielisten julkisten palvelujen tarjonnan lisääminen ainakin suurissa kaupungeissa voisi olla hyödyllistä. Vakimuotoisten hallinnollisten lomakkeiden tarjoaminen useilla kielillä voi helpottaa taloudellista toimintaa ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista. Edistystä on tapahtunut jonkin verran, mutta edistymiselle on varaa²⁵. Euroopan komission kehittämä konekääntäminen julkishallinnolle (MT@EC) voi olla erittäin hyödyllistä tällä alalla (ks. kohta 3.4). Tämä korostaa kääntämisen ja tulkkauksen merkitystä monikielisen viestinnän hallinnoinnissa Euroopassa. Lopuksi voidaan todeta, **että markkinatalouskohtelussa esitetyt yleiset tavoitteet ovat merkityksellisiä, koska ne ovat yhdenmukaisia niiden ongelmien kanssa, jotka markkinatalouskohtelulla on tarkoitus ratkaista. Kielitaidosta koituu monentyyppisiä etuja (tai ”hyötyjä”) yksilöille, yhteiskunnalle ja EU:n toimielimelle. Osa näistä etuuksista on ilmaistu (tai saattaa olla) määrällinen. Olisi kuitenkin suunniteltava joitakin innovatiivisia toimenpiteitä liikkuvuuden ja osallisuuden välisten jännitteiden lieventämiseksi entisestään.**

On huomattava, että tässä tutkimuksessa markkinatalouskohtelun merkityksellisyyttä arvioitiin rajallisen empiirisen näytön perusteella. Tällaiset todisteet koskevat vain muutamia Euroopan maita, myös EU:n ulkopuolisia maita, kuten Turkkiä tai Sveitsiä. **Meillä ei ole riittävästi ja luotettavaa tietoa kielitaidon**

25 Esimerkiksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevissa EU:n standardeissa säädetään, että edunsaajat kuuluvat yhden ainoan maan lainsäädännön piiriin ja saavat bonuksia kyseisessä maassa ja että sosiaaliturvalaitokset päättävät oikeudenkäyttöalueesta, jolla edunsaajiin sovelletaan (tästä käytetään nimitystä ”yhden sovellettavan lainsäädännön periaate”). Esimerkiksi henkilön, jonka kotipaikka on Itävallassa ja työskentelee siellä ja joka harjoittaa taloudellista toimintaa Slovakiassa, olisi maksettava kaikki sosiaaliturvansa Itävallassa. Kukin kansallinen organisaatio käyttää kuitenkin eri kielillä erilaisia lomakkeita, joita ulkomailta työskentelevissä organisaatioissa työskentelevät virkamiehet eivät välttämättä ymmärrä. Tämän seurauksena useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa työskentelevät Euroopan kansalaiset kohtaavat hallinnollisia esteitä, jotka lisäävät liikkuvuuden kustannuksia.

vaikutuksista yksilöiden taloudelliseen hyvinvointiin, jottavoitaisiin vertailla eri kielten merkitystä työmarkkinoilla ja ottaa huomioon alueelliset vaikutukset (esimerkiksi italian kielitaito ei todennäköisesti palkita yhtäläisesti Ranskan alueilla Rhône-Alpes ja Brittany). Tietojemme mukaan Eurostatin julkaisemaikuiskoulutustutkimuson tällä hetkellä ainoa tietokokonaisuus, jota voidaan käyttää kielitaidon ja työllistettävyyden ja/tai yksilöllisten tulojen välistä suhdetta koskeviin Euroopan laajuisiin analyysihin. Kerättyjen tietojen laatua olisi kuitenkin parannettava erityisesti vastaajien tuloja kuvaavien muuttujien osalta. Yksi mahdollinen ratkaisu on julkaista joitakin tapaustutkimuksia tai sisällyttää säännöllisin väliajoin kielitaitoa koskevia erityiskysymyksiä laajamittaisiin edustaviin pitkittäistutkimuksiin, kuten **Saksan sosiaali- ja talouspaneelintutkimukseen** (SOEP). Saatavilla ei ole tietoja kielitaidon vaikutuksesta EU:n bkt:hen. Jotta voidaan arvioida kielitaidon vaikutusta kilpailukykyyn ja lisäarvon luomiseen, tarvitaan **kvantitatiivista** tietoa kielten käytöstä eurooppalaisten yritysten osto-, tuotanto- ja myyntiprosesseissa (ks. esim. kohta 2.1.2). Tämä ajatus ei ole aivan uusi. Komission yksiköiden valmisteluasiakirja *vaikutustenarvioinnista: monikielisyttä koskevan tiedonannon liiteasiakirja: Euroopan voimavarana ja yhteisessä sitoumuksessa* suositellaan kyselytietojen keräämistä yritysten, palveluntarjoajien ja paikallisviranomaisten hyväksymistä kielistrategioista sekä tietojen keräämistä siitä, miten kielellinen ja kulttuurinen monimuotoisuus otetaan huomioon tiedotusvälineissä (Euroopan komissio 2008c:32). **Sveitsissä kerätyt tiedot ovat esimerkki.**

Komission markkinatalouskohtelun täytäntöönpanemiseksi toteuttamien toimenpiteiden ja toimien arviointi osoitti, että vaikka monet toimet olivat merkityksellisiä (ks. 2 jaksossa esitetyt tulokset), **tiedot EU:n ohjelmien ja toimien kustannuksista ja tehokkuudesta markkinatalousaseman tavoitteiden saavuttamisessa ovat usein puutteellisia. Kielipolitiikan tuloksia arvioivat indikaattorit olisi määriteltävä paremmin.** Julkaistut tiedot viittaavat panoksiin (investoituina euroina) ja joskus tuotteisiin (esim. tuettujen ohjelmien määrä), mutta olisi kiinnitettävä enemmän huomiota ohjelmien lopullisten tulosten (tai seurausten) arviointiin kohderyhmään nähden. Hyvä malli vähemmistökielten tukemiseen suunnatun EU:n rahoituksen tehokkuuden ja vaikuttavuuden arvioimiseksi esitetään Grin et al.:n laatimassa raportissa (2003). Arviointimenetelmiä voidaan mukauttaa komission jo julkaisemista suuntaviivoista (Euroopan komissio 1999, Euroopan komissio 2008a). Tulosindikaattorit olisi suunniteltava paremmin (ks. kohta 1.2).

Erasmus-ohjelman ja kansainvälisten opiskelijoiden kieltenoppimiseen myönnettävän EU:n rahoitustulentuloksia voitaisiin seurata paremmin. On huomattava, että suora taloudellinen tuki on vain yksi keinoista, joita EU voi käyttää markkinatalouskohtelun tavoitteiden saavuttamiseksi. **Kannustimet voivat myös olla tehokas tapa edistää monikielisyttä.** Esimerkiksi yksilöiden ja korkeakoulujen kielen valinta vastaa kannustimia, jotka sisältyvät tutkimus- ja opetustoiminnan laadun arviointijärjestelmiin (esim. yliopistojen paremmuusjärjestykseen). Yliopistojen julkisen rahoituksen tai opiskelijoiden liikkuvuustuen yhdistäminen kirjoittautuneiden kansainvälisten opiskelijoiden yksinkertaiseen määrään voi kannustaa yliopisto-ohjelmia, jotka on tehty ainoastaan englanniksi, kiinnittämättä riittävästi huomiota vastaanottavan maan virallisen kielen opiskelijoille annettavaan opetukseen. Käyttämällä indikaattoria, kuten ”kirjautuneiden kansainvälisten opiskelijoiden määrä, jotka saavuttavat C1-tason paikallisen kielitaidon opintojensa lopussa”, sen sijaan, että vain ulkomaisten opiskelijoiden määrä olisi yksinkertainen, korkeakoulut voisivat kannustaa korkea-asteen oppilaitoksia edistämään

kielten oppimista tehokkaammin kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa. Yleisesti ottaen **olisi** kiinnitettävä erityistä huomiota markkinatalousaseman ja muiden sellaisten EU:n politiikkojen väliseen johdonmukaisuuteen, joilla on välillisiä vaikutuksia kielelliseen monimuotoisuuteen, sekä LM+ 2-mallin soveltamiseen, kuten korkeakoulutuksen kansainvälistymiseen, patentti- ja innovaatiopolitiikkaan ja kielten käyttöön EU:n toimielinten verkkosivustoilla. Joskus tällaisilla politiikan aloilla vallitsee yksikielisyys tai *de factokolmikielisyys*, mikä voi vaikuttaa yksilöiden ja perheiden kannustimiin, joilla kieliä on opittava ja käytettävä. Kuten edellä mainitussa komission *yksiköiden asiakirjassa todetaan: monikielisyyttä koskevan tiedonannon liiteasiakirja: monikielisyys on Euroopan voimavara ja yhteinensitoumus. Monikielisyys on monialainen kysymys, joka vaikuttaa kilpailukykyyn ja Euroopan kansalaisuuteen ja joka olisi sisällytettävä useisiin koulutuspolitiikan ulkopuolisiin toimintalinjoihin (Euroopan komissio 2008c:5).*

Un loppuhuomautus markkinatalouskohtelun lopullisesta tavoitteesta on tässä. Neuvosto kehottaa komissiota "toteuttamaan uuden kattavan monikielisyyttä koskevan poliittisen kehyksen puitteissa ja toimivaltansa rajoissa toimenpiteitä, joilla otetaan huomioon kansalaisten ja toimielinten kielelliset tarpeet kiinnittäen erityistä huomiota i) EU:n toimielinten ja kansalaisten välisiin suhteisiin ja ii) EU:n toimielinten ja kansallisten toimielinten välisiin suhteisiin kiinnittäen erityistä huomiota tiedottamiseen kaikilla virallisilla kielillä ja monikielisyys edistämiseen komission verkkosivuilla". Komissio ei käsitellyt tätä täytäntöönpanokertomuksessa tai siihen liittyvissä asiakirjoissa. Kohdassa 2.3 esitetyt lausunnot osoittavat kuitenkin, että monikielisyyttä voitaisiin edistää paremmin komission verkkosivustoilla. Sen lisäksi, että komission verkkosivut ovat uutisten tai yleisten tietojen arkisto, ne sisältävät myös materiaalia, jolla voi olla strategista merkitystä talouden toimijoille, kuten pienille ja keskisuurille yrityksille, yhdistyksille ja kansalaisjärjestöille, jotka vastaavat tarjouspyyntöihin, rahoitusohjelmiin tai hankintamenettelyihin.

5 Viitetiedot

- Aldashev, Alisher, Johannes Gernandt ja Stephan L. Thomsen (2009). "Kielten käyttö, osallistuminen, työllisyys ja ansiot Todisteet ulkomaalaisille Länsi-Saksassa, jossa on useita valintalähteitä", *Labour Economics*, 16,s.. 330–341.
- Ammon, Ulrich (2015). *Die Stellung der deutschen Sprache in der Welt* Berlin: Gruyterilta.
- Aparicio Fenoll, Ainhoa ja Zoë Kuehn (2016). "Edistääkö vieraiden kielten taito nuorten henkilöiden maahanmuuttoa Euroopan unionissa?", Gazzola, Michele ja Bengt-Arne Wickström (toim.) *The Economics of Language Policy*, s. 331–356. Cambridge: MIT Press.
- Araújo, Luísa, Patrícia Dinis da Costa, Salvo Flisi ja Elena Soto Calvo (2015). *Kieli ja työllistettävyyys*. Luxemburg: Euroopan komissio – Yhteinen tutkimuskeskus.
- Bane Mullarkey Oy (2009). *Taloudelliset hyödyt liittyvät iirin kielen, joka kasvoi Galway City ja Galway Gaeltacht*. Galway: Gaillimh Gaeilge.
- Beadle, Shane, Martin Humburg, Richard Smith ja Patricia Vale (2015). *Vieraiden kielten osaamista ja työllistettävyyttä koskeva tutkimus*. Bryssel: Euroopan komissio.
- Budría, Santiago ja Pablo Swedberg (2012). *Kielitaidon vaikutus maahanmuuttajien tuloihin Espanjassa, IZA:n keskusteluasiakirja nro 6957*. Bonnissa: Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit.
- CILT (2006). *ELAN: Vieraiden kielten puutteellisen kielitaidon vaikutukset Euroopan talouteen yrityksissä*. Lontoo: CILT, kansallinen kielikeskus.
- Euroopan unionin neuvosto (2008a). Neuvoston päätelmät, annettu 22. toukokuuta 2008, monikielisydestä, *Euroopan unionin virallinen lehti*, C 140, s. 14–15.
- Euroopan unionin neuvosto (2008b). Neuvoston päätöslauselma, annettu 21. marraskuuta 2008, eurooppalaisesta monikielisyysstrategiasta, *Euroopan unionin virallinen lehti*, C 320 (16.12.2008), s. 1–3.
- Euroopan unionin neuvosto (2010). Neuvoston päätelmät kielitaidosta liikkuvuuden lisäämiseksi, *Euroopan unionin virallinen lehti*, C 372, s. 27–30.
- Euroopan unionin neuvosto (2012). "Coucil-asetus (EU) N:o 1260/2012, annettu 17. joulukuuta 2012, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi sovellettavien käännojärjestelyjen osalta", *Euroopan unionin virallinen lehti* L 361, s. 89–92.
- Cullen, Joe, Clare Cullen, Véronique Maes ja Gigliola Paviotti (2008a). *Monikielisyys: toimintapoliittisten tavoitteiden ja täytäntöönpanon välillä*. Bryssel: Euroopan parlamentti.
- Cullen, Joe, Clare Cullen, Véronique Maes ja Gigliola Paviotti (2008b). *Monikielisyys: toimintapoliittisten tavoitteiden ja täytäntöönpanon välillä – liitteet*. Bryssel: Euroopan parlamentti.
- Danguy, Jérôme ja Bruno Van Pottelsberghe de la Potterie (2011). "Yhteisöpatentin kustannus-hyötyanalyysi", *Journal of Benefit-Cost Analysis*, 2 (2), s. 1–41.
- Di Paolo, Antonio ja Aysit Tansel (2015). Paluu vieraiden kielten taitoihin kehitysmaissa: Turkin tapaus, *Journal of Development Studies* 51, s. 407–421.
- Dustmann, Christian (1994). "Puhuminen sujuvuus, kirjoittaminen sujuvuus ja tulot maahanmuuttajien", *Journal of Population Economics*, 7 (2), s. 133–156.
- Dustmann, Christian ja Francesca Fabbri (2003). Kielitaito ja työmarkkinat. Maahanmuuttajien suorituskyky Yhdistyneessä kuningaskunnassa", *The Economic Journal*, 113, s. 695–717.

- Egger, Peter H. ja Andrea Lassman (2016). Gazzola, Michele ja Bengt-Arne Wickström (toim.) *The Economics of Language Policy*, s. 357–380. Cambridge: MIT Press.
- Egger, Peter H. ja Andrea Lassmann (2012). "Kielivaikutus kansainvälisessä kaupassa: Meta-analyysi", *Economics Letters*, 116, s. 121–124.
- Egger, Peter H. ja Farid Toubal (2016). "Yhteinen puhuttu kieli ja kansainvälinen kauppa", Ginsburgh, Victor ja Shlomo Weber (toim.) *Palgrave Handbook of Economics and Language*, s. 263–289. Basingstoke: Se on Palgrave.
- EPO-OHIM (2013). *Teollis- ja tekijänoikeusvaltaiset alat: vaikutus talouden suorituskykyyn ja työllisyyteen Euroopan unionissa. Teollisuuden tason analyysiraportti, syyskuu 2013*. München-Alicante: Euroopan patenttinvirasto ja sisämarkkinoiden harmonisointivirasto (SMHV).
- Eureval (2010). *Kääntämisenpanos monikieliseen yhteiskuntaan Euroopan unionissa, Käännös- ja monikielisyystutkimukset*. Bryssel: Käännöstoimen pääosasto. Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (1999). *Keinojen kerääminen – sosioekonomisten ohjelmien arviointi* (6 volyymia). Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto.
- Euroopan komissio (2003). *Kielten oppimisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistäminen: Toimintasuunnitelma 2004–2006*, KOM(2003) 449 lopullinen. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2005). *Uusi monikielisyysden puitestrategia*, KOM(2005) 596 lopullinen. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2007). *Liikkuvuus, väline uusien ja parempien työpaikkojen luomiseksi: Eurooppalainen ammatillisen liikkuvuuden toimintasuunnitelma (2007–2010)*, KOM(2007) 773 lopullinen. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2008a). *EVALSED: Sosioekonomisen kehityksen arviointiin tarvittavat voimavarat*. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto.
- Euroopan komissio (2008b). *Vihreä kirja – Muuttoliike ja liikkuvuus: EU:n koulutusjärjestelmien haasteet ja mahdollisuudet*, KOM(2008) 423. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2008c). *Vaikutustenarviointi. Tiedonantoon "Monikielisyys: Euroopan voimavara ja yhteinen sitoumus"*, KOM(2008) 2444. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2008d). *Luettelo monikielisyyteen liittyvistä yhteisön toimista ja julkisen verkkokuulemisen tuloksista. Oheisasiakirja komission tiedonantoon Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Monikielisyys: Euroopan voimavara ja yhteinen sitoumus*, SEC(2008) 2443. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2008e). *Monikielisyys: Euroopan voimavara ja yhteinen sitoumus*, KOM(2008) 566 lopullinen. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2009). *Maahanmuuttajalasten integroiminen kouluihin Euroopassa*. Bryssel: Eurydice-Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2011a). *Luettelo yhteisön toimista monikielisyyden alalla – vuoden 2011 päivitys*, SEC(2011) 926. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2011b). *Kieliopas eurooppalaisille yrityksille. Onnistunut viestintä kansainvälisessä kaupassasi* Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2011c). *Kieltenoppiminen esikoulussa: sen tekeminen tehokkaaksi ja kestäväksi. Toimintapolitiikan käsikirja*, SEC(2011) 928 lopullinen. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2011d). *Kielet Jobs. Monikielisten viestintätaitojen tarjoaminen työmarkkinoille.*), Raportti temaattisen työryhmän "Languages for Jobs" raportti.

Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen eurooppalaiset strategiset puitteet. Bryssel: Euroopan komissio.

- Euroopan komissio (2011e). *Kartoitetaan EU:n parhaita monikielisiä liiketoimintakäytäntöjä*. Bryssel: Käännöstoiminnan pääosasto. Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2011f). *Kertomus eurooppalaisesta monikielisyysstrategiasta 21. marraskuuta 2008 annetun neuvoston päätöslauselman täytäntöönpanosta*, SEC(2011) 927. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2012a). *Eurooppalaiset ja heidän kielensä*, erityiseurobarometri 386. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2012b). *Ensimmäinen eurooppalainen kielitaitotutkimus*. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2012c). *Kielitaito työllistettävyyden, liikkuvuuden ja kasvun edistämiseksi*, oheisasiakirja. Komission tiedonanto. "Koulutuksen uudelleenajattelu: Investoiminen osaamiseen sosioekonomisten tulosten parantamiseksi". SWD(2012) 372 final. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2012d). *Kielitaito työllistettävyyden, liikkuvuuden ja kasvun edistämiseksi. Liittyy asiakirjaan "Rethinking Education: Investing in skills for better social-economic results"*, SWD(2012) 372 final. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2012e). *Koulutuksen uudelleenajattelu: maakohtainen analyysi, osa I. Oheisasiakirja asiakirjaan "Rethinking Education: Investing in skills for better social economic results"*, SWD(2012) 377 final. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2012f). *Sosioekonomisten vaikutusten parantaminen*, COM(2012) 669 final. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan komissio (2015). *Kielitaito koulussa ja työssä. Uusia todisteita kansallisista kielikokeista ja kielitaidon arvosta työmarkkinoilla*. Bryssel: Euroopan komissio.
- Euroopan parlamentti (2008). "Euroopan parlamentin päätöslauselma, annettu 24. maaliskuuta 2009, monikielisydestä: Euroopan voimavara ja yhteinen sitoumus (2008/2225(INI)), *Euroopan unionin virallinen lehti*, C 117 E, s. 59–64.
- Eurostat (2016). *Vieraiden kielten oppimista koskevat tilastot*, tilastot, Eurostat.
- Fidrmuc, Jan ja Jarko FIDRMUC (2015). "Ulkomaiset kielet ja kauppa: todisteita luonnollisesta kokeesta", *Empirical Economics*, DOI 10.1007/s00181-015-0999-7.
- Fidrmuc, Jan, Victor Ginsburgh ja Shlomo Weber (2010). "Skenaariot, jotka eivät ole yksimielisiä: Voisiko jäsenvaltioiden määränemmistö helpottaa monikielisyyden taakkaa Euroopassa?", Hanf, Dominik, Klaus Malacek ja Elise Muir (toim.) *Kielet ja Euroopan yhdentyminen*, s. 259–279. Bryssel: Hän on Peter Lang.
- Gazzola, Michele (2014a). *Kielijärjestelyjen arviointi. Teoria ja soveltaminen monikielisiin patenttijärjestöihin*. Amsterdam: Hän on John Benjamins.
- Gazzola, Michele (2014b). "Partecipazione, esclusione languagea e traduzione: Una valutazione del system languageo dell'Unione europea", *Studi Italiani di Linguistica Teorica e Applicata*, 43 (2), s. 227–264.
- Gazzola, Michele (2015). "Kielellisen eriarvoisuuden tunnistaminen ja lieventäminen patenttitietojen hallinnoinnissa Euroopassa", *World Patent Information*, (40), s. 43–50.
- Gazzola, Michele (2016). Monikielinen viestintä kenelle? Kielipolitiikka ja oikeudenmukaisuus Euroopan unionissa", *Euroopan unionin politiikka*, DOI: 10.1177/1465116516657672.
- Gazzola, Michele (2016, tulossa). Aikuisten maahanmuuttajien kielitaito ja työllisyystilanne Euroopassa", Beacco, Jean-Claude, Hans-Jürgen Krumm, David Little ja Philia Thalgott (toim.) *Aikuisten maahanmuuttajien kielellinen integrointi. Joitakin oppitunteja tutkimuksesta*. Berliini/Boston: Gruyter-Moutonilta.

- Gazzola, Michele (2016, lehdistö). "Documenti e Orientamenti dell'Unione europea in materia di multilinguismo", Caretti, Paolo ja Giuseppe Mobilio (toim.) *La lingua come fattore di integrazione sociale e politica*, s. 99–131. Torino: Hän on Giappichelli.
- Gazzola, Michele ja François Grin (2013). Onko ELF tehokkaampi ja oikeudenmukaisempi kuin kääntäminen? EU:n monikielisen järjestelmän arviointi", *International Journal of Applied Linguistics*, 23 (1), s. 93–107.
- Gazzola, Michele, François Grin ja Bengt-Arne Wickström (2016). Gazzola, Michele ja Bengt-Arne Wickström (toim.) *The Economics of Language Policy*, s. 53–92. Cambridge (MA): MIT Press.
- Ginsburgh, Victor ja Juan Prieto (2011). "Palautukset äidinkielenään työskentelevien vieraille kielille eu:ssa", *Industrial and Labor Relations Review*, 64 (3), s. 599–618.
- Ginsburgh, Victor ja Shlomo Weber (2005). "Kielen äänioikeuden menettäminen Euroopan unionissa", *Journal of Common Market Studies*, 43 (2), s. 273–286.
- Gobierno vasco (2016). *Baskikielen arvo ja taloudelliset vaikutukset*. San Sebastian: Baskimaan hallitus – Opetus-, kieli- ja kulttuuriministeriö.
- Virne, François (1999). *Taidot ja palkkiot. Kielten arvo Sveitsissä*. Fribourg: Fribourgin yliopistopainokset.
- Virne, François (2003). "Kielten suunnittelu ja taloustiede", *Nykyiset kielisuunnitteluun liittyvät kysymykset*, 4 (1), s. 1–66.
- Virne, François, László Marác, Nike K. Pokorn ja Peter A. Kraus (2014). "Liikkuvuus ja osallisuus monikielisessä Euroopassa: Kannanotto MIME-hankkeeseen". Geneve: Geneven yliopisto <http://www.mime-project.org/resources/MIME-POSITIONPAPER-V4.pdf>
- Virne, François, Tom Moring, Durk Gorter, Johan Häggman, Dónall Ó Riagáin ja Miguel Strubell (2003). *Vähemmistökielentutkiminen Euroopassa*. Bryssel: Euroopan komissio.
- Virne, François, Claudio Sfreddo ja François Vaillancourt (2009). *Vieraita kieliä ammatillisessa toiminnassa*, hanke nro 405640–108630. Geneve: Geneven yliopisto www.elf.unige.ch
- Virne, François, Claudio Sfreddo ja François Vaillancourt (2010). *Monikielisen työpaikantaloustiede*. Lontoo: Minä olen Routledge.
- Virne, François ja François Vaillancourt (1997). Monikielisuuden taloudelliset näkökohdat: Yleiskatsaus ja analyttinen kehys, " *Soveltamisalan kielitaidon vuosikatsaus*, 17, s. 4365.
- Hagen, Stephen (2010). *ELAN-CAT-tutkimus: Tutkimus kielten käytöstä kaupan ja kaupan alalla Kataloniassa*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Hagen, Stephen (2011). *Raportti kieltenhallintastrategioista ja parhaista käytännöistä eurooppalaisissa pk-yrityksissä: Pimlico-projekti*. Bryssel: Euroopan komissio.
- Hanf, Dominik, Klaus Malacek, ja Elise Muir (toim.) (2010). *Kielet ja Euroopan yhdentyminen*. Bryssel: Hän on Peter Lang.
- Harhoff, Dietmar, Karin Hoisl, Bettina Reichl ja Bruno Van Pottelsberghe (2009). "Patentin validointi maatasolla – maksujen ja käännöskustannusten rooli", *Tutkimuspolitiikka*, 38, s. 1423–1437.
- Hornberger, Nancy H. (2006). "Kehykset ja mallit kielipolitiikassa ja suunnittelussa", Ricento, Thomas (toim.) *Johdatus kielipolitiikkaan. Teoria ja menetelmät*, s. 24–41. Oxford: Hän on Blackwell.
- ICF:n konsultointipalvelut (2015). *Kieltenopetus ja -oppiminen monikielisissä luokkahuoneissa*. Bryssel: Koulutuksen ja kulttuurin pääosasto. Euroopan komissio.
- ICF GHK (2014). *Yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa käytettävät kielet: Lopullinen maakohtainen vertailuanalyysi*. Bryssel: Euroopan komissio.

- Knoepfel, Peter, Corinne Larrue, Frédéric Varone ja Michael Hill (2007). *Julkisen politiikan analyysi*. Bristol: Poliittikkalehdistö. [Alkuperäinen: *Julkisen politiikan analysointi ja ohjaus* (2. painos), Geneve-Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2006].
- Kraus, Peter A. (2008). Yksiulotteinen monimuotoisuus? Euroopan yhdentymisen ja kielipolitiikan kaari”, Arzo, Xabier (toim.) *Kielen moninaisuuden kunnioittaminen Euroopan unionissa*, s. 86–103. Amsterdam: Hän on John Benjamins.
- Krzyzanowski, Michal ja Ruth Wodak (2011). Poliittiset strategiat ja kielipolitiikat: Euroopan unionin Lissabonin strategia ja sen vaikutukset EU:n kieli- ja monikielisyyspolitiikkaan, *kielipolitiikka*, 10, s. 115–136.
- Lacey, Joseph (2013). ”EU:n on oltava sveitsiläinen? On Idea of a Voting Space and the Possibility of a Multilingual Demos”, *British Journal of Political Science*, s. 1–22.
- Leslie, Derek ja Joanne Lindley (2001). ”Kielitaidon vaikutus Yhdistyneen kuningaskunnan etnisten yhteisöjen työllisyyteen ja tuloihin”, *Economica*, 68, s. 587606.
- Marsh, David ja Richard Hill (2009). *Tutkimus monikielisyden vaikutuksesta luovuuteen*. Bryssel: Euroopan komissio.
- McCormick, Christopher (2013). ”Maat, joilla on parempi englantia, ovat parempia talouksia”, *Harvard Business Review*, 15. marraskuuta.
- Media Consulting Group (2011). *Tekstityksen käyttöä koskeva tutkimus. Tekstityksen mahdollisuudet edistää vieraiden kielten oppimista ja parantaa vieraiden kielten hallintaa*. Bryssel: Koulutuksen ja kulttuurin pääosasto. Euroopan komissio.
- Melitz, Jacques (2008). ”Kieli ja ulkomaankauppa”, *European Economic Review*, 52, s. 667–699.
- Ó Riagáin, Pádraig (2015). *Eurobarometri-symposium @ GESIS -symposium-symposiumissa esitetty asiakirja ”A vertaileva analyysi kielitaidon mittareista EB:ssä ja kansallisissa tutkimuksissa”*. Neljä vuosikymmentä *Surveying Europe – Perspectives on Academic Research with the European Commission’s Eurobarometri Surveys*, perjantai 10. heinäkuuta 2015, Köln Germany, http://www.gesis.org/fileadmin/upload/events/EBSymposium/Poster/ORiagain_Poster.pdf
- Phillipson, Robert (2003). *Vain englantilainen Eurooppa? Haasteellinen kielipolitiikka*. Lontoo: Minä olen Routledge.
- Priegnitz, Frauke (2014). ”Zwischen englischsprachigem Studium und Landessprachigem Umfeld. International Absolventen deutscher und Dänischer Hochschulen, Fakultät für Geisteswissenschaften Fachbereiche Sprache, Literatur, Medien & Europäische Sprachen und Literaturen der Universität Hamburg, Hampuri.
- Pym, Anthony, François Grin, Claudio Sfreddo ja Andy Lung Jan Chan (2012). *Käännösalanasema Euroopan unionissa*, Käännös- ja monikielisyystutkimukset. Bryssel: Käännöstoiminnan pääosasto. Euroopan komissio.
- Rendon, Sílvio (2007). ”Katalonian palkkio: kieli ja työllisyys Kataloniassa”, *Journal of Population Economics*, 20, s. 669–686.
- Rinsche, Adriane ja Nadia Portera-Zanotti (2009). *Kieliteollisuuden koko eu:ssa*. Bryssel: Käännöstoimen pääosasto, Euroopan komissio.
- Saville, Nick ja Esther Gutierrez Eugenio (2016). *CULT-valiokunnantutkimus – Monikielisyttä koskevan eurooppalaisen strategian täytäntöönpano – Poliitiikka ja täytäntöönpano EU:n tasolla*. Bryssel: Euroopan unioni.
- Stevens, Anne (2010). *Tutkimus tieto- ja viestintätekniikan ja uusien tiedotusvälineiden vaikutuksesta kieltenoppimiseen*. Bryssel: Euroopan komissio.
- Stöhr, Tobias (2015). Palaa ammattikieltä käyttävään vieraiden kielten käyttöön: Todisteet Saksasta, *Labour Economics*, 32, s. 86–98.
- Troussel, Jean-Christophe ja Julien Debussche (2014). *Kääntäminen ja teollis- ja*

tekijänoikeudet. Bryssel: Käännöstoiminnan pääosasto. Euroopan komissio.

- Van der Jeught, Stefaan (2015). *EU:n kielilaki*. Groningen: Europa Law Publishing.
- Van Parijs, Philippe (2000). "Maailman pohjakerros: Kielellisen globalisaation sosioekonomisista seurauksista", *International Political Science Review/International Review of Political Science*, 21 (2), s. 217–233.
- Van Pottelsberghe, Bruno ja Didier François (2009). "The cost factor in Patent systems", *Journal of Industry Competition and Trade*, 9, s. 329–355.
- Van Pottelsberghe, Bruno ja Malwina Mejer (2010). "The London Agreement and cost of patenting in Europe", *European Journal of Law and Economics*, 29 s. 211237.
- Vandenbrande, Tom (2006). *Liikkuvuus Euroopassa. Analyysi vuoden 2005 Eurobarometri-tutkimuksesta maantieteellisestä liikkuvuudesta ja työmarkkinoilla liikkumisesta*. Dublin: Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö.
- Williams, Donald R. (2011). "Useita kieliä ja ansioita Länsi-Euroopassa", *International Journal of Manpower*, 32 (4), s. 372–393.
- Zhang, Weiguo ja Gilles Grenier (2013). "Miten kieli voidaan yhdistää taloustieteeseen?", *Kieliongelmat & Kielisuunnittelu*, 37 (3), s. 203–226.

6 Liitteet

6.1 ISCED/ISCED 2011:n mukainen koulutustaso

Verrattuna ISCED (International Standard Classification of Education) = ISCED (International Standard Classification of Education) 1997, jossa oli 7 koulutus- tai opetustasoa, ISCED 2011 on 9 koulutus- tai opetustaso, välillä 0–8 (korkea koulutus on yksityiskohtaisempi):

- CITES 0: äitiyskoulutus = varhaiskasvatus (vähemmän kuin perusasteen koulutus)
- CITES 1: alemman perusasteen koulutus
- CITES 2: ylemmän perusasteen koulutus (ranskalainen korkeakoulu)
- CITES 3: keskiasteen koulutus (Ranskan lukio)
- CITES 4: keskiasteen jälkeinen koulutus, muu kuin korkea-asteen koulutus
- CITES 5: lyhytkestoinen korkea-asteen koulutus (2 vuotta: BTS, DUT Ranskassa)
- CITES 6: lisenssin tai vastaavantasotaso
- CITES 7: päätaso tai vastaava
- CITES 8: tohtorin tutkinto tai vastaava

6.2 ISCED:n tasojen 2011 ja ISCED 1997 välinen vastaavuus

ISCED 2011 (vuodesta 2014 alkaen)	ISCED 1997(vuodesta 2013 alkaen)
LAINAUS 01	*
LAINAUS 02	LAINAUS 0
LAINAUS 1	LAINAUS 1
LAINAUS 2	LAINAUS 2
LAINAUS 3 *	LAINAUS 3
LAINAUS 4 *	CITES 4
CITES 5	CITES 5
CITES 6	
CITES 7	
CITES 8	CITES 6
* luokan sisältöä on muutettu hieman	
Lähde:	Eurostat: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED)#Correspondence_ISCED_2011—.3EISCED_1997

6.3 Vähintään 15-vuotiaiden EU-kansalaisten englannin kielen taito, 2012

Maa	väestö > 15	Englannin kielen taito vieraana kielenä			Yhteensä
		erittäin hyvä	hyvä	Basietä	
	a)	B)	C)	D)	E)°
Saksa	64 409 146	9,00 %	26,00 %	21,00 %	56,00 %
Itävalta	7 009 827	15,00 %	31,00 %	26,00 %	73,00 %
Belgia	8 939 546	14,00 %	24,00 %	15,00 %	52,00 %
Bulgaria	6 537 510	7,00 %	13,00 %	5,00 %	25,00 %
Kypros	6 604	31,00 %	31,00 %	12,00 %	73,00 %
Tanska	4 561 264	38,00 %	34,00 %	15,00 %	86,00 %
Viro	945 733	9,00 %	27,00 %	14,00 %	50,00 %
Suomi	4 440 004	18,00 %	25,00 %	27,00 %	70,00 %
Ranska	47 756 439	3,00 %	16,00 %	20,00 %	39,00 %
Kreikka	8 693 566	19,00 %	19,00 %	13,00 %	51,00 %
Unkari	8 320 614	4,00 %	7,00 %	8,00 %	20,00 %
Irlanti	3 522 000	LN	LN	LN	100,00 %
Italia	51 862 391	4,00 %	21,00 %	8,00 %	34,00 %
Latvia	1 447 866	7,00 %	18,00 %	20,00 %	46,00 %
Liettua	2 829 740	5,00 %	17,00 %	15,00 %	38,00 %
Luxemburg	404 907	18,00 %	27,00 %	10,00 %	56,00 %
Malta	335 476	46,00 %	30,00 %	12,00 %	89,00 %
Alankomaat	13 371 980	28,00 %	52,00 %	10,00 %	90,00 %
Puola	32 413 735	7,00 %	15,00 %	11,00 %	33,00 %
Portugali	8 080 915	2,00 %	13,00 %	11,00 %	27,00 %
Tšekki	9 012 443	8,00 %	16,00 %	4,00 %	27,00 %
Romania	18 246 731	7,00 %	14,00 %	10,00 %	31,00 %
Yhdistynyt kuningaskunta	51 848 010	LN	LN	LN	100,00 %
Slovakia	4 549 955	7,00 %	13,00 %	5,00 %	26,00 %
Slovenia	1 759 701	17,00 %	25,00 %	18,00 %	59,00 %
Ruotsi	7 791 240	34,00 %	34,00 %	18,00 %	86,00 %
Yhteensä	408 879 069				
% EU:n kansalaisista, jotka puhuvat englantia (ulkomaista kieltä) pätevyystason mukaan		7 %	17 %	12 %	37 %
° joidenkin maiden osalta sarakkeiden b, c ja d prosentiosuuksien summa ei vastaa 100:aa prosenttia puuttuvien vastausten vuoksi.					
LN = syntyperäiset puhujat. Yksinkertaisuuden vuoksi asetamme 100 % äidinkielenään puhuvien tai vastaavien puhujien määrän Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Irlannissa (ks. Gazzola ja Grin 2013: 105 keskustelua varten). Arviomme on siis nähtävä ylärajana.					
Lähde: Gazzola ja Grin (2013)					

6.4 Kielistäsyryjättyneiden osuus 25:ssä EU-maassa, 25–64-vuotiaat, 2013

Maa	Kielijärjestelyt							
	Englanti seul		3 kieltä		6 kieltä		monikielisyys yhteensä	
	VAIHTOEHTOISET RIIDANRATKAISUMENETT ELYT	RDR	VAIHTOEHTOISET RIIDANRATKAISUMENETT ELYT	RDR	VAIHTOEHTOISET RIIDANRATKAISUMENETT ELYT	RDR	VAIHTOEHTOISET RIIDANRATKAISUMENETT ELYT	RDR*
Itävalta	33	82	0	7	0	6	0	6
Belgia	51	87	22	47	21	46	1	4
Bulgaria	77	95	72	94	71	94	8	8
Kypros	20	65	20	64	20	64	0	11
Tšekki	64	92	46	90	45	90	0	1
Tanska	9	66	8	64	8	63	0	3
Viro	42	88	36	87	36	87	10	26
Suomi	11	74	10	73	10	73	0	2
Ranska	52	93	1	5	1	5	1	4
Saksa	34	89	0	6	0	5	0	5
Kreikka	48	89	46	88	46	88	1	6
Unkari	76	94	66	92	66	92	0	0
Irlanti	0	0	0	0	0	0	0	0
Italia	55	95	43	92	0	3	0	3
Latvia	51	92	41	91	40	91	3	36
Liettua	63	93	52	92	41	85	0	9
Luxemburg	14	84	2	11	2	10	2	9
Malta	11	50	11	49	10	48	0	0
Puola	68	95	57	93	0	0	0	0
Portugali	57	90	47	86	42	84	0	1
Slovenia	36	81	23	77	21	74	1	10
Slovakia	66	95	49	92	48	92	0	0
Espanja	69	94	62	91	0	6	0	6
Ruotsi	12	62	12	61	11	60	1	8
Yhdistynyt kuningaskunta	0	0	0	0	0	0	0	0

Tulokset ilmoitetaan prosentteina.

Kompensoidaksemme riittävien tietojen puutetta Irlannissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa olemme olettaneet, että kaikki näiden kahden maan asukkaat ovat joko äidinkielenään puhuvia englantia tai erittäin päteviä englantia vieraana kielenä. Tästä syystäpoissulkemisaste onnolla.

Eri maiden monikieliseen politiikkaanliittyvän suhteellisen syrjäytymisasteen myönteinen arvo johtuu siitä, että maassa on vähemmistöjä tai ulkomaalaisia asukkaita, joilla on rajalliset valmiudet asuinmaan virallisella kielellä.

Lähde: Eurostat AES 2013, Gazzolassa (2016)